

דוחות כספיים ביניים
ליום 31 במרס 2017

דוחות כספיים ביניים **ליום 31 במרס 2017**

פרק א': דוח הדירקטוריון

פרק ב': דוח בדבר אפקטיביות הבקרה
הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

פרק ג': דוחות כספיים

פרק ד': הצגת נתונים כספיים מתוך הדוחות
הכספיים המיוחסים לחברה

פרק ה': נספחים

מספר חברה: 520007469

משרד ראשי: רח' אלנבי 115, תל אביב, 6581708

מוקד שירות לקוחות ארצי: 03-7107777

פקס: 03-7107788

www.menoramivt.co.il

פרק א': דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1.....	1.1	תיאור החברה	1
1.....	1.1	בעלי מניותיה של החברה	1
1.....	1.2	תחומי פעילותה של החברה	1
2.....	1.3	אירועים והתפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון	2
11.....	2	המצב הכספי	11
11.....	2.1	נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים	11
14.....	3	תוצאות פעילות	14
14.....	3.1	נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים	14
14.....	3.2	פרמיות ביטוח שהורווחו, ברוטו	14
16.....	3.3	תוצאות הפעילות בתקופת הדוח	16
17.....	3.4	מידע כספי לפי תחומי הפעילות	17
24.....	4	תזרים מזומנים	24
24.....	5	מקורות מימון	24
25.....	6	חשיפה לסיכוני שוק	25
25.....	7	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה	25
26.....	8	פרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד	26
26.....	9	דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים	26
26.....	10	הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	26
27.....	11	אירועים לאחר תאריך המאזן	27
27.....	11.1	דיבידנד מחברות בנות	27
27.....	11.2	הארכת תשקיף מדף	27

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוח הדירקטוריון ליום 31 במרס 2017

דוח הדירקטוריון שלהלן סוקר את פעילותה של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן: "החברה") לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2017 (להלן: "תקופת הדוח").

הדוח נערך בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, ומתוך הנחה שבפני המעיין בו מצוי גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2016, אשר פורסם ביום 27 במרס 2017 (להלן: "הדוח התקופתי").

ביחס לתיאור עסקי המבטחים המאוחדים בדוחות החברה, נערך הדוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998, ובהתאם לחוזרי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן: "הממונה").

חלק א' - הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד

1. תיאור החברה

1.1 בעלי מניותיה של החברה

החברה הינה חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב. בעלי מניותיה העיקריים של החברה הינם פלמס אסטבלישמנט וניידן אסטבלישמנט (תאגידי זרים) המוחזקים בנאמנות עבור ה"ה טלי גריפל וניבה גורביץ, בהתאמה, והמחזיקים ביחד בכ- 61.86% ממניות החברה. מנכ"ל החברה, מר ארי קלמן, המכהן גם כיו"ר מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "מנורה מבטחים ביטוח") מחזיק, באמצעות החברה לנאמנות עובדים, נכון למועד הדוח, בכ- 2.72% ממניות החברה. יתרת מניות החברה מוחזקות בידי הציבור.

1.2 תחומי פעילותה של החברה

נכון למועד הדוח, החברה עוסקת, באמצעות חברות בנות בשליטתה, בכל ענפי הביטוח העיקריים, ובכלל זה ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, הכולל פנסיה וגמל, ביטוח כללי, הכולל ביטוח רכב (חובה ורכוש) וביטוח כללי אחר וכן ביטוח בריאות. בנוסף, עוסקת החברה, באמצעות חברה בת בשליטתה בפעילות של מתן שירותי הפצת ניירות ערך והתחייבויות חיתומיות. לחברה גם פעילויות נוספות (שאינן מהוות "תחום פעילות" כהגדרת המונח בתקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיטת תשקיף, מבנה וצורה), התשכ"ט-1969), כגון השקעות בנדל"ן ופעילות סולארית בארץ ובח"ל באמצעות חברות בשליטתה, פעילות אשראי ומימון לעסקים קטנים ובינוניים, פעילות של מתן התחייבויות לפירעון אמצעי תשלום, וכן פעילות ניהול קרנות נאמנות, וזאת באמצעות חברות כלולות.

כמו כן, מחזיקה הקבוצה בשלוש סוכנויות ביטוח: ארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ וסיני סוכנות לביטוח בע"מ, באמצעות שומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "שומרה"), ואורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ, באמצעות מנורה מבטחים ביטוח, והכל כמפורט בסעיף 1.2 בדוח התקופתי.

לתיאור תחומי הפעילות של הקבוצה ראה סעיף 1.3 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי.

1.3 אירועים והתפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון

1.3.1 החלפת נאמן- אגרות חוב (סדרה א')

בהמשך לאמור בסעיף 8.1 לדוח הדירקטוריון המצורף לדוח התקופתי, ביום 3 בינואר 2017, נכנס לתוקפו מינויה של משמרת חברה לשירותי נאמנות בע"מ כנאמן לסדרת אגרות חוב א' של החברה, כמפורט בדיווח מיום זה (אסמכתא: 2017-10-001440).

1.3.2 דיבידנד מחברות בנות

בחודש מרס 2017, חילקו מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ ואמפא קפיטל בע"מ, דיבידנד לחברה, בסך של 15 מיליוני ש"ח ו- 0.9 מיליוני ש"ח, בהתאמה. לדיבידנד שחולק לאחר תאריך הדוח ראה סעיף 11 להלן.

1.3.3 זימון אסיפה

ביום 27 במרס 2017, החליט דירקטוריון החברה לזמן אסיפה כללית מיוחדת אשר על סדר יומה מינוי הגב' אביטל שטיין לכהונה שניה כדירקטורית חיצונית בחברה. לפרטים ראה דיווח מיום זה (אסמכתא: 2017-01-025273). ביום 3 במאי 2017 אישרה האסיפה הכללית את המינוי כאמור. לפרטים ראה דיווח מיום זה (אסמכתא: 2017-01-045087).

1.3.4 חלוקת דיבידנד

ביום 27 במרס 2017, החליט דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בהיקף של 50 מיליון ש"ח, בסך של 0.79 ש"ח למניה. המועד הקובע לקבלת הדיבידנד היה יום 5 באפריל 2017, והדיבידנד שולם ביום 19 באפריל 2017. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 27 במרס 2017 (אסמכתא: 2017-01-025279).

1.3.5 השלמת עסקה- מיזוג ומכירת פעילות קרנות נאמנות וניהול תיקי השקעות

בהמשך לאמור בסעיף 8.16.5 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי בדבר עסקאות למיזוג פעילות קרנות הנאמנות ומכירת פעילות ניהול תיקי השקעות לחברות מקבוצת אלטשולר שחם בע"מ (להלן: "אלטשולר שחם") ומכירת פעילות הקרנות המחקות למגדל שוקי הון בע"מ (להלן: "מגדל שוקי הון"), במהלך הרבעון הראשון לשנת 2017 הושלמו העסקאות כלהלן: ביום 1 בינואר 2017, הועברו הקרנות המחקות למגדל שוקי הון, ובכך הושלמה העסקה. לפרטים ראה דיווח מיידי מיום 27 בדצמבר 2016 (אסמכתא: 2016-01-092247). ביום 27 בדצמבר 2016 הושלם ההסכם למכירת פעילות התיקים לאלטשולר שחם ובהמשך לאמור, ביום 31 במרס 2017, חדלה מנורה מבטחים ניהול תיקי השקעות בע"מ מעיסוקה בפעילות זו. ביום 20 בפברואר 2017, הושלם הסכם המיזוג עם אלטשולר שחם. באותו מעמד נחתם הסכם בעלי מניות בין הצדדים. לפרטים נוספים בדבר ההסכמים, ראו דיווח מיום 20 בפברואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-015316).

1.3.6 הפסקת דירוג איכות- מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ

בחודש ינואר 2017 הודיעה מדרוג בע"מ (להלן: "מדרוג") אודות הפסקת דירוג איכות Investment Manager Quality Rating (MQ) של מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ, נוכח החלטת החברה. לפרטים ראה דיווח מיום 26 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-008680).

1.3.7 השלמת עסקה- השקעה באי.אר.אן בע"מ

בהמשך לאמור בסעיף 8.16.2 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי בדבר עסקת השקעה באי.אר.אן בע"מ, ביום 12 בינואר 2017, הושלמה העסקה. לפרטים נוספים, ראה דיווח מיידי מיום 8 בספטמבר 2016 (אסמכתא: 2016-01-119806) ומיום 12 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-006081).

1.3.8 הליכים משפטיים

לעניין התפתחויות בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות ולאישור תובענות שהוגשו כנגד החברה ו/או החברות המאוחדות שלה, כייצוגיות ותביעות תלויות נוספות, ראה באור 6 בדוחות הכספיים.

1.3.9 מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

1.3.9.1 הוראות דין החלות על הקבוצה באופן כללי

1.3.9.1.1 חוקים ותקנות

- בחדש מאי 2017, פורסם צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות, למניעת הלבנת הון ומימון טרור), תשע"ז-2016, המאחד את הוראות הצווים הקיימים (לעניין מבטח חברות מנהלות וסוכני ביטוח) לכדי מסגרת אחת ומחיל הוראות נוספות בהתאם להתפתחויות שחלו ברגולציה הבינלאומית ולהוראות החלות על גופים פיננסיים מפוקחים אחרים. במסגרת הצו שתחולתו הורחבה גם ביחס לקרן פנסיה כללית (אך לא ביחס לקרן פנסיה מקיפה) ולקופת גמל להשקעה, נוספו בין היתר, חובות בקרה שוטפות, חובות דיווח נוספות, חובת קביעת מדיניות וניהול סיכונים בעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור וכן נוספה הוראה לעניין חובת "הכרת הלקוח" בעת התקשרות עם לקוח חדש.
- בחדש ינואר 2017, פורסם ברשומות חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017, המיישם את המלצות הועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים ("ועדת שטרונ"). מטרת החוק הינן הגברת התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאיים בישראל, שיפור יעילותו ודרכי פעולתו של שוק הבנקאות, הגברת רווחת ציבור הלקוחות וצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות כאשר מטרתו אלו יושגו, בין היתר, על ידי: (1) איסור על בנק בעל היקף פעילות רחב, כהגדרתו בחוק, לעסוק, לשלוט או להחזיק אמצעי שליטה בתאגיד העוסק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב וסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב; (2) איסור על בנק וגוף מוסדי גדול כהגדרתו בחוק, לרכוש מבנק בעל היקף פעילות רחב כהגדרתו בחוק, אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב; (3) מתן "הגנות ינוקא" לשחקנים חדשים שתקבענה כהוראות שעה; (4) שינוי מבנה הבעלות בתאגיד המפעיל ממשק בין מנפיקים לסולקים באופן המונע מגופים המחזיקים באמצעי שליטה בתאגיד כאמור להציב חסמים בפני מתחריהם ו- (5) קביעת הוראות נוספות להגברת התחרות, לרבות מניעת שינוי לרעה של תנאי התקשרות של תאגיד בנקאי עם לקוח, ללא הצדקה סבירה, מקום בו הלקוח מעוניין לצרוך שירותים בנקאיים ממתחרה; שיתוף העברה ושימוש במידע אודות הלקוח, בהסכמתו ולבקשתו; והדרישה כי תאגיד בנקאי יציג בפני לקוחותיו את כרטיסי החיוב ותנאיהם של כלל המנפיקים שביקשו מהתאגיד הבנקאי לעשות כן.
- בחדש אוגוסט 2016, פורסם ברשומות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016 (להלן, לצורך פסקה זו: "החוק"). עניינו של החוק בהסדרת הפיקוח על נותני שירותי מטבע ונותני שירותי האשראי החוץ בנקאי. עיקרי החוק כוללים, בין היתר, מינוי מפקח על נותני שירותים פיננסיים, אשר הינו המפקח המוגדר בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, אשר יפקח על פעילות של העמדת אשראי חוץ בנקאי שלא על ידי גופים מוסדיים ועל פעילות נותני שירותי מטבע. השירותים המפוקחים בהתאם לחוק זה יהיו מתן אשראי מסוגים והיקפים מסוימים על ידי גופים כאמור וכן עסקאות ניכיון. על פי החוק קיימים מספר סוגי רישיונות, בהתאם לסוגי הפעילויות המבוקשות על ידי נותני השרות, והיקפן. מועד כניסתו של החוק לתוקף הינו ביום 1 ביוני 2017, ביחס לנותני שירותי אשראי, וביום 1 ביוני 2018, ביחס לנותני שירותי בנקס פיננסי. האסדרה במסגרת חקיקה זו חולקה למספר מקטעים כשבכל אחד מהם מוסדרים תחומי שירותים פיננסיים שונים. במקטע הראשון הוסדרו תחום מתן שירותי בנקס פיננסי ותחום מתן האשראי. מקטע זה עוגן כאמור בחוק. המקטע השני שחקיקתו טרם הושלמה, עוסק בנוסף באסדרת הבנקאות הזעירה, אשר כולל, בין היתר, יחידים וכן עמותות או חברות לתועלת הציבור, שהן גופים בלא מטרת רווח שמאפשרים הפקדת פיקדונות כספיים של לקוחות וכן עוסקים במתן הלוואות בלא ריבית (גמ"חים). המקטע השלישי, שאף חקיקתו טרם הושלמה, יסדיר את סקטור האשראי החוץ בנקאי באמצעות פלטפורמה המתוכנת באופן מקוון - מתן אשראי בין מלווים ללווים שהם יחידים. יצוין, כי תיווך מקוון באשראי בין מלווים ללווים שהם תאגידיים, מוסדר בחוק נפרד אשר הרשות לניירות ערך אמונה על אסדרתו.

1.3.9.1.2 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחדש מאי 2017 אישרה ועדת הכספים של הכנסת, חוזר שעניינו **"הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס SOLVENCY II"**. מטרת החוזר הינה לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות הביטוח, בהתבסס על הוראות הדירקטיבה המכונה **"SOLVENCY II"** שאומצה על ידי האיחוד האירופאי ולהביא לכך שחברת ביטוח תחזיק כרית לספיגת הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכונים בלתי צפויים להם היא חשופה, אשר לא זוהו על ידי באופן ספציפי או שלא הוערכו באופן מספק. החוזר קובע כיצד על חברות הביטוח ליישם את משטר כושר הפירעון המבוסס סולבנסי אשר מונהג באיחוד האירופאי החל מינואר 2016. החוזר נכנס לתוקף באופן מדורג, החל מיום 30 ביוני 2017 ועד ליום 31 בדצמבר 2024, מועד בו תידרשנה חברות הביטוח לעמוד בכל כללי החוזר. לפרטים בדבר דרישות ההון של הקבוצה, ראה סעיף 2.1.3 להלן, וכן באור 5 לדוחות הכספיים.
- בחדש מרס 2017 פרסמה הממונה תיקון לחוזר **"צירוף לביטוח במסגרתו הוסף לחוזר נספח שעניינו "נהגים שאין לעשות בהם שימוש בעת צירוף לביטוח"**. במסגרת נספח זה נקבעו, בין היתר, הוראות לעניין צירוף מבוטח לפוליסת פרט המעניקה פיצוי כאשר למבוטח קיימת פוליסה אחרת המעניקה פיצוי עבור מקרה דומה, והוראות בדבר הליך העברת מבוטחים מביטוח קבוצתי לפרט. לפרטים בדבר החוזר, ראה סעיף 8.1.2.2 (יב') לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי. מועד תחילתן של הוראות הנספח הינו 1 ביולי 2017, ונכון למועד פרסום דוח זה החברה לומדת את הוראותיו ואת הדרכים ליישומן.
- בחדש אוגוסט 2015, פרסמה הממונה נייר עמדה מתוקן בעניין **"עקרונות לניסוח תכניות ביטוח" ("נייר העמדה")** וכן חוזר שעניינו **"הוראות לניסוח תכניות ביטוח" ("החוזר")**. בחדש מרס 2017, פרסמה הממונה תיקון להוראות החוזר, ובו רשימת הוראות נוספות הנוגעות לניסוח תכניות ביטוח בענפים השונים. להוראות התיקון נקבעה תחולה מדורגת עד ליום 1 בדצמבר 2017, וזאת בהתאם לסוג תכנית הביטוח לגביה רלוונטית ההוראה המתקנת. לפרטים בדבר נייר העמדה והחוזר, ראה סעיף 8.1.2.2 (יד') לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי. להוראות נייר העמדה, החוזר והתיקון לו עשויה להיות השלכה על פישוט והקלה של תהליכי השקת פוליסות ביטוח חדשות מחד, אך מאידך, הן עלולות להחמיר את החובות החלות על חברת ביטוח בעת ניסוח פוליסות. כמו כן, עשויות הוראות נייר העמדה, החוזר והתיקון לו לחשוף את החברה לשינויים בפוליסות ביטוח ששווקו על ידי בעבר וכפועל יוצא אף להשפיע על תמחור פוליסות אלה ועל רווחיותן באופן רטרופקטיבי, כמו גם על התקשרויות עם מבטחי משנה בגינן. הקבוצה בוחנת את הוראות התיקון לחוזר ואינה סבורה, נכון למועד דוח זה, כי תהיה להן השלכה מהותית על פעילותה. **הערכת הקבוצה לעניין השלכות התיקון לחוזר הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח. ההשלכות בפועל עשויות להיות שונות מאלה שהוערכו, מן הטעמים שפורטו לעיל.**
- בחדש יולי 2016, פורסם נספח לחוזר **בירור ויישוב תביעות טיפול בפניות ציבור (להלן: "הנספח" ו-"חוזר ויישוב תביעות"**, בהתאמה). בחדש מרס 2017, פורסם תיקון להוראות הנספח, במסגרתו נקבע, בין היתר, כי גוף מוסדי יעביר כספים למבוטח באמצעות העברה בנקאית או זיכוי בכרטיס אשראי על פי בחירת הגוף המוסדי. במקרה בו לא ניתן להעביר סכום כסף כאמור באותו אמצעי תשלום או ביקש המבוטח לקבל סכום כסף באמצעי תשלום מסויים, יאפשר הגוף המוסדי למבוטח לבחור את אמצעי התשלום מבין האמצעים הקיימים בגוף המוסדי, שבאמצעותו יועברו לו הכספים. בנוסף, נקבע, כי בעת פניית אדם לגוף מוסדי או למי מטעמו בקשר להגשת תביעה יפרט הגוף המוסדי למבוטח את הפוליסות שבהן הוא מבוטח אצלו, יציין בפניו את הפוליסות שנתבעו כתוצאה מתביעתו, ואת האפשרות שלו לבחון הגשת תביעה בפוליסות נוספות, ויפנה אותו לאתר הביטוח המרכזי ("הר הביטוח") לרבות באמצעות שליחת קישור במסרון. מועד תחילתן של הוראות התיקון לנספח הינו 1 בספטמבר 2017. לפרטים בדבר החוזר, ראה סעיף 8.1.2.2 (ז') לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי. להערכת הקבוצה יכול ותהיה להוראותיו של חוזר בירור ויישוב תביעות (לרבות הוראות הנספח) כפי שתוקנו כאמור, השפעה על

היבטים תפעוליים של ניהול התביעות וכפועל יוצא על עלות התביעות ועל דמי הביטוח, אולם בשלב זה הקבוצה אינה יכולה להעריך את מלוא ההשפעה של הוראות החוזר והנספח על פעילותה. הערכת הקבוצה בעניין זה, הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידיה במועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, בין היתר, לאור אי הודאות לעניין התנהגות הלקוחות והמתחרים.

- בחודש פברואר 2017, פרסמה הממונה חוזר שעניינו "ביטול פוליסת ביטוח", אשר מטרתו קביעת הוראה אחידה בקשר עם ביטול פוליסה על ידי המבוטח על פי הוראות חוזה הביטוח או על פי הוראות הדין, המחייבת את חברות הביטוח להציע למבוטח דרכים לביצוע הביטול לרבות באמצעות הקצאת אזור לשם כך באתר האינטרנט, ומגדירה את הפעולות הנדרשות לעניין זה, לרבות חובת תיעודן וכן לוחות הזמנים לביצוען, אשר בהתקיימן תבוטל הפוליסה. הוראות החוזר יחולו על תוכניות ביטוח שאינן ביטוח קבוצתי, וזאת בענפי ביטוח רכב מנועי חובה ורכוש (למעט ציי רכב), ביטוח מקיף לדירות ולבתי עסק, ביטוח בריאות וביטוח חיים, ומועד תחילתן הינו 1 ביולי 2017. להערכת הקבוצה, להוראות החוזר עשויה להיות השפעה על החברה מן ההיבט התפעולי, בשל הצורך בהתאמת תהליכי עבודה להוראות החוזר, אולם נכון למועד דוח זה לא ניתן להעריך את עצמתה.
- בחודש פברואר 2017, פרסמה הממונה חוזר שעניינו "אחזור מידע אישי". על פי החוזר, חברת ביטוח נדרשת לאפשר למבוטח קיום חשבון פרטי נגיש באמצעים טכנולוגיים, באמצעותו יוכל לאחזר מידע אישי, ובכלל זה: פרטיו האישיים, נתונים אודות פוליסות שברשותו או שהיו ברשותו ותביעות הביטוח שהגיש בשלוש שנים האחרונות. כמו כן, קובע החוזר כי חברת ביטוח תציע למבוטח אפשרות משלוח מסמכים והודעות הנדרשים על פי דין בכלים טכנולוגיים ותאפשר למבוטח למסור מסמכים באותו אופן. מועד תחילתו של החוזר הינו 30 במרס 2017.

1.3.9.2 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

1.3.9.2.1 חוקים ותקנות

- בחודש מרס 2017, פורסמה טיוטת תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה, מכירה והחזקה של ניירות ערך) ולתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (קופות גמל בניהול אישי), שבמסגרתן נקבעה מגבלה ביחס לשיעור עמלות רכישה ו/או מכירה של נ"ע שניתן לרכוש באמצעות תאגיד מתפעל או באמצעות צד קשור למשקיע המוסדי. בתיקון נקבע, בין היתר, כי ניתן יהיה לרכוש ו/או למכור ניירות ערך בעסקה אקראית עם מי שלא אושר בהליך תחרותי, בהתאם לנוהל שיאושר על ידי ועדת השקעות. בנוסף, נקבע כי משקיע מוסדי יבצע הליך תחרותי כל 3 שנים לפחות גם עבור החזקה (קסטודי) של ניירות ערך, למעט במקרה בו ניירות ערך מוחזקים ומסולקים באמצעות שירותי גלובל קסטודיאן.
- בחודש ינואר 2017, פורסם ברשומות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 20), התשע"ז-2017, שעניינו איסור קיומה של זיקה בין עמלת ההפצה לדמי הניהול הנגבים מהעמיתים. החוק קובע במפורש שאין לחשב עוד את עמלת ההפצה בזיקה לדמי הניהול הנגבים מהעמית. עוד נקבע כי חישוב עמלת ההפצה בזיקה לדמי הניהול תהווה עבירה שהעונש בצידה הוא שנת מאסר או קנס, על פי זהות המפר. תחילת התיקון לחוק הינה מיום 1 באפריל 2017.
- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ז-2017 (להלן: "התקנות"): בחודש מרס, 2017 פורסמו התקנות, אשר מעגנות את ההמלצות שפורטו בדוח הצוות להגברת הוודאות בחיסכון פנסיוני, ומשנות, החל מיום 1 ביולי 2017, את אופן הקצאת אג"ח מיועדות מסוג "ערד" לקרנות הפנסיה (ההקצאה הינה בשיעור קבוע של 30% מנכסי קרן הפנסיה המקיפה), באופן שנותן עדיפות למקבלי קצבה ולעמיתים מבוגרים על חשבון שיעור ההקצאה לעמיתים צעירים: שיעור ההקצאה למקבלי קצבה יעלה ל- 60%, שיעור ההקצאה לעמיתים מגיל 50 ועד ליציאה לפנסיה יעלה עד 30%, ולעמיתים עד גיל 50

יוקצו אג"ח המיועדות שיוותרו, כאשר שיעור ההקצאה ל- 3 הקבוצות האמורות יהיה בהתאם לשיעור היחסי של כל קבוצה בקרן הפנסיה המקיפה הרלבנטית, וישתנה מקרן לקרן, כאשר עד לתום שנת 2023, שיעור ההקצאה לעמיתים בני 50 ומעלה ולשאר העמיתים שאינם מקבלי קצבה בקרן מסוימת יהיה זהה. כמו כן נקבע בתקנות, כי שיעור ההקצאה למקבלי הקצבה של קרן מסוימת עשוי לגדול עד לכדי 85% מסך נכסיהם, ככל ששיעור ההקצאה לעמיתים שאינם מקבלי קצבה בקרן יהיה, לפני הגדלת ההקצאה כאמור, גבוה ביותר מ- 0.5% משיעור ההקצאה לעמיתים שאינם מקבלי קצבה בקרן אחרת, וזאת כדי לעודד מעבר עמיתים לקראת גיל פרישה לקרן שכזו ובכך להגדיל את התחרות על עמיתים מבוגרים לקראת פרישה. בחודש אפריל 2017, פורסמה טיוטת חוזר שעניינו **כללים להגדלת שיעור זקיפת התשואה למקבלי קצבה בקרנות פנסיה חדשות**, אשר קובע כי רק אם הפער בשיעורי ההקצאה המתואר לעיל יעלה על 1.5%, תוכל הקרן להגדיל את שיעור ההקצאה למקבלי הקצבה בקרן מעבר ל- 60%. בחודש מאי 2015 התפרסמו תיקונים לחוזרי פנסיה שעניינם הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות, הוראות לניהול קרן חדשה והוראות לניהול קרן חדשה כללית (להלן – "החוזרים"). החוזרים, אשר ייכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2018, קובעים הוראות משלימות להוראות התקנות, לרבות הוראה שלפיה הפנסיות של מקבלי קצבת נכות או שאירים, שמועד אירוע הנכות או הפטירה חל לאחר מועד התחילה של החוזרים, והפנסיות של מקבלי קצבת זקנה, שיפרשו לאחר מועד התחיל כאמור, יהיו צמודות לפער שבין התשואה שתושג בפועל בגין תיק מקבלי הקצבה לבין הנחת התשואה - כאשר גירעונות (או עודפים) בשל פער זה ניתן יהיה לפרוס על פני 3 שנים. הקבוצה מעריכה, כי השילוב של הוראות התקנות ביחד עם הוראות החוזרים, צפויים להביא לכך שבניגוד למצב בעבר - פרישה לפנסיית זקנה לא תייצר גרעון אקטוארי לקרן הפנסיה המקיפה, עלויות הכיסוי הביטוחי לנכות ושאירים לא יהיו בחסר (שנובע מריביות היוון), ולכן הגרעון האקטוארי הדמוגרפי של קרן הפנסיה המקיפה יצטמצם בצורה משמעותית. כתוצאה מכך, יתאפשר לקרנות הפנסיה להתחיל להתחרות זו בזו ומול מוצרים אחרים (קופות גמל ופוליסות ביטוח) על קבלת כספים לצורך תשלום פנסיית זקנה מיידית - באופן שיגרום להגברה משמעותית של התחרות על כספי עמיתים/מבוטחים מבוגרים לקראת פרישה. **הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח ואשר עשויה שלא להתממש באשר הינה תלויה במידה רבה בנוסח ההוראות שיתפרסמו בסופו של יום, אם וככל שיתפרסמו, ובהתנהגות המתחרים, המפיצים והלקוחות.**

1.3.9.2.2 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחודש מאי 2017, פרסמה הממונה תיקון לחוזר שעניינו "קווים מנחים לעניין תכניות לביטוח מפני אובדן כושר עבודה", הקובע מבנה אחיד ומודולרי לתכנית לביטוח אובדן כושר עבודה, אשר יאפשר למועמדים לביטוח לערוך השוואה בין תוכניות הבסיס השונות וההרחבות השונות לתוכנית הבסיסית לביטוח מפני אובדן כושר עבודה. החוזר קובע הגדרה אחידה לאובדן כושר עבודה וכן הוראות שונות לתכנית הבסיסית לרבות בכל הנוגע לתקופת הביטוח, תקופת ההמתנה, היקף הכיסוי, תגמולי הביטוח ואופן חישובם, חריגים לכיסוי, כיסוי בתקופת העדר עבודה ואפשרות קיזוז תגמולי הביטוח במקרה של תשלום מגורמים ממשלתיים או ממבטחים אחרים. החוזר חל על כל התכניות לביטוח אובדן כושר עבודה, אישיות או קבוצתיות שישווקו, יוארכו או יחודשו החל מיום 1 במאי 2017. כמו כן, נקבעה בחוזר הוראת מעבר, לפיה, תקופת הביטוח בפוליסות אובדן כושר עבודה קבוצתיות שישווקו החל ממועד הפרסום ועד מועד התחילה לא תעלה על שנה אחת (להלן: "תקופת המעבר"), וכי בתקופת המעבר לא תשווקנה תכנית לביטוח אובדן כושר עבודה, הקובעת בהגדרת מקרה הביטוח כי מבוטח ייחשב כמי שנמצא באובדן כושר עבודה אם נשלל כושר העבודה שלו לעסוק בשיעור של לפחות 75% בכל עיסוק שהוא (הגדרת "כל עיסוק").
- בחודש ינואר 2017 פורסם תיקון לחוזר מחודש ספטמבר 2016, שעניינו "הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל", אשר מסדיר את תהליכי ההצטרפות לקרן פנסיה, קופת גמל לחסכון וקרן השתלמות, ועדכון הפרטים אצלן, ואף מסדיר את הליך איתור החיסכון הלא פעיל של מצטרף חדש לקרן פנסיה ואיחודו לחשבון העמית בקרן הפנסיה החדשה שלו (בדומה לעקרון שבחוזר איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה

חדשות). החוזר ייכנס לתוקף בחודש יוני 2017, למעט בכל הנוגע לאיחוד החסכונות כאמור לעיל שייכנס לתוקף בחודש ינואר 2017. היקף השפעת החוזר אינה ניתנת לאומדן, שכן אין בידי הקבוצה מידע לגבי שיעור לקוחותיה הלא פעילים שיחלו להפקיד בקרנות פנסיה מתחרות, ואין בידי הקבוצה מידע לגבי היקף הנכסים שצפוי לעבור לקרנות הפנסיה שבניהול הקבוצה בעקבות הצטרפותם של עמיתים חדשים.

1.3.9.2.3 הצעות חוק וטיטות תקנות וחוזרי ממונה

- בחדש מאי 2016, חתמה ישראל על הצטרפותה להסכם הרשויות המוסמכות ליישום האמנה המולטילטרלית לחילופי מידע אוטומטי הנוגע למידע פיננסי (CRS – Common Reporting Standart) וליישום האמנה המולטילטרלית לדיווח בין מדינת ישראל של דוח שנתי הכולל מידע בגין ישות בקבוצה הרב לאומית, ומידע על פיזור ההכנסות, מקום ההתאגדות, מס' העובדים ועוד. החתימה על ההסכמים נערכה כחלק מיישום האמנה המולטילטרלית לסיוע בענייני מס עליה חתמה ישראל בנובמבר 2015. ה-CRS הינו הסכם ליישום חילופי מידע אוטומטיים בנוגע לחשבונות פיננסיים של תושבים זרים. ההסכם ותקניו פותחו על ידי ה-OECD לצורך אכיפת המס. ההסכם מגדיר תקן הקובע, בין היתר, הוראות לגבי סוג המידע והגופים הפיננסיים עליהם תחול החובה של העברת המידע לרשויות והמועד להעברת המידע. אחידות התקן נועדה לצמצם את העלויות הכרוכות בריבוי תקנים לממשלות ולמוסדות הפיננסיים ועל מנת לאפשר החלפת מידע ביעילות עם מדינות רבות בו זמנית. התקן נשען במידה רבה על המודל שפותח במסגרת יישום מדיניות ה-FATCA. בחודש דצמבר 2016, פורסמה טיטות תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ז-2017. טיטות התקנות מסדירה את אופן זיהוי הלקוחות שייכללו בדיווחים לרשות המיסים, את המועדים לביצוע הדיווחים וכן חובות נוספים בקשר לתהליך יישום התקן האחד. בהתאם לטיטות התקנות המועד הקובע לתחילת איסוף המידע הינו ביום 1 ביולי 2017, כאשר הדיווח הראשון צפוי להיות ב- 31 לדצמבר 2017. בחודש יולי 2016, ובהמשך למסמך הבהרות אותו פרסמה הממונה בחודש אוקטובר 2015, לעניין ההסכם הבין מדינתי בין ישראל וארה"ב ליישום חוק ה-FATCA, ולצורך יישום ההסכם, פורסמו ברשומות חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 227), התשע"ו-2016, ותקנות מס הכנסה (יישום הסכם פטקא), התשע"ו-2016, אשר מגדירים, בין היתר, את זהות הגופים המחויבים ברישום ואיסוף מידע אודות פעילות לקוחות, לרבות קביעת קריטריונים לקבלת לקוחות חדשים ודיווח אודות עסקאות ותנועות בהתאם ל-FATCA. הקבוצה פועלת ליישום הוראות החוק והתקנות, לרבות ביצוע בדיקות נאותות וזיהוי למצטרפים חדשים בחשבונות הרלוונטיים.
- בחדש אפריל 2017 פורסמה טיטות חוזר שעניינה דמי ניהול במכשיר החיסכון הפנסיוני (להלן: "טיטות החוזר"). טיטות החוזר מתקנת את החוזר שעניינה דמי ניהול במכשיר החיסכון הפנסיוני. בהתאם לטיטות החוזר, הטבה בדמי ניהול תינתן למשך תקופה של 7 שנים, כאשר צומצמה האפשרות להעלות דמי ניהול במהלך תקופה זו לעומת המצב הקיים בחוזר הקיים, תוך שהוארך פרק הזמן שממועד הפסקת הפקדות בגין העמית ועד למועד הראשון שבו ניתן להעלות דמי ניהול ובוטלה האפשרות להעלות דמי ניהול באופן רטרואקטיבי. הטבה בדמי ניהול אמורה לחול על כלל ההפקדות בגין העמית ובגין מלוא יתרתו הצבורה, והטבה כספית יכולה להינתן רק על דרך של מתן הנחה בדמי ניהול. כמו כן מכתוב התיקון נוסח חדש של מכתבים שיש לשלוח לעמית – הן לאחר מתן הנחה והן במסגרת הודעה על העלאת דמי ניהול. טיטות החוזר, ככל שתהפוך לחוזר, עשויה לפגוע בהכנסות החברה.
- בחדש מרס 2017, פורסמה טיטות חוזר שעניינה משיכת כספים מקופת גמל - טיטה, במסגרתה הוצע, בין היתר, לקבוע כללים לעניין תהליכי ביצוע משיכת כספים מקופות גמל שונות, נוסח טפסי בקשות המשיכה, טפסים שיידרשו לצורך ביצוע המשיכה, ולוחות הזמנים לביצוע המשיכה, לרבות ביחס למוצרים שלגביהם לא נקבעו עד כה לוחות זמנים לביצוע המשיכה.

1.3.9.3 ביטוח כללי

1.3.9.3.1 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחדש אפריל 2017, פרסמה הממונה עדכון לחוזר שעניינו "תיקון הוראות בחוזר המאוחד - הוראות בענף ביטוח דירה", שמטרתו להסדיר את תחום נזקי המים בענף ביטוח דירה על פי הפוליסה התקנית, וזאת באופן שישפר את השירות שיקבל מבוטח בקרות מקרה ביטוח. במסגרת הוראות החוזר יוכל המבוטח לבחור, בעת הצירוף לביטוח, בפוליסה שתאפשר תיקון באמצעות שרברב שבהסדר עם חברת הביטוח (ואשר המבוטח יוכל לבחור בזהותו בקרות מקרה ביטוח), או בפוליסה שתאפשר תיקון באמצעות כל שרברב שייבחר על ידי המבוטח בקרות מקרה ביטוח. בנוסף קובע החוזר, בין היתר, הוראות החלות לעניין שרברבים שבהסדר בביטוח דירה, לרבות ביחס לניהול רשימת השרברבים שבהסדר, ופרסומה על ידי חברת הביטוח, פריסה גיאוגרפית נאותה של מספר השרברבים, דירוג השרברבים שבהסדר, וזמינות מתן השירות על ידם. כמו כן נקבעו בחוזר הוראות לעניין מסירת מסמך מסכם למבוטח בסיום מתן השירות על ידי שרברב שבהסדר, לעניין אחריותה של חברת הביטוח לאיכות התיקון והשירות שיינתנו למבוטח על ידי שרברב שבהסדר, ולעניין תנאים נאותים מסוימים לשירות שעליה לכלול במסגרת התקשרותה עם שרברבים שבהסדר. מועד תחילתן של עיקר הוראות החוזר הינו המועד המאוחר מבין יום ה-3 בספטמבר 2017, או לגבי פוליסות קיימות - בעת חידושן. יחד עם זאת, מועד תחילתן של הוראות החוזר לעניין דירוג שרברבים הינו 1 בדצמבר 2017, וכמו כן, בתקופה שבין 1 ביוני 2017 לבין 30 ליוני 2018, הוקנתה למפקח הסמכות לאשר מניין שרברבים שונה אשר נדרש לכלול ברשימת השרברבים בכל מחוז. הוראות החוזר אינן חלות על ביטוח דירה אגב הלוואות לדירי באמצעות סוכנויות ביטוח בבעלות תאגידים בנקאיים. להערכת הקבוצה, להוראות החוזר עשויה להיות השפעה על היבטים תפעוליים הנוגעים לפוליסות ביטוח דירה, כמו גם על גידול בסכומי התביעות ובגובה התביעה הממוצעת מחד, ועל דמי הביטוח בענף זה, מאידך. הערכת הקבוצה בעניין זה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד, המבוסס על המידע המצוי בידיה במועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, בין היתר, לאור התנהגות המתחרים והלקוחות בענף, וגורמים הפעילים בענף השרברבים.

1.3.9.4 ביטוח בריאות

1.3.9.4.1 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחדש ינואר 2017, פרסמה הממונה תיקון ל"הוראות החוזר המאוחד שער 6 חלק 3 פרקים 1, 3 ו-4 ביטוח נסיעות לחו"ל", לפיו על מבטח להתאים את סכומי הביטוח ואת אופן התמחור של הפוליסה ליעד הנסיעה של המבוטח. כמו כן, בהתאם לתיקון, על המבטח לערוך תכנית ביטוח הבנויה מרובד בסיסי והרחבות. בנוסף, נקבעו בתיקון הוראות בנוגע לכיסויים ברובד הראשון ובנוגע להרחבות אשר ניתן יהיה להתנות עליהן לטובת המבוטח, לרבות הוראות לעניין הטסת מלווה, כיסוי כבודה, גילוי בדבר מצב רפואי קודם והארכת תקופת הביטוח. כן נקבע בתיקון כי תנאי הפוליסה לא יכללו חריגים שניתן היה לבררם בתהליך המכירה וכי סוכן הביטוח או חברת הביטוח יתעדו את פעולותיהם בהתאם להוראות התיקון אל מול המועמד לביטוח. התיקון יחול על תכניות לביטוח נסיעות לחו"ל שיימכרו או יחודשו החל מיום 1 באוגוסט 2017.

1.4 התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

1.4.1 שוק ההון - התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

פעילות הקבוצה, שעיקרה בתחום הפיננסי, מושפעת מרמת הפעילות הכלכלית במשק בכלל ובשוק ההון בפרט, וכן מהשפעות מאקרו כלכליות עולמיות כמפורט להלן.

1.4.2 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

האינדיקטורים לפעילות הריאלית שנוספו במהלך החודשים האחרונים, דוגמת מדד מנהלי הרכש בתעשייה והמדד המשולב למצב המשק, כמו גם סקר החברות של בנק ישראל, מעידים כי המשק מוסיף לצמוח בקצב נאה גם במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017, אם כי נתון הצמיחה שפורסם לגבי הרבעון הראשון היה נמוך יחסית (כ- 1.4% בחישוב שנתי) בשל תנודתיות ביבוא כלי הרכב (במהלך שנת 2016 צמח המשק הישראלי בשיעור של כ- 4% כאשר ההערכה הינה שחלק ניכר מהצמיחה הגבוהה של המשק הישראלי בשנת 2016 הינו תוצאה של יבוא מוגבר של כלי רכב, בקצב שאין להניח שיימשך לאורך שנת 2017).

יודגש, שצמיחת המשק ברבעונים האחרונים נסמכת על גידול ברוב מרכיבי התוצר כאשר הסתכלות על התפתחות היצוא בחודשים האחרונים מראה כי נמשך הקיפאון ביצוא הסחורות בעוד שיצוא השירותים ממשיך לצמוח. השיפור בסחר העולמי צפוי לתמוך ביצוא, אך הייסוף המהיר בשער החליפין צפוי להוסיף ולהקשות עליו.

התחזית המקרו כלכלית של המשק הישראלי מניחה שההשפעה החריגה של יבוא כלי הרכב על הצמיחה בשנת 2016 לא צפויה להימשך גם בשנת 2017, בה צפויה צמיחה בשיעור של כ- 3%. עם זאת, בקצב הצמיחה הבסיסי, כלומר בניכוי התנודות הנובעות מיבוא כלי הרכב, צפויה רק ירידה מתונה, תוך שינוי בהרכב הצמיחה: קצב הגידול בצריכה הפרטית צפוי להתמתן. לעומת זאת צפויה התאוששות ביצוא בהינתן המשך השיפור בסחר העולמי.

בשוק העבודה נמשכת תמונה חיובית מאוד של גידול בתעסוקה ובשכר, כאשר האבטלה במשק הישראלי עמדה על שיעור מנוכה עונתיות של כ- 4.2% בסוף חודש מרץ 2017.

במהלך החודשים האחרונים הקצב השנתי של האינפלציה עלה במתינות, וב- 12 החודשים שהסתיימו במרץ 2017, הוא הגיע לכ- 0.9%. עליית האינפלציה קיבלה תמיכה מהמדיניות המוניטרית המרחיבה, מהעלייה שחלה בשנה האחרונה במחירי האנרגיה, מעליית האינפלציה בעולם ומעליית השכר במשק. אולם, התגברות התחרות במשק מעכבת את חזרת האינפלציה ליעד, ובחודשים האחרונים נוספה לכך ההשפעה של הייסוף החד שחל בשער החליפין. הייסוף בשער החליפין, הביא גם לירידה חדה יחסית בציפיות לאינפלציה לטווחים הקצרים כאשר גם בציפיות לטווחים הבינוניים והארוכים חלה ירידה מסוימת, אך הציפיות לאינפלציה לטווחים הבינוניים מעוגנות בתוך יעד האינפלציה, והציפיות לטווחים הארוכים נעות סביב מרכזו.

רמת הריבית הנומינלית, אשר נקבעת על ידי בנק ישראל, ממשיכה להיות ברמת שפל היסטורי של 0.1%, כאשר הצפי הוא שבנק ישראל לא יעלה את הריבית במהלך השנה הקרובה. בשילוב עם פעילות בנק ישראל בשוק המט"ח, הרי שהמדיניות המוניטרית ממשיכה להיות מרחיבה מאוד.

בשוק הדיר נמשכה הירידה בקצב מתן המשכנתאות החדשות, וכן נמשכת הירידה במספר העסקאות, בין היתר, על רקע עליית הריבית על המשכנתאות. הנתונים על התחלות הבנייה מעידים כי ההיצע מוסיף להתרחב. עם זאת, למרות שהתצפיות האחרונות מצביעות על התייצבות מסוימת במחירי הדירות, מוקדם להסיק שמגמת העלייה במחירי הדירות נעצרה.

הפעילות הכלכלית העולמית מציגה תמונה חיובית ברובה. תחזיות הצמיחה בחלק מהמשקים המפותחים עודכנו קלות כלפי מעלה, חל שיפור בקצב הצמיחה של הסחר העולמי ומדדי הסנטימנט מוסיפים להציג רמות גבוהות. בארה"ב התפרסמו נתונים חיוביים לגבי שוק התעסוקה, הצריכה הפרטית, מגזר הייצור וענף הנדל"ן, ומדדי הליכה לאינפלציה מצויים בסביבת היעד. יחד עם זאת, מתחילת השנה נוצר בארה"ב פער בין נתוני הסנטימנט שאותתו על אופטימיות גדולה לבין הנתונים השוטפים שאותתו דווקא על האטה בפעילות. ה-Fed העלה את הריבית, והיא צפויה לעלות עוד פעמיים במהלך השנה. גם באירופה התקבלו נתונים חיוביים על התעסוקה, הייצור, המכירות והציפיות

לפעילות העתידית, אך אינפלציית הליבה עדיין נמוכה יחסית ונמשכת המדיניות המוניטרית המרחיבה. מדדי מנהלי הרכש בשווקים המתעוררים הצביעו על אופטימיות לגבי התפתחות הפעילות הכלכלית, אם כי תחזיות הצמיחה של חלקם הופחתו. נתוני הפעילות הכלכלית שפורסמו בסין הצביעו על יציבות בצמיחה. מחירי האנרגיה ירדו בחודש האחרון על רקע הגידול בהיצע, אך הירידה לא מחקה את מגמת העלייה של השנה האחרונה.

1.4.3 שוקי האג"ח והמניות

בניגוד לרבעון המקביל אשתקד שהיווה את אחת מפתחות השנה הגרועות בהיסטוריה המתועדת, שלושת החודשים הראשונים של שנת 2017 דווקא הטיבו עם מרבית שווקי המניות ברחבי העולם (מדד MSCI World עלה בשיעור של כ- 5.85% במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017) כאשר בלטו במיוחד מניות השווקים המתעוררים (מדד MSCI EM המייצג את השווקים המתעוררים עלה בכ- 11% במהלך הרבעון).

בסיכום הרבעון הראשון של שנת 2017, ירד מדד ת"א 35 בשיעור של כ- 5%, כפועל יוצא מירידת מניות הפארמה, לעומת עלייה בשיעור של כ- 8.4% במדד ת"א 90, כאשר בלטו לחיוב מדד חברות הביטוח שעלה בכ- 11.2% ומדד ת"א נדל"ן שעלה בכ- 12.3%. מדדי המניות האמריקאיים העיקריים (הדאו ג'ונס, הנאסד"ק וה- S&P 500) עלו בשיעור של כ- 5-10%, מדד הפוטסי האנגלי עלה בשיעור של כ- 2.5%, מדד הדאקס הגרמני עלה בכ- 7.3% ומדד הקאק הצרפתי עלה בכ- 5.4%.

מדד האג"ח הממשלתי השקלי עלה בשיעור של כ- 0.6% בעוד שמדד האג"ח הממשלתי הצמוד ירד בשיעור של כ- 0.6%. מדד התל בונד 20 עלה בשיעור של כ- 1.6% בעוד שמדד התל בונד 40 עלה בשיעור של כ- 0.7%.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017, יוסף שערן היציג של השקל מול הדולר בשיעור משמעותי של כ- 5.5%, על אף רכישות אגרסיביות של מט"ח מצד בנק ישראל, כאשר מול האירו יוסף השקל בכ- 4%. במקביל, יתרות המט"ח של בנק ישראל חצו את רף ה- 100 מיליארד דולר לראשונה במהלך חודש ינואר 2017.

1.4.4 התפתחויות לאחר תאריך המאזן

משרד האוצר הכריז לאחר תאריך המאזן על תכנית "נטו למשפחה" אשר כוללת, בין היתר, הגדלת נקודות זיכוי להורים לילדים קטנים, סבסוד צהרונים, הגדלת מס הכנסה שלילי והפחתת מכסים. התוכנית מוערכת בעלות תקציבית של כ- 4 מיליארד ש"ח לשנה כאשר קיימת אי ודאות לגבי ישום התוכנית אשר חלק ממרכיביה מחייבים חקיקה.

הפרשות הנוגעות לנשיא ארה"ב, ובכלל זה, חקירת ה- FBI במקביל לפיטורי ראש ה- FBI, מייצרות חוסר ודאות סביב יכולותיו לקדם רפורמות כלכליות בארה"ב, ובכלל זה, רפורמות שונות בתחום המס, אשר כוללות, בין השאר, הפחתת שיעור מס החברות ל- 15% (לעומת 36% כיום), הפחתת המס על הרווחים הכלואים מ- 35% ל- 10% בלבד, ביטול מסים על רווחי החברות שמגיעים מחוץ לארה"ב, כמו גם פישוט וריווח מדרגות המס לעובדים, ביטול מס הירושה ועוד, תוך יצירת אי ודאות לגבי ההשלכות על המשק האמריקאי בפרט ועל המשק העולמי בכלל.

באירופה הודיעה ראש ממשלה בריטניה, תרזה מיי, על בחירות בזק בבריטניה כאשר בצרפת נבחר מועמד המרכז מקרון כנשיא המדינה, דבר שהפחית באופן משמעותי סיכונים פוליטיים בצרפת.

2. המצב הכספי

2.1 נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים

2.1.1 נתונים מתוך המאזנים המאוחדים

2016 בדצמבר 31	2016 במרס 31	2017 במרס 31	באלפי ש"ח
23,229,398	21,793,342	23,576,310	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
17,339,273	16,563,374	17,475,166	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
7,906,229	7,376,895	8,208,772	נכסים אחרים
48,474,900	45,733,611	49,260,248	סך כל הנכסים
3,387,929	3,158,628	3,394,853	הון
			התחייבויות:
18,108,011	17,457,688	18,398,817	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
22,860,214	21,402,099	23,290,477	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה(*)
2,187,923	1,686,908	2,091,993	התחייבויות פיננסיות
1,930,823	2,028,288	2,084,108	התחייבויות אחרות
48,474,900	45,733,611	49,260,248	סך כל ההון וההתחייבויות

(* חלק מההתחייבויות בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה מוצגות בסעיפי התחייבויות אחרות והתחייבויות פיננסיות).

סך הנכסים של הקבוצה נכון ליום 31 במרס, 2017 עומד על סך של 49,260 מיליוני ש"ח לעומת סך של 48,475 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2016. הגידול בסך הנכסים בתקופת הדוח נבע בעיקר מדמי ביטוח שנתקבלו.

סך ההתחייבויות של הקבוצה נכון ליום 31 במרס, 2017 עומד על סך של 45,865 מיליוני ש"ח לעומת סך של 45,087 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2016. הגידול בסך ההתחייבויות נבע בעיקר מדמי ביטוח שנתקבלו בגין חסכון ארוך טווח.

2.1.2 נכסים המנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה:

במיליוני ש"ח	ליום 31 במרס		% שינוי	ליום 31 בדצמבר
	2016	2017		
עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה	21,793	23,576	8.2%	23,229
עבור עמיתי קרנות פנסיה	77,710	91,044	17.2%	88,322
עבור עמיתי קופות גמל	20,207	22,506	11.4%	22,125
עבור לקוחות קרנות נאמנות וניהול תיקים*	10,393	-	(100.0%)	9,395
סה"כ נכסים מנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה**	130,103	137,126	5.4%	143,071

(* לעניין מיזוג ומכירת פעילות קרנות הנאמנות וניהול התיקים ראה סעיף 1.3.5 לעיל.
(** הדוחות הכספיים המאוחדים אינם כוללים את הנכסים המנוהלים בקרנות הפנסיה, קופות הגמל (למעט קופות גמל מבטיחות תשואה), קרנות הנאמנות וניהול התיקים.

2.1.3 ההון העצמי

ההון העצמי המיוחס לבעלי המניות של החברה, נכון ליום 31 במרס 2017, הסתכם בכ- 3,384 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-3,377 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2016. הגידול בהון נובע בעיקר מרווח כולל בסך של כ- 57 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח ובניכוי דיבידנד שהוכרז בסך של 50 מיליוני ש"ח (אשר חולק בפועל לאחר תאריך המאזן).

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות ההון") החלות על המבטחים בקבוצה, למנורה מבטחים ביטוח ולשומרה קיים, נכון לתאריך הדוח, עודף הון בסך של כ- 431 מיליוני ש"ח וכ- 71 מיליוני ש"ח, בהתאמה. בנוסף, סכום ההשקעות שיש להעמידם בשומרה, כנגד עודפי הון בהתאם להוראות הממונה, אשר אינם ניתנים לחלוקה, מסתכמים לסך של כ- 38 מיליוני ש"ח.

בחודש אוגוסט 2016, הוגש לממונה על פי הנחיותיו, תרגיל לחישוב דרישות ההון על פי הדירקטיבה האירופאית Solvency 2 במנורה מבטחים ביטוח ובשומרה, נכון ליום 31 בדצמבר 2015 (IQIS5). בהתאם לתוצאות התרגיל, ומבלי להתחשב בהקלות לעניין החישוב בהתאם להוראות המעבר בדירקטיבה, למנורה מבטחים ביטוח ולשומרה קיימים עודפי הון בסך של 657 מיליוני ש"ח ו- 73 מיליוני ש"ח, בהתאמה, המהווים יחס כושר פירעון בשיעור של 120% ו- 117%, בהתאמה. בחודש מאי 2017, אושרו בוועדת הכספים של הכנסת הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency 2. במסגרת הוראות אלו ניתנו מספר הקלות ביחס ל- IQIS5, באופן המשפר את יחס כושר הפירעון הנ"ל. בהתחשב באומדן הקלות אלו, גדל יחס כושר הפירעון של מנורה מבטחים ביטוח ושומרה, נכון ליום 31 בדצמבר 2015, לכ- 131% וכ- 119% בהתאמה. יצוין, כי מנורה מבטחים ביטוח ושומרה החלו בהליך חישוב כושר פירעון לשנת 2016, על פי ההנחיות כפי שאושרו כאמור, לרבות קיום ביקורת ר"ח מבקר על תוצאות חישוב זה ליום 31 בדצמבר 2016, אשר תוצאתו תפורסם במועד פרסום הדוח הכספי לרבעון השני. בשלב זה, אין באפשרות המבטחים בקבוצה לאמוד את שיעור יחס כושר הפירעון העדכני על פי ההנחיות הסופיות הנ"ל.

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופות גמל או קרן פנסיה), תשע"ב-2012, והחוזרים מכח התקנות האמורות, למנורה מבטחים פנסיה וגמל ולמנורה מבטחים מהנדסים עודף הון בסך של כ- 162 מיליוני ש"ח וסך של כ- 2 מיליוני ש"ח, בהתאמה. לאחר תאריך המאזן, בחודש מאי, 2017, חילקה מנורה מבטחים מהנדסים דיבידנד לבעלי המניות בסך של כ- 1.3 מיליוני ש"ח.

לחברה חברה בת נוספת (מנורה מבטחים חיתום) אשר חלות עליה הוראות בדבר שמירה על הון עצמי מינימאלי. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, כל החברות

בקבוצה עומדות בדרישות ההון שנקבעו להלן, לפי העניין (ראה גם באור 5 לדוחות הכספיים).

3. תוצאות פעילות

3.1 נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים

1-12/2016	1-3/2016	% שינוי	1-3/2017	באלפי ש"ח
6,844,204	1,559,744	11.9%	1,745,625	פרמיות שהורווחו ברוטו
6,050,688	1,360,892	12.8%	1,534,544	פרמיות שהורווחו בשייר
1,470,639	(92,099)		422,513	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
863,144	194,852	11.7%	217,693	הכנסות מדמי ניהול
155,862	35,660	33.1%	47,462	הכנסות מעמלות
30,834	811	1249.8%	10,947	הכנסות אחרות
6,268,730	1,146,835	33.6%	1,532,434	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,362,668	335,887	4.2%	349,966	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
787,961	179,265	7.7%	192,979	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
80,121	5,072	323.1%	21,461	הוצאות מימון
1,715	2,061	(23.5%)	1,576	חלק ברווחי חברות כלולות
73,402	(164,882)		137,895	רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה
26,454	(43,418)		56,930	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
46,948	(121,464)		80,965	רווח נקי (הפסד)
200,024	(29,100)		57,425	רווח (הפסד) כולל

3.2 פרמיות ביטוח שהורווחו, ברוטו

1-12/2016	1-3/2016	% שינוי	1-3/2017	באלפי ש"ח
1,555,940	367,559	9.3%	401,906	רכב רכוש
827,904	202,272	0.0%	202,301	רכב חובה
619,324	155,508	(3.8%)	149,600	ענפי רכוש ואחרים
330,009	80,904	6.5%	86,153	ענפי חבויות אחרים
3,333,177	806,243	4.2%	839,960	סך תחום ביטוח כללי
1,981,761	478,012	9.0%	521,221	פרמיות שוטפות בגין חוזי ביטוח חיים
902,476	125,200	73.3%	216,935	פרמיות חד-פעמיות בגין חוזי ביטוח חיים
2,884,237	603,212	22.4%	738,156	סך פרמיות בגין חוזי ביטוח חיים
1,115,580	257,081	8.7%	279,449	פרמיות בגין חוזי השקעה (*)
3,999,817	860,293	18.3%	1,017,605	סך פרמיות בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
626,790	150,289	11.5%	167,509	תחום בריאות
7,959,784	1,816,825	11.5%	2,025,074	סה"כ פרמיות שהורווחו ברוטו
6,844,204	1,559,744	11.9%	1,745,625	סה"כ פרמיות ברוטו רווח או הפסד (*)

(*) פרמיות בגין חוזי השקעה נזקפות ישירות להתחייבויות הביטוחיות ואינן נרשמות כפרמיות בדוחות הכספיים.

להלן התפלגות הפרמיות בדוח רווח או הפסד לפי תחומי פעילות:

% מסך הפרמיה			
1-12/2016	1-3/2016	1-3/2017	
48.7%	51.7%	48.1%	תחום ביטוח כללי
42.1%	38.7%	42.3%	תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
9.2%	9.6%	9.6%	תחום בריאות
100.0%	100.0%	100.0%	סך הכל

ביטוח חיים

סה"כ	פרמיות חד-פעמיות	פרמיות שוטפות	(מיליוני ש"ח)
1-3/2017			
738	217	521	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	29%	71%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים
1-3/2016			
603	125	478	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	21%	79%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים
1-12/2016			
2,884	902	1,982	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	31%	69%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים

ביטוח כללי

סה"כ	חבויות	רכוש	רכב חובה	רכב רכוש	(מיליוני ש"ח)
1-3/2017					
1,057	121	168	251	516	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	11%	16%	24%	49%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי
1-3/2016					
1,043	109	189	255	491	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	11%	18%	24%	47%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי
1-12/2016					
3,387	324	614	836	1,613	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	9%	18%	25%	48%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי

ביטוח בריאות

פרמיות בשייר	פרמיות ברוטו	(מיליוני ש"ח)
1-3/2017		
136	168	סה"כ פרמיות ברוטו
1-3/2016		
120	150	סה"כ פרמיות ברוטו
1-12/2016		
505	627	סה"כ פרמיות ברוטו

3.3 תוצאות הפעילות בתקופת הדוח רווח כולל מתחומי פעילות:

1-12/2016	1-3/2016	% שינוי	1-3/2017	באלפי ש"ח
				רווח (הפסד) כולל מתחומי הפעילות לפני מס:
248,957	44,621	53.3%	68,409	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
13,909	(17,268)		4,575	בריאות
(180,740)	(196,545)		32,332	ביטוח כללי
82,126	(169,192)		105,316	סך רווח (הפסד) כולל לפני מס מתחומי פעילות ברי דיווח
188,206	121,550		(6,043)	רווח (הפסד) כולל לפני מס מאחרים (שלא נכללו בתחומים)*
270,332	(47,642)		99,273	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מס
70,308	(18,542)		41,848	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
200,024	(29,100)		57,425	רווח (הפסד) כולל
				מיוחס ל:
196,826	(30,054)		56,762	בעלי מניות בחברה
3,198	954	(30.5%)	663	זכויות שאינן מקנות שליטה
200,024	(29,100)		57,425	רווח (הפסד) כולל

(* כולל בעיקר הוצאות מימון, תוצאות פעילות שאיננה מוגדרת כמגזר פעילות והכנסות מהשקעות, שאינן משויכות לתחום פעילות מוגדר.

הרווח הכולל הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 57 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל של כ- 29 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השינויים העיקריים שהשפיעו על התוצאות בתקופת הדוח:

א. **ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי:** בחודש מאי 2016 עודכנו תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978, וזאת בהמשך להמלצות ועדה בין משרדית בראשות השופט (בדימוס) וינוגרד. במסגרת התיקון עודכנו תוחלת החיים ושיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית אשר נקבע על שיעור של 2% במקום 3% עובר לתיקון. מאחר ולביטוח הלאומי קיימת זכות להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם בהתאם לחוק הביטוח הלאומי, הקבוצה מעריכה כי התשלומים שיהיה עליה לשלם במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המוסד לביטוח לאומי יגדלו ויכול שהדבר ישפיע גם על גובה הסכומים שיהיה עליה לשלם לנפגעים בתביעות אחרות.

כתוצאה מהעדכון האמור, הגדילה הקבוצה, בתקופת הדוח, את ההפרשות להתחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי, בענפי ביטוח רכב חובה וענפי חבויות אחרים בסך של כ- 17 מיליוני ש"ח (כ- 11 מיליוני ש"ח לאחר מס) לעומת כ- 169 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (כ- 108 מיליוני ש"ח לאחר מס).

ב. **ריבית חסרת סיכון ופרמיית אי נזילות:** הקבוצה מחשבת את עתודות ביטוח חיים לתשלום קצבה, את נאותות העתודה בביטוח חיים ובריאות ואת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי בהתבסס על ריבית חסרת סיכון בתוספת פרמיית אי נזילות. כתוצאה משינויים בריבית בתקופת הדוח, הקבוצה הקטינה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 21 מיליוני ש"ח, (קיטון בסך של כ- 23 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, קיטון בסך של ל כ- 3 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות וגידול של כ- 5 מיליוני ש"ח בביטוח כללי). בתקופה המקבילה אשתקד, הגדילה הקבוצה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 95 מיליוני ש"ח (גידול בסך של כ- 53 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, גידול בסך של כ- 19 מיליון ש"ח בביטוח בריאות וגידול בסך של כ- 23 מיליוני ש"ח בביטוח כללי).

ג. **מרווח פיננסי והכנסות מדמי ניהול במגזר ביטוח חיים וחסכון טווח ארוך:** בתקופת הדוח חלה ירידה במרווח הפיננסי במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח אשר השפיעה על תוצאות הקבוצה. השינוי ברווח, כתוצאה מהאמור, לעומת התקופה המקבילה אשתקד הינו בסך של כ- 41 מיליוני ש"ח לפני מס. סך ההכנסות מדמי ניהול במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בתקופת הדוח, הסתכמו בכ- 209 מיליוני ש"ח (מתוכם כ- 20 מיליוני ש"ח בגין דמי ניהול

משתנים), לעומת סך של כ- 180 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (בעיקר בשל אי גביית דמי ניהול משתנים בתקופה המקבילה אשתקד, כתוצאה מהתשוואה השלילית שנזקפה למבוטחי ביטוח חיים בפוליסות תלויות תשוואה שהונפקו עד שנת 2003).

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 68 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 45 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.4.1 להלן.

הרווח הכולל מעסקי ביטוח כללי, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 32 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל בסך של כ- 197 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.4.2 להלן.

הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 5 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 17 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.4.3 להלן.

ההפסד הכולל מפעילות אחרת שאינה מיוחסת למגזרי פעילות, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 6 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל כאמור בסך של כ- 122 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בתוצאות הפעילות האחרת לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר מעליית ערך נדל"ן לשימוש עצמי בסך של כ- 126 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

3.4 מידע כספי לפי תחומי הפעילות

3.4.1 תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

עיקרי תוצאות תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:

1-12/2016	1-3/2016	% שינוי	1-3/2017	באלפי ש"ח
2,884,237	603,212	22.4%	738,156	פרמיות שהורווחו ברוטו רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,238,314	(111,135)		370,079	הכנסות מדמי ניהול
807,084	180,182	16.1%	209,135	הכנסות מעמלות
23,571	4,789	68.3%	8,060	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
3,561,938	340,260	176.1%	939,316	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
482,742	123,117	8.5%	133,560	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
520,210	125,909	(2.6%)	122,615	
257,128	60,410	49.8%	90,477	רווח לפני מס
248,957	44,621	53.3%	68,409	רווח כולל לפני מס

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לפני מס, הסתכם בסך של כ- 68 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 45 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של כ- 24 מיליוני ש"ח. העלייה ברווח הכולל נובעת בעיקר מעליה ברווח מפעילות ביטוח חיים בסך של כ- 34 מיליוני ש"ח, מירידה ברווח מפעילות הפנסיה בסך של כ- 2 מיליון ומירידה ברווח מפעילות הגמל בסך של כ- 8 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים ראה פירוט להלן.

תוצאות פעילות ביטוח חיים

1-12/2016	1-3/2016	% שינוי	1-3/2017	באלפי ש"ח
2,884,237	603,212	22.4%	738,156	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,012,805	(137,753)		316,997	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
234,849	41,262	61.1%	66,475	הכנסות מדמי ניהול
23,571	4,789	68.3%	8,060	הכנסות מעמלות
3,358,867	328,581	172.2%	894,490	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
339,473	85,892	4.9%	90,126	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
224,957	56,051	(5.9%)	52,768	הוצאות הנהלה וכלליות
101,228	13,633	292.1%	53,456	רווח לפני מס
92,856	(2,130)		31,465	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הפרמיות שהורווחו בביטוח חיים הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 738 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 603 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 22%. הפרמיות השוטפות בביטוח חיים הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 521 מיליוני ש"ח, לעומת פרמיות שוטפות בסך של כ- 478 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 9%. הגידול בפרמיות השוטפות נובע ממכירות חדשות ומגידול בהפקדות הנובע מתיקון מספר 16 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות הגמל) אשר הביא להגדלת שיעורי ההפקדה בפוליסות ביטוחי מנהלים.

הפרמיות החד-פעמיות הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 217 מיליוני ש"ח לעומת פרמיות חד-פעמיות בסך של כ- 125 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 74%. הגידול בפרמיות החד פעמיות נובע ממכירת פוליסות ללקוחות הגיל השלישי ופוליסות המיועדות להסדרי פרישה ופרישה מוקדמת.

בנוסף, התקבלו בתקופת הדוח תקבולים שנזקפו ישירות להתחייבויות בגין חוזי השקעה (ללא מרכיב סיכון ביטוחי משמעותי) בסך של כ- 279 מיליוני ש"ח לעומת כ- 257 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

הפוליסות שנפדו בתקופת הדוח הסתכמו בסך של כ- 194 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 118 מיליוני ש"ח, בתקופה מקבילה אשתקד. שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בתקופת הדוח הינו כ- 3.22% לעומת שיעור של כ- 2.15% בתקופה המקבילה אשתקד (בנטרול פדיונות בגין פוליסות ללקוחות הגיל השלישי שיעור הפדיונות מעתודה עומד על כ- 2.82% לעומת 2.03% בתקופה המקבילה אשתקד, גידול הנובע מניודי פוליסות).

פדיונות בגין פוליסות שהפרמיות בגינן נזקפו ישירות להתחייבויות ביטוח (ללא מרכיב סיכון ביטוחי משמעותי) הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 349 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 247 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים, לפני מס, בתקופת הדוח הסתכם בסך של כ- 31 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

השינוי ברווח הכולל מפעילות ביטוח חיים נובע בעיקרו מעליה בריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי הנזילות, אשר הקטינה, בתקופת הדוח, את ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בגין קצבאות בתשלום וקצבאות שטרם החל תשלום קצבה בגינן ובגין נאותות העתודה בביטוח חיים, ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, בסך של כ- 76 מיליוני ש"ח, מגידול בדמי הניהול בסך של כ- 25 מיליוני ש"ח (מתוכם גידול בסך של כ- 20 מיליוני ש"ח בדמי ניהול משתנים אשר נגבו בתקופת הדוח כתוצאה מהתשואה החיובית בפוליסות תלויות התשואה לעומת אי גביית דמי ניהול משתנים בתקופה המקבילה אשתקד מאחר ונרשמה תשואה שלילית למבוטחים בפוליסות אלו), ומנגד מירידה במרווח הפיננסי בסך של כ- 34 מיליוני ש"ח, ומשינוי בהפרשות ובאומדנים האקטואריים ביחס

לתקופה המקבילה אשתקד בסך של כ- 29 מיליוני ש"ח, שנבע בעיקר מעדכונים בחישוב הפרשות באובדן כושר עבודה שבוצעו בתקופה המקבילה אשתקד.

פוליסות תלויות תשואה

כספי עתודות הביטוח הנצברים בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה מושקעים לפי הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) ותקנותיו. רווחי השקעות אלו נזקפים לזכות המבוטחים בניכוי דמי ניהול.

התחייבויות הנובעות מפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה ליום 31 במרס, 2017 הסתכמו בסך של כ- 23,229 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ- 21,337 מיליוני ש"ח ליום 31 במרס 2016, עלייה של כ- 1,892 מיליוני ש"ח המהווה גידול של כ- 9%. הגידול נובע בעיקר מהכנסות מפרמיות בניכוי פדיונות ופירעונות של אותן פוליסות וכן מתשואה חיובית שהושגה בשנה שהסתיימה בתאריך הדוח.

פרטים בדבר שיעורי התשואות בפוליסות משתתפות ברווחים:

פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (קרן י')

1-12/2016	1-3/2016	1-3/2017	
3.98%	(0.10%)	1.32%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
2.85%	(0.25%)	0.99%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
3.66%	(1.01%)	1.12%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
2.54%	(1.16%)	0.79%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004 (קרן י' החדשה)

1-12/2016	1-3/2016	1-3/2017	
3.98%	(0.10%)	1.32%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
2.90%	(0.34%)	1.05%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
3.66%	(1.01%)	1.12%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
2.59%	(1.25%)	0.85%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פרטים בדבר רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי הניהול (במיליוני ש"ח)

1-12/2016	1-3/2016	1-3/2017	במיליוני ש"ח
502.9	(215.5)	182.0	רווחי (הפסדי) ההשקעה הנומינליים שנזקפו למבוטחים לאחר דמי הניהול
177.4	41.1	46.5	דמי ניהול קבועים
56.7	-	19.8	דמי ניהול משתנים
234.1	41.1	66.3	סך-הכל דמי ניהול

בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה שהונפקו בשנים 1991 עד 2003 רשאי מבטח לגבות דמי ניהול קבועים ודמי ניהול משתנים בשיעורים הקבועים בתקנות והנגזרים מהתשואה הריאלית של תיק ההשקעות. דמי הניהול המשתנים נגבים רק בגין תשואה ריאלית חיובית. במידה והושגה תשואה ריאלית שלילית, המבטח מנוע מגביית דמי הניהול המשתנים עד אשר התשואה שתושג תכסה את ההפסד הריאלי המצטבר. יצוין, כי בכל הנוגע לפוליסות תלויות תשואה שהונפקו החל משנת 2004, דמי הניהול הנגבים הינם דמי ניהול קבועים בלבד ואשר על כן, להפסדים או לרווחים הריאליים מהשקעות אין השלכה ישירה כאמור על גביית דמי ניהול אלה.

ההכנסות מדמי ניהול בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 66 מיליוני ש"ח לעומת כ- 41 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של כ- 25 מיליוני ש"ח. העליה בדמי הניהול נובעת בעיקר מגביית דמי ניהול משתנים בתקופת הדוח בסך של כ- 20 מיליון ש"ח לעומת התקופה המקבילה אשתקד אשר לא נגבו בה דמי ניהול משתנים מאחר ולא הושגה תשואה ריאלית חיובית המאפשרת את גבייתם.

תוצאות פעילות הפנסיה

1-12/2016	1-3/2016	% שינוי	1-3/2017	באלפי ש"ח
466,085	113,022	2.1%	115,451	הכנסות מדמי ניהול
292	99	(85.9%)	14	הכנסות אחרות
1,283	148	(3.6%)	143	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
117,402	31,543	13.7%	35,872	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
223,267	52,592	(0.4%)	52,361	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
126,991	29,134	(6.0%)	27,375	רווח לפני מס
127,112	29,116	(6.2%)	27,322	רווח כולל לפני מס

לתאריך הדוח, הקבוצה מנהלת באמצעות מנורה מבטחים פנסיה וגמל עבור עמיתי קרנות הפנסיה החדשות, נכסים בסך של כ- 91,044 מיליוני ש"ח לעומת נכסים בסך של כ- 77,710 מיליוני ש"ח ליום 31 במרס, 2016, גידול של כ- 17% בתקופת הדוח נגבו דמי גמולים בסך של כ- 2,458 מיליוני ש"ח לעומת גבייה בסך של כ- 2,121 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 16%.

בתקופת הדוח, נרשם רווח כולל לפני מס בפעילות הפנסיה בסך של כ- 27 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 29 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח נובעת מעלייה בעמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות הנובעת בעיקר מהגידול בהיקפי הפעילות.

תוצאות פעילות קופות הגמל

תוצאות הפעילות בענף הגמל המתבצעת בחברות מאוחדות, מנורה מבטחים פנסיה וגמל ומנורה מבטחים מהנדסים.

1-12/2016	1-3/2016	% שינוי	1-3/2017	באלפי ש"ח
106,150	25,898	5.1%	27,209	הכנסות מדמי ניהול
224,226	26,470	100.0%	52,939	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	-	-	-	הכנסות אחרות
203,071	11,679	283.8%	44,826	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
25,867	5,682	33.1%	7,562	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
72,218	17,321	4.3%	18,066	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
311	43	11.2%	48	הוצאות מימון
28,909	17,643	(45.3%)	9,646	רווח לפני מס
28,989	17,635	(45.4%)	9,622	רווח כולל לפני מס

לתאריך הדוח, הקבוצה מנהלת עבור עמיתי קופות הגמל, נכסים בסך של כ- 22,506 מיליוני ש"ח, מתוכם סך של כ- 4,694 מיליוני ש"ח בקופות גמל מבטיחות תשואה, לעומת נכסים בסך של כ- 20,207 מיליוני ש"ח, מתוכם 4,654 מיליוני ש"ח בקופות גמל מבטיחות תשואה נכון ליום 31 במרס, 2016, גידול של כ- 11%. בתקופת הדוח נגבו דמי גמולים בסך של כ- 470 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 370 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של כ- 27%.

בתקופת הדוח נרשם רווח כולל לפני מס בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח לעומת רווח בסך של כ- 18 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ- 8 מיליוני ש"ח. הירידה ברווח נובעת מירידה במרווח בין ההכנסות מהשקעות לבין ההתחייבות לעמיתים בקופות גמל מבטיחות תשואה בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח.

3.4.2 תוצאות פעילות מגזר ביטוח כללי

עסקי הביטוח הכללי נחלקים לשלושה תחומי פעילות: רכב רכוש, רכב חובה וביטוח כללי אחר (חבויות אחרות וענפי רכוש אחרים).

1-12/2016	1-3/2016	% שינוי	1-3/2017	באלפי ש"ח
3,386,598	1,043,383	1.3%	1,056,676	פרמיות ברוטו
111,597	1,344	1081.8%	15,883	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
97,673	23,078	17.3%	27,070	הכנסות מעמלות
2,422,944	721,844	(27.8%)	521,279	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
659,213	159,574	(0.4%)	158,916	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
122,213	29,822	6.1%	31,629	הוצאות הנהלה וכלליות
(210,302)	(218,448)		28,487	רווח (הפסד) לפני מס
(180,740)	(196,545)		32,332	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הכנסות מפרמיה ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 1,057 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ- 1,043 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 1.1%.

הרווח הכולל לפני מס מעסקי ביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם בסך של כ- 32 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ- 197 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. העליה ברווח נובעת מעליה ברווח הכולל בתחום פעילות רכב חובה בסך של כ- 133 מיליוני ש"ח, מעליה ברווח הכולל בתחום ביטוח רכב רכוש בסך של כ- 58 מיליוני ש"ח ומעליה ברווח הכולל בתחום ביטוח כללי אחר בסך של כ- 38 מיליוני ש"ח (ירידה בהפסד בענפי חבויות אחרים בסך של כ- 40 מיליוני ש"ח ומירידה ברווח הכולל בענפי רכוש אחרים בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח). לעניין פירוט השינוי ברווח הכולל מענפי הביטוח הכללי ראה להלן.

3.4.3 פרמיות ברוטו והרווח הכולל לפי תחומי פעילות בביטוח כללי

סה"כ	חבויות	רכוש ואחרים	רכב רכוש	רכב חובה	(באלפי ש"ח)
סה"כ פרמיות ברוטו					
1,056,676	121,449	167,787	516,415	251,025	1-3/2017
1,043,383	108,883	189,061	490,718	254,721	1-3/2016
3,386,598	323,974	613,996	1,612,729	835,899	1-12/2016
רווח (הפסד) כולל					
32,332	(13,155)	14,934	26,081	4,472	1-3/2017
(196,545)	(52,662)	16,819	(31,863)	(128,839)	1-3/2016
(180,740)	(77,556)	49,789	(25,419)	(127,554)	1-12/2016

עיקרי תוצאות הפעילות בתחום רכב חובה

1-12/2016	1-3/2016	% שינוי	1-3/2017	באלפי ש"ח
835,899	254,721	(1.5%)	251,025	פרמיות ברוטו
48,177	(2,905)		6,437	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
888,131	308,818	(45.3%)	168,929	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
80,023	19,095	(3.7%)	18,392	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
32,390	7,817	22.6%	9,581	הוצאות הנהלה וכלליות
(146,369)	(142,399)		2,395	רווח (הפסד) לפני מס
(127,554)	(128,839)		4,472	רווח (הפסד) כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיות ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו בסך של כ- 251 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 255 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 2%.

הרווח הכולל לפני מס בתקופת הדוח הסתכם בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח לעומת הפסד של כ- 129 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של כ- 133 מיליוני ש"ח. הגידול ברווח לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר מהקיטון בהפרשה בגין עדכון תקנות ההיוון בסך של כ- 125 מיליוני ש"ח לפני מס, כתוצאה מהשפעת ריבית חסרת סיכון בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח, ומנגד מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח.

עיקרי תוצאות הפעילות בתחום רכב רכוש

1-12/2016	1-3/2016	% שינוי	1-3/2017	באלפי ש"ח
1,612,729	490,718	5.2%	516,415	פרמיות ברוטו
27,993	1,690	226.1%	5,511	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
4,457	(303)		3,067	הכנסות מעמלות (החזרי עמלות)
1,164,938	293,648	(7.6%)	271,468	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
347,119	82,422	5.0%	86,570	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
47,702	12,157	2.7%	12,484	הוצאות הנהלה וכלליות
(31,355)	(35,752)		25,421	רווח (הפסד) לפני מס
(25,419)	(31,863)		26,081	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הפרמיות ברוטו הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 516 מיליוני ש"ח לעומת כ- 491 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 5%. הגידול נובע בעיקרו מעליה בתעריפים.

הרווח הכולל לפני מס בתקופת הדוח הינו בסך של כ- 26 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל בסך של כ- 32 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח נובע בעיקר משיפור בתוצאות החיתומיות בסך של כ- 58 מיליוני ש"ח ביחס לתקופה מקבילה אשתקד (לרבות קיטון בפרמיה בחסר והפסד בגין התפתחות תביעות שהקבוצה רשמה בתקופה מקבילה אשתקד).

תחום פעילות ביטוח רכב רכוש

1-12/2016		1-3/2016		1-3/2017		
שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	
75%	76%	81%	82%	67%	68%	Loss Ratio
104%	104%	111%	110%	95%	96%	Combined Loss Ratio

עיקרי תוצאות הפעילות בתחום ביטוח כללי אחר

1-12/2016	1-3/2016	% שינוי	1-3/2017	באלפי ש"ח
937,970	297,944	(2.9%)	289,236	פרמיות ברוטו
35,427	2,559	53.8%	3,935	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
92,858	23,345	(2.5%)	22,762	הכנסות מעמלות
369,875	119,378	(32.2%)	80,882	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
232,071	58,057	(7.1%)	53,954	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
42,121	9,848	(2.9%)	9,564	הוצאות הנהלה וכלליות
(32,578)	(40,297)		671	רווח (הפסד) לפני מס
(27,767)	(35,843)		1,779	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הפרמיות ברוטו הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 289 מיליוני ש"ח לעומת כ- 298 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ- 3%. הירידה בפרמיות נובעת מירידה בפרמיות בענפי רכוש ואחרים בסך של כ- 21 מיליוני ש"ח הנובעת מקיטון בתיק הלקוחות ומעליה בפרמיות בענפי חבויות אחרים בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח, אשר נובעת בעיקר מפוליסות אחריות מקצועיות של חברי לשכת עורכי הדין בישראל.

הרווח הכולל לפני מס בתקופת הדוח הינו בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס של כ- 36 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של כ- 38 מיליוני ש"ח.

ההפסד הכולל בענפי החבויות לפני מס, בתקופת הדוח, הסתכם בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל של כ- 53 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר מקיטון בהפרשה בגין עדכון תקנות ההיוון בסך של כ- 26 מיליוני ש"ח ומשיפור חיתומי בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח.

הרווח הכולל בענפי רכוש אחרים, בתקופת הדוח, הסתכם בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל של כ- 17 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 2 מיליוני ש"ח. הקיטון ברווח נובע בעיקר מהרעה חיתומית ביחס לתקופה המקבילה אשתקד בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח ומנגד, משיפור בהוצאות הנהלה וכלליות ועמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות, בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח.

ענפי ביטוח כללי אחר

1-12/2016		1-3/2016		1-3/2017		
שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	
39%	45%	33%	47%	37%	86%	Ratio Loss
85%	78%	77%	78%	78%	116%	Combined Loss Ratio

3.4.4 תוצאות פעילות תחום ביטוח בריאות

1-12/2016	1-3/2016	% שינוי	1-3/2017	באלפי ש"ח
626,790	150,289	11.5%	167,509	פרמיות שהורווחו ברוטו
27,006	7,645	(11.9%)	6,738	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
8,307	3,420	19.4%	4,083	הכנסות מעמלות
283,848	84,731	(15.2%)	71,839	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
205,618	52,002	10.6%	57,539	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
34,911	8,370	7.8%	9,025	הוצאות הנהלה וכלליות
14,529	(13,776)		7,625	רווח (הפסד) לפני מס
13,909	(17,268)		4,575	רווח (הפסד) כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 168 מיליוני ש"ח לעומת כ- 150 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 12%. העלייה בפרמיות נובעת מגידול בהיקף תיק הלקוחות.

הרווח הכולל לפני מס בתקופת הדוח הסתכם בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 17 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח נובע בעיקר, מהשפעת השינוי בעקום ריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי נזילות אשר משפיעה על בדיקת נאותות העתודות ואשר גרם לשינוי ברווח בסך של כ- 22 מיליוני ש"ח.

4. תזרים מזומנים

1-12/2016	1-3/2016	% שינוי	1-3/2017	באלפי ש"ח
				תזרימי מזומנים, נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות):
1,357,367	704,379	(80.4%)	137,732	שוטפת
(529,825)	(115,461)	36.6%	(157,695)	השקעה
187,099	(1,333)	171.1%	(3,613)	מימון
(4,096)	(8,950)	45.9%	(13,054)	הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
1,010,545	578,635	173.1%	(36,630)	גידול (קטיון) ביתרת המזומנים
2,727,555	2,295,645	17.2%	2,690,925	יתרת מזומנים לתום תקופה

5. מקורות מימון

יתרת ההתחייבויות הפיננסיות לתאריך הדוח הינה כ- 2,086 מיליוני ש"ח לעומת 2,089 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016.

היקפן הממוצע של ההתחייבויות הפיננסיות בתקופת הדוח, הסתכם לסך של כ- 2,087 מיליוני ש"ח.

לחברה (בסולו) התחייבויות פיננסיות המסתכמות, נכון לתאריך הדוח, לסך של כ- 771 מיליוני ש"ח שמקורן בהנפקת שלוש סדרות אג"ח ואשר פירעונן פרוס על פי לוחות הסילוקין על פני 10 שנים. החברה רואה חשיבות לשמירה על נכסים פיננסיים זמינים בהיקף הנדרש לצורך פירעון תשלומי האג"ח וכן לצורך מתן מענה לצרכיה השוטפים ולפעילות החברות המוחזקות. לעניין זה יצוין, כי לחברה נכסים שוטפים, נכון לתאריך הדוח, בהיקף של כ- 512 מיליוני ש"ח וכן קווי אשראי בלתי מנוצלים בבנקים בסך של כ- 60 מיליוני ש"ח, העומדים לרשותה לצרכי פעילותה השוטפת.

לעניין דיבידנדים מחברות בנות ראה סעיף 11 להלן.

לענין דיבידנד בהיקף 50 מיליון ש"ח אשר שולם בחודש אפריל 2017, ראה סעיף 1.3.2 לעיל. במסגרת דירוג אגרות החוב שגייסה, הצהירה החברה על כוונתה לשמור על נכסים נזילים וקווי אשראי בשיעור של 100% מהחזרי החוב (קרן וריבית) שנה מראש, בהתאם ללוח הסילוקין של אגרות החוב.

חלק ב' - דיווח בדבר חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם

6. חשיפה לסיכוני שוק

בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, הדיווח על סיכוני שוק ודרכי ניהולם מתייחס לחשיפות של החברה והחברות המאוחדות שלה, למעט חברות ביטוח. במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2017 לא חל שינוי מהותי בחשיפות החברה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם, לעומת האמור בדוח התקופתי לשנת 2016.

חלק ג' - היבטי ממשל תאגידי

7. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה

זהות האורגנים המופקדים על בקרת-על בתאגיד:

האורגנים המופקדים על בקרת העל בתאגיד הינם המנכ"ל ומנהל הכספים, ברמת ההנהלה, וכן הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של החברה, כהגדרתה בתקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010, שהינה ועדת המאזן שמונתה על ידי דירקטוריון החברה, ואשר תפקידה, בין היתר, לדון ולהמליץ בפני דירקטוריון החברה בנושאים הנוגעים לדוחות הכספיים של החברה ובכלל זה ההערכות והאומדנים אשר נעשו בקשר עם הדוחות הכספיים, הבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי, שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים, חוות דעתו של רואה החשבון המבקר, המדיניות החשבונית שאומצה והטיפול החשבוני שיושם בעניינים המהותיים של התאגיד (להלן: "ועדת המאזן"). יצוין, כי ועדת המאזן איננה ועדת הביקורת של החברה.

חברי הוועדה

נכון למועד פרסום הדוח, בוועדת המאזן מכהנים שלושה חברים, אשר כולם משמשים כדירקטורים בחברה, כלהלן: ה"ה חזי צאיג (דח"צ ויו"ר ועדת מאזן), אורלי ירקוני (דירקטורית בלתי תלויה), שהינם בעלי מומחיות חשבונית ופיננסית וחיים אהרון (דח"צ), שהינו בעל כשירות מקצועית. לכל חברי הוועדה יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים. לפרטים בדבר כישוריהם וניסיונם של הדירקטורים אשר בהסתמך עליהם רואה אותם החברה כמי שיש בידם את היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ראו דוח פרטים נוספים בדוח התקופתי. כל חברי ועדת המאזן חתמו על הצהרות, בהתאם לתקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010. יצוין, כי ה"ה צאיג וירקוני הינם חברים במקביל בוועדת המאזן של מנורה מבטחים ביטוח. בישיבות ועדת המאזן נוכחים גם רואי החשבון המבקרים של החברה.

הליך אישור הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים של החברה נדונו בישיבת ועדת המאזן אשר התקיימה ביום 25 במאי 2017. כל חברי ועדת המאזן נכחו בישיבה הנ"ל. בנוסף, השתתפו בישיבה נושאי משרה ומנהלים בקבוצה, כמפורט להלן: ה"ה ארי קלמן, מנכ"ל; ערן גריפל, יו"ר הדירקטוריון; שי קומפל, מנהל הכספים; שמעון עיר-שי, היועץ המשפטי ואתי הירשמן, מבקרת הפנים. כמו כן, נכחו רואי החשבון המבקרים ונושאי משרה בחברה הבת - מנורה מבטחים ביטוח, כלהלן - ה"ה מוטי רוזן, מנכ"ל; אילן שגב, מנהל הכספים; מיכאל קלמן, מנהל אגף ביטוח כללי; אלעד שלף, מנהל אגף עסקים; יוני טל, מנהל אגף השקעות, משה מורגנשטרן, מנהל אגף ביטוח חיים, רותי יהודיוף כהן, מנהלת הסיכונים; גולן סעד, מנהל תחום SOX, דן בר-און, האקטואר הראשי; נעמה חשמונאי אקטוארית ממונה (ביטוח כללי); רגינה אדין-חייקין, אקטוארית ממונה (ביטוח חיים); קטי רזניק, אקטוארית ממונה (בריאות), זיו כהן, מנהל תחום חשבות ונציגת מזכירות חברה.

טיוטת הדוח הכספי הביניים של החברה ליום 31 במרס 2017, לרבות דוח הדירקטוריון, והדוחות הכספיים, נמסרו לחברי ועדת המאזן ולחברי הדירקטוריון בעוד מועד, מספר ימים לפני מועד אישורם.

ועדת המאזן בחנה, באמצעות הצגה מפורטת של נושאי המשרה בחברה, את הסוגיות המהותיות בדיווח הכספי, ובכלל זה, הוצגו ונבחנו הערכות ואומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות הכספיים; הליכי הבקורות הפנימיות הקשורות לדיווח הכספי; שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים; המדיניות החשבונאית והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים ונתוני הדוחות הכספיים של החברה. בנוסף, הוצגו נתונים הנכללים בדוחות הכספיים לרבות מידע הנוגע למצב הכספי והתפעולי של החברה.

במסגרת הדיונים הנ"ל נבחנה אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

חברי הוועדה בחנו את שיקול דעת ההנהלה שהופעל בסוגיות השונות ולאחר שמיעת עמדת רואה החשבון המבקר של החברה, הגיעו חברי הוועדה למסקנה כי החברה יישמה מדיניות חשבונאית נאותה והשתמשה באומדנים והערכות נאותים. הוועדה גיבשה את המלצותיה בנושאים השונים שנדונו והמליצה לדירקטוריון לאשר את דוח הביניים לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2017.

חלק ד' - גילוי ייעודי למחזיקי אגרות חוב

8. פרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד

בהמשך לאמור בסעיף 1.3.1 לעיל, בדבר החלפת נאמן אגרות חוב (סדרה א'), לא חל שינוי מהותי ביחס לאמור בסעיף 8 לדוח הדירקטוריון בדוח התקופתי.

חלק ה' - הוראות גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של התאגיד

9. דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים

לא חלו שינויים מהותיים באומדנים חשבונאיים קריטיים, לעומת האמור בדוח התקופתי לשנת 2016.

10. הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

הגופים המוסדיים בקבוצה מקיימים את ההליך הנדרש על פי סעיף 302 לחוק "סרבנס אוקסלי", הכל בהתאם להנחיות הממונה. בהקשר זה, מיסדו הגופים המוסדיים בקבוצה תהליכי עבודה הכוללים, בין היתר, תהליכי גילוי ודיון באירועים המשפיעים על הגילוי בהשתתפות הגורמים השותפים להכנת הדוחות הכספיים.

בהתאם ובהמשך לאמור, הנהלות הגופים המוסדיים, בשיתוף עם המנכ"לים וסמנכ"לי הכספים שלהם, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגופים המוסדיים הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה ובמועד שנקבע בהוראות אלו. בנוסף, במהלך הרבעון, המסתיים ביום 31 במרס, 2017 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגופים המוסדיים על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

11. אירועים לאחר תאריך המאזן

11.1 דיבידנד מחברות בנות

בהמשך לאמור בסעיף 1.3.2 לעיל, בחודש מאי 2017, חילקו אמפא קפיטל בע"מ ואי.אר.אן בע"מ דיבידנד בסך של 0.9 מיליוני ש"ח ו- 1.3 מיליוני ש"ח לחברה, בהתאמה. לפרטים בדבר דיבידנד ממנורה מבטחים הסתדרות המהנדסים, בסך 1.3 מיליוני ש"ח, ראה סעיף 2.1.3 לעיל.

11.2 הארכת תשקיף מדף

ביום 29 במאי 2017 החליט דירקטוריון החברה לפנות לרשות ניירות ערך בבקשה להאריך את תקופתו של תשקיף המדף של החברה, אשר פורסם ביום 20 ביולי 2015.

הדירקטוריון מביע תודתו להנהלת הקבוצה והחברה, למנהליה ועובדיה על עבודתם ותרומתם להישגי הקבוצה.

ארי קלמן
מנהל כללי

ערן גריפל
י"ר הדירקטוריון

תל אביב, 29 במאי, 2017

פרק ב': דוח בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

דוח רבעוני בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

לפי תקנה 38ג(א)

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד"), אחראית לקביעתה והתקיימותה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד.

לעניין זה, חברי ההנהלה הם:

1. ארי קלמן, מנהל כללי;

2. שאר חברי ההנהלה:

שי קומפל, מנהל כספים

יוני טל, מנהל השקעות ראשי

בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי כוללת בקרות ונהלים הקיימים בתאגיד, אשר תוכננו בידי המנהל הכללי ונושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או תחת פיקוחם או בידי מי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, בפיקוח דירקטוריון התאגיד ואשר נועדו לספק ביטחון סביר בהתייחס למהימנות הדיווח הכספי ולהכנת הדוחות בהתאם להוראות הדין, ולהבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלות בדוחות שהוא מפרסם על פי הוראות הדין נאסף, מעובד, מסוכם ומדווח במועד ובמתכונת הקבועים בדין.

הבקרה הפנימית כוללת, בין השאר, בקרות ונהלים שתוכננו להבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלותו כאמור, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד, לרבות למנהל הכללי ולנושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או למי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, וזאת כדי לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

בשל המגבלות המבניות שלה, בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אינה מיועדת לספק ביטחון מוחלט שהצגה מוטעית או השמטת מידע בדוחות תימנע או תתגלה.

חברת מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, שומרה חברה לביטוח בע"מ ומנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ, חברות בנות של התאגיד, הינן גופים מוסדיים, שחלות עליהן הוראות הממונה על רשות אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר (להלן - "הממונה"), בדבר הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

בהתייחס לבקרה הפנימית בחברות הבנות האמורות, מיישם התאגיד את הוראות הממונה שלהלן: חוזר גופים מוסדיים 2009-9-10 בנושא "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי" וחוזר גופים מוסדיים 2010-9-7 בנושא "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים", לרבות התיקונים לחוזרים האמורים.

בדוח השנתי בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אשר צורף לדוח התקופתי לתקופה שנסתיימה ביום 31.12.2016 (להלן - "הדוח השנתי בדבר הבקרה הפנימית האחרון"), העריכו הדירקטוריון וההנהלה את הבקרה הפנימית בתאגיד; בהתבסס על הערכה זו, הדירקטוריון והנהלת התאגיד הגיעו למסקנה כי הבקרה הפנימית כאמור, ליום 31.12.2016 היא אפקטיבית.

עד למועד הדוח, לא הובא לידיעת הדירקטוריון והנהלה כל אירוע או עניין שיש בהם כדי לשנות את הערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית, כפי שהובאה במסגרת הדוח השנתי בדבר הבקרה הפנימית האחרון;

למועד הדוח, בהתבסס על הערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית בדוח השנתי בדבר הבקרה הפנימית האחרון, ובהתבסס על מידע שהובא לידיעת ההנהלה והדירקטוריון כאמור לעיל, הבקרה הפנימית היא אפקטיבית.

הצהרת מנהלים

הצהרת מנהל כללי

אני, ארי קלמן, מצהיר כי:

(1) בחנתי את הדוח הרבעוני של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד") לרבעון הראשון של שנת 2017 (להלן - "הדוחות");

(2) לפי ידיעתי, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;

(3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;

(4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון, ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכת העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן –

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;

(5) אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:

(א) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן –

(ב) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;

(ג) לא הובא לידיעתי כל אירוע או עניין שחל במהלך התקופה שבין מועד הדוח התקופתי האחרון לבין מועד דוח זה, אשר יש בו כדי לשנות את מסקנת הדירקטוריון וההנהלה בנוגע לאפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי של התאגיד.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

תל אביב, 29 במאי, 2017

ארי קלמן, מנהל כללי

הצהרת מנהלים

הצהרת נושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים

אני, שי קומפל, מצהיר כי:

(1) בחנתי את הדוחות הכספיים ביניים ואת המידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד") לרבעון הראשון של שנת 2017 (להלן - "הדוחות" או "הדוחות לתקופת הביניים");

(2) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ביניים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית, ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;

(3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ביניים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;

(4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון, ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי ככל שהיא מתייחסת לדוחות הכספיים ביניים ולמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים, העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן –

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;

(5) אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:

(א) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן –

(ב) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;

(ג) לא הובא לידיעתי כל אירוע או עניין שחל במהלך התקופה שבין מועד הדוח התקופתי האחרון לבין מועד דוח זה, המתייחס לדוחות הכספיים ביניים ולכל מידע כספי אחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים, אשר יש בו כדי לשנות, להערכתתי את מסקנת הדירקטוריון וההנהלה בנוגע לאפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי של התאגיד.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

תל אביב, 29 במאי, 2017

שי קומפל, מנהל כספים

פרק ג': דוחות כספיים

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 31 במרס, 2017

בלתי מבוקרים

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 31 במרס, 2017

בלתי מבוקרים

תוכן העניינים

עמוד

2	סקירת דוחות כספיים ביניים מאוחדים
3 - 4	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות מאוחדים על רווח או הפסד
6	דוחות מאוחדים על הרווח הכולל
7 - 9	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
10 - 13	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
14 - 75	באורים לדוחות הכספיים ביניים המאוחדים
76 - 80	נספח - פירוט נכסים עבור חוזים תלויי תשואה והשקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות

דוח סקירה של רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של מנורה מבטחים החזקות בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של מנורה מבטחים החזקות בע"מ וחברות הבנות שלה (להלן - הקבוצה), הכולל את הדוח התמציתי המאוחד על המצב הכספי ליום 31 במרס, 2017 ואת הדוחות התמציתיים המאוחדים על הרווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על-ידי הממונה על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, וכן הם אחראים לעריכת מידע כספי לתקופת ביניים זו לפי פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 עד כמה שתקנות אלה חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופת ביניים של חברות מאוחדות אשר נכסיהן הכלולים באיחוד אינם מהותיים ביחס לכלל הנכסים המאוחדים ליום 31 במרס, 2017 והכנסותיהן הכלולות באיחוד אינן מהותיות ביחס לכלל ההכנסות המאוחדות לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. וכן, לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופת ביניים זו של חברות המוצגות על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 125,895 אלפי ש"ח ליום 31 במרס, 2017, ואשר חלקה של הקבוצה ברווחי החברות הנ"ל הסתכם לסך של 2,084 אלפי ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. המידע הכספי התמציתי לתקופת הביניים של אותן החברות נסקר על-ידי רואי חשבון אחרים שדוחות הסקירה שלהם הומצאו לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל - "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על-ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומימוש נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על-ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

בנוסף לאמור בפסקה הקודמת, בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ממלא, מכל הבחינות המהותיות, אחר הוראות הגילוי לפי פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, עד כמה שתקנות אלו חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 6 לדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

נכסים

ליום 31 בדצמבר 2016 מבוקר	ליום 31 במרס		
	2016	2017	
	בלתי מבוקר אלפי ש"ח		
1,043,546	1,063,021	949,284	נכסים בלתי מוחשיים
12,185	4,073	12,148	נכסי מסים נדחים
1,448,492	1,433,237	1,501,462	הוצאות רכישה נדחות
1,142,520	762,038	1,147,136	רכוש קבוע
295,916	324,546	482,948	השקעות בחברות כלולות
76,211	75,300	76,410	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
280,572	236,150	280,671	נדל"ן להשקעה אחר
1,796,354	1,796,066	1,921,453	נכסי ביטוח משנה
120,890	87,229	109,939	נכסי מסים שוטפים
278,554	204,327	197,459	חייבים ויתרות חובה
767,181	917,628	946,251	פרמיות לגבייה
21,145,651	19,832,844	21,468,996	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה השקעות פיננסיות אחרות:
4,643,223	4,326,332	4,868,361	נכסי חוב סחירים
11,053,578	10,675,698	11,015,492	נכסי חוב שאינם סחירים
273,436	244,606	261,798	מניות
1,369,036	1,316,738	1,329,515	אחרות
17,339,273	16,563,374	17,475,166	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
1,832,444	1,747,580	1,888,251	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
895,111	548,065	802,674	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
-	138,133	-	נדל"ן להשקעה מיועד למכירה
48,474,900	45,733,611	49,260,248	סך כל הנכסים
23,229,398	21,793,342	23,576,310	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

הון והתחייבויות

ליום	ליום 31 במרס		
	2016	2017	
31 בדצמבר			
מבוקר		בלתי מבוקר	
		אלפי ש"ח	
99,429	99,429	99,429	הון מניות
332,985	332,985	332,985	פרמיה על מניות
326,966	267,137	303,867	קרנות הון
2,617,601	2,450,550	2,647,462	יתרת עודפים
3,376,981	3,150,101	3,383,743	סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
10,948	8,527	11,110	זכויות שאינן מקנות שליטה
3,387,929	3,158,628	3,394,853	סך כל ההון
			<u>התחייבויות</u>
18,108,011	17,457,688	18,398,817	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
22,860,214	21,402,099	23,290,477	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
180,307	181,967	189,605	התחייבויות בגין מסים נדחים
145,689	142,509	145,212	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
9,290	24,300	6,099	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,595,537	1,679,512	1,743,192	זכאים ויתרות זכות
2,187,923	1,686,908	2,091,993	התחייבויות פיננסיות
45,086,971	42,574,983	45,865,395	סך כל ההתחייבויות
48,474,900	45,733,611	49,260,248	סך כל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

29 במאי, 2017			
שי קומפל	ארי קלמן	ערן גריפל	תאריך אישור הדוחות הכספיים
מנהל כספים	מנהל כללי	יו"ר הדירקטוריון	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
מבוקר	2016	2017	
אלפי ש"ח [למעט נתוני רווח נקי (הפסד) למניה]			
6,844,204	1,559,744	1,745,625	פרמיות שהורווחו ברוטו
793,516	198,852	211,081	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
6,050,688	1,360,892	1,534,544	פרמיות שהורווחו בשייר
1,470,639	(92,099)	422,513	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
863,144	194,852	217,693	הכנסות מדמי ניהול
155,862	35,660	47,462	הכנסות מעמלות
30,834	811	10,947	הכנסות אחרות
8,571,167	1,500,116	2,233,159	סך כל ההכנסות
6,826,825	1,350,354	1,724,475	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(558,095)	(203,519)	(192,041)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
6,268,730	1,146,835	1,532,434	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,362,668	335,887	349,966	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
724,559	173,961	180,031	הוצאות הנהלה וכלליות
63,402	5,304	12,948	הוצאות אחרות
80,121	5,072	21,461	הוצאות מימון
8,499,480	1,667,059	2,096,840	סך כל ההוצאות
1,715	2,061	1,576	חלק ברווחי חברות כלולות
73,402	(164,882)	137,895	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
26,454	(43,418)	56,930	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
46,948	(121,464)	80,965	רווח נקי (הפסד)
			מיוחס ל:
43,580	(122,418)	80,177	בעלי המניות של החברה
3,368	954	788	זכויות שאינן מקנות שליטה
46,948	(121,464)	80,965	רווח נקי (הפסד)
0.69	(1.93)	1.27	רווח נקי (הפסד) למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה בסיסי ומדולל (בש"ח)

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
	2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
46,948	(121,464)	80,965	רווח נקי (הפסד)
			רווח (הפסד) כולל אחר:
			<u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד</u>
(5,970)	(9,562)	(11,161)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
104,532	33,611	(15,384)	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
(57,504)	(36,929)	(14,507)	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
10,088	4,911	240	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
5,321	1,748	2,678	חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות
56,467	(6,221)	(38,134)	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
14,318	(2,099)	(10,507)	מסים על ההכנסה (הטבת מס) המתייחסים לנכסים פיננסיים זמינים למכירה
(3,082)	(3,606)	(4,403)	הטבת מס המתייחסת לפריטים אחרים של הפסד כולל אחר
45,231	(516)	(23,224)	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
			<u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, לא יועברו לרווח והפסד</u>
141,042	126,322	-	הערכה מחדש בגין רכוש קבוע
(579)	(2,861)	(488)	רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
140,463	123,461	(488)	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, לא יועברו לרווח והפסד
32,618	30,581	(172)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
107,845	92,880	(316)	פריטי של רווח (הפסד) כולל אחר, נטו שלא יועברו לרווח והפסד
153,076	92,364	(23,540)	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
200,024	(29,100)	57,425	סך-הכל רווח (הפסד) כולל
			מיוחס ל:
196,826	(30,054)	56,762	בעלי המניות של החברה
3,198	954	663	זכויות שאינן מקנות שליטה
200,024	(29,100)	57,425	

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
בלתי מבוקר										
אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	175,300	(11,941)	116,789	6,657	2,617,601	3,376,981	10,948	3,387,929
-	-	-	-	-	-	-	80,177	80,177	788	80,965
-	-	-	-	(11,036)	-	-	-	(11,036)	(125)	(11,161)
-	-	-	(15,384)	-	-	-	-	(15,384)	-	(15,384)
-	-	-	(14,507)	-	-	-	-	(14,507)	-	(14,507)
-	-	-	240	-	-	-	-	240	-	240
-	-	-	-	-	-	(488)	(488)	(488)	-	(488)
-	-	-	-	2,678	-	-	-	2,678	-	2,678
-	-	-	10,507	4,403	-	-	172	15,082	-	15,082
-	-	-	(19,144)	(3,955)	-	-	(316)	(23,415)	(125)	(23,540)
-	-	-	(19,144)	(3,955)	-	-	79,861	56,762	663	57,425
-	-	-	-	-	-	-	(50,000)	(50,000)	-	(50,000)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(501)	(501)
99,429	332,985	40,161	156,156	(15,896)	116,789	6,657	2,647,462	3,383,743	11,110	3,394,853

יתרה ליום 1 בינואר, 2017 (מבוקר)

רווח נקי

התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון

רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד

הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת

חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות

הטבת מס המתייחסת לפריטים של הפסד כולל אחר

סה"כ הפסד כולל אחר

סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל

דיבידנד שהוכרז

דיבידנד שחולק

יתרה ליום 31 במרס, 2017

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה											
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ בלתי מבוקר אלפי ש"ח	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון	
99,429	332,985	40,161	132,502	(14,544)	8,135	6,657	2,574,830	3,180,155	8,109	3,188,264	יתרה ליום 1 בינואר, 2016 (מבוקר)
-	-	-	-	-	-	-	(122,418)	(122,418)	954	(121,464)	רווח נקי (הפסד)
-	-	-	-	(9,562)	-	-	-	(9,562)	-	(9,562)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שינוי נטו בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
-	-	-	33,611	-	-	-	-	33,611	-	33,611	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
-	-	-	(36,929)	-	-	-	-	(36,929)	-	(36,929)	הערכה מחדש בגין רכוש קבוע הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
-	-	-	4,911	-	-	-	-	4,911	-	4,911	חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות
-	-	-	-	-	126,322	-	-	126,322	-	126,322	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר
-	-	-	-	-	-	-	(2,861)	(2,861)	-	(2,861)	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
-	-	-	-	1,748	-	-	-	1,748	-	1,748	סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(536)	(536)	דיבידנד שחולק
99,429	332,985	40,161	136,194	(18,752)	102,877	6,657	2,450,550	3,150,101	8,527	3,158,628	יתרה ליום 31 במרס, 2016

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה											
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון	
מבוקר אלפי ש"ח											
99,429	332,985	40,161	132,502	(14,544)	8,135	6,657	2,574,830	3,180,155	8,109	3,188,264	יתרה ליום 1 בינואר, 2016
-	-	-	-	-	-	-	43,580	43,580	3,368	46,948	רווח נקי
-	-	-	-	(5,800)	-	-	-	(5,800)	(170)	(5,970)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
-	-	-	104,532	-	-	-	-	104,532	-	104,532	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
-	-	-	(57,504)	-	-	-	-	(57,504)	-	(57,504)	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
-	-	-	10,088	-	-	-	-	10,088	-	10,088	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
-	-	-	-	-	141,042	-	-	141,042	-	141,042	הערכה מחדש רכוש קבוע
-	-	-	-	-	-	-	(579)	(579)	-	(579)	הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
-	-	-	-	5,321	-	-	-	5,321	-	5,321	חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפרטים של רווח (הפסד) כולל אחר
-	-	-	(14,318)	3,082	(32,388)	-	(230)	(43,854)	-	(43,854)	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
-	-	-	42,798	2,603	108,654	-	(809)	153,246	(170)	153,076	סה"כ הרווח הכולל
-	-	-	42,798	2,603	108,654	-	42,771	196,826	3,198	200,024	זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות שאוחדו לראשונה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,733	2,733	דיבידנד שחולק
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(3,092)	(3,092)	
99,429	332,985	40,161	175,300	(11,941)	116,789	6,657	2,617,601	3,376,981	10,948	3,387,929	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		נספח	
שהסתיימה	ביום 31 בדצמבר			
ביום	2016	2017		
מבוקר	אלפי ש"ח	בלתי מבוקר		
1,357,367	704,379	137,732	(א)	<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(34,904)	(59,827)	(100,795)		השקעות בחברות כלולות
(33,949)	-	-		מזומנים שנגרעו בשל רכישת חברות מאוחדות שאוחדו לראשונה
-	-	(4,201)	(ד)	מזומנים שנגרעו בגין איבוד שליטה בחברה מאוחדת
(125,556)	(39,514)	(34,210)		השקעה ברכוש קבוע
(134,800)	(27,553)	(31,193)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(211,761)	5,533	16,371		תמורה מממוש (השקעות פיננסיות) בחברות הקבוצה שאינן חברות ביטוח, נטו
(3,153)	670	(5,967)		החזר (מתן) הלוואות חברות כלולות
8,906	4,564	984		דיבידנד שהתקבל מחברות כלולות
5,392	666	1,316		תמורה מממוש רכוש קבוע
(529,825)	(115,461)	(157,695)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
327,288	(146)	-		קבלת התחייבויות פיננסיות (בניכוי הוצאות הנפקה)
(137,097)	(651)	(3,112)		פירעון התחייבויות פיננסיות
(3,092)	(536)	(501)		דיבידנד ששולם לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
187,099	(1,333)	(3,613)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (שימשו לפעילות) מימון
(4,096)	(8,950)	(13,054)		הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
1,010,545	578,635	(36,630)		עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
1,717,010	1,717,010	2,727,555	(ב)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
2,727,555	2,295,645	2,690,925	(ג)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה			(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
שהסתיימה			
ביום	ל- 3 חודשים שהסתיימו		
31 בדצמבר	ביום 31 במרס		
2016	2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
46,948	(121,464)	80,965	רווח נקי (הפסד) לתקופה
			התאמות לסעיפי רווח והפסד:
(1,715)	(2,061)	(1,576)	חלק ברווחי חברות כלולות
(808,793)	189,568	(285,859)	הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
			הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:
(75,142)	(11,324)	(2,697)	נכסי חוב סחירים
(453,997)	(36,981)	(76,681)	נכסי חוב שאינם סחירים
(25,501)	(2,999)	(10,868)	מניות
19,870	(19,971)	(137,299)	אחרות
(534,770)	(71,275)	(227,545)	
68,997	6,735	18,967	הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות
(499)	(119)	(151)	רווח ממימוש רכוש קבוע
928	-	-	ירידת ערך רכוש קבוע
250	-	-	ירידה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
(45,286)	(5,246)	-	עליה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר
(1,436)	-	-	רווח מצירוף עסקים
29,751	-	-	ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים
			פחת והפחתות:
49,222	9,776	15,945	רכוש קבוע
145,976	39,825	28,345	נכסים בלתי מוחשיים

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה	ל- 3 חודשים שהסתיימו	
שהסתיימה	ביום 31 בדצמבר	
ביום	2016	2017
מבוקר	אלפי ש"ח	
	בלתי מבוקר	
	במרס 31	
	2016	2017

			(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת (המשך)
1,506,569	48,454	430,263	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
1,201,774	551,451	290,806	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
(111,270)	(110,982)	(125,100)	שינוי בנכסי ביטוח משנה
(69,642)	(54,387)	(52,970)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
26,454	(43,418)	56,930	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:			
השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:			
(1,524)	(363)	(199)	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
(700,532)	42,234	(227,228)	תמורה ממימוש (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות
השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר:			
(3,750)	(731)	(99)	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
136,330	-	-	תמורה ממימוש נדל"ן להשקעה
(371,891)	92,103	(218,093)	תמורה ממימוש (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות
(22,969)	(173,416)	(179,070)	פרמיות לגבייה
(60,639)	(10,964)	88,517	חייבים ויתרות חובה
(120,172)	(17,365)	101,051	זכאים ויתרות זכות
12,493	7,030	(965)	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
323,856	496,849	(288,031)	סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה עבור:			
(76,926)	(7,442)	(10,926)	ריבית ששולמה
991,807	261,837	327,900	ריבית שהתקבלה
(189,760)	(50,832)	(31,389)	מסים ששולמו
90,218	85,724	358	מסים שהתקבלו
171,224	39,707	58,855	דיבידנד שהתקבל
986,563	328,994	344,798	
1,357,367	704,379	137,732	סך הכל תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		
שהסתיימה	ביום 31 בדצמבר		
ביום	2016	2017	
ביום 31 בדצמבר	2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
			(ב) <u>מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה</u>
1,245,185	1,245,185	1,832,444	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
471,825	471,825	895,111	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>1,717,010</u>	<u>1,717,010</u>	<u>2,727,555</u>	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
			(ג) <u>מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה</u>
1,832,444	1,747,580	1,888,251	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
895,111	548,065	802,674	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>2,727,555</u>	<u>2,295,645</u>	<u>2,690,925</u>	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה
			(ד) <u>מזומנים שנגרעו בגין איבוד שליטה בחברה מאוחדת</u>
-	-	97,110	נכסים בלתי מוחשיים
-	-	5,966	נכסי מסים שוטפים
-	-	(8,422)	חייבים ויתרות חובה
-	-	(2,202)	זכאים ויתרות זכות
-	-	92,452	
		<u>(96,653)</u>	בניכוי השקעה קיימת בעת איבוד שליטה בחברה מאוחדת
		<u>(4,201)</u>	
			(ה) <u>מזומנים שנגרעו בשל רכישתן של חברות מאוחדות שאוחדו לראשונה</u>
23,015	-	-	חייבים ויתרות חובה
6,256	-	-	נכסי מסים שוטפים, נטו
9,180	-	-	השקעות בחברות כלולות
341,268	-	-	רכוש קבוע
10,598	-	-	נכסי מסים נדחים, נטו
(12,011)	-	-	זכאים ויתרות זכות
<u>(321,965)</u>	-	-	התחייבויות פיננסיות
56,341	-	-	נכסים מזוהים, נטו
			<u>פעולות בצירוף עסקים שאינן במזומן</u>
2,432	-	-	מוניטין שלילי הנובע מהרכישה
34	-	-	זכאים בגין רכישת מניות
2,733	-	-	זכויות שאינן מקנות שליטה
17,193	-	-	עלות השקעה קיימת במועד הרכישה
<u>22,392</u>	-	-	
<u>33,949</u>	-	-	
			(ו) <u>פעילות שלא במזומן</u>
-	-	50,000	דיבידנד שהוכרז כנגד זכאים ויתרות זכות
9,179	-	-	רכישת נכס לא מוחשי כנגד זכאים ויתרות זכות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

באור 1: - כללי

תיאור החברה

מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה) הינה חברה ציבורית אשר מניותיה רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב יפו. בעלי מניותיה העיקריים של החברה הינם ניידן אסטבלישמנט ופלמס אסטבלישמנט (תאגידים זרים) המוחזקים בנאמנות עבור ה"ה טלי גריפל וניבה גורביץ, והמחזיקים (ביחד) בכ- 61.86% ממניות החברה. החברה פועלת באמצעות חברות בשליטתה בכל ענפי הביטוח העיקריים ובכללם ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, פנסיה וגמל), ביטוח בריאות וביטוח כללי. בנוסף עוסקת החברה באמצעות חברותה בנות בפעילות של מתן שירותי הפצת ניירות ערך והתחייבות חיתומית ובפעילות סולארית בארץ ובח"ל. כמו כן עוסקת החברה בהשקעות בנדל"ן בחו"ל, במימון ואשראי לעסקים קטנים ובינוניים, במתן התחייבות לפירעון אמצעי תשלום וניהול פעילות קרנות נאמנות באמצעות חברות כלולות.

החברה הינה תושבת ישראל, אשר נתאגדה בישראל וכתובתה הרשמית הינה אלנבי 115, תל אביב-יפו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. מתכונת העריכה של תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים

דוחות כספיים ביניים אלה נערכו במתכונת מתומצתת ליום 31 במרס, 2017 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך (להלן - דוחות כספיים ביניים מאוחדים). יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר, 2016 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולבאורים אשר נלוו אליהם (להלן - הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים).

הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים ערוכים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים", ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. כמו כן, נערכו דוחות אלה בהתאם להוראות הגילוי לפי פרק ד' של תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 עד כמה שתקנות אלה חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח.

המדיניות החשבונאית אשר יושמה בעריכת הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים עקבית לזו שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים.

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), נדרשת הנהלת הקבוצה להשתמש בשיקול דעת בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

שיקול הדעת של הנהלה, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה וההנחות העיקריות ששימשו בהערכות הכרוכות באי וודאות, הינם עקביים עם אלו ששימשו בדוחות הכספיים השנתיים.

ג. גילוי לתקן IFRS חדש בתקופה שלפני יישום

תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 17, חוזי ביטוח

בחודש מאי 2017 פרסם ה- IASB את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח (להלן - התקן החדש).

התקן החדש קובע כללים להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח ויחליף את ההוראות הקיימות בנושא. התקן החדש צפוי לגרום לשינויים משמעותיים בדיווח הכספי של חברות ביטוח.

בהתאם לתקן החדש, יש למדוד את ההתחייבות הביטוחית כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מחוזי הביטוח תוך התחשבות באי הוודאות הגלומה בתחזיות אלו (מרווח הסיכון). כמו כן, הרווח הגלום בחוזי הביטוח יוכר על פני תקופת הכיסוי, וההשפעה של שינויים בהנחות (למעט ריבית) תיפרס על פני תקופת הכיסוי, אך אם קבוצת חוזי ביטוח אינה צפויה להיות רווחית, או הופכת למפסידה, יש להכיר בהפסד באופן מידי.

לגבי חוזי ביטוח מסוימים (בדרך כלל חוזי ביטוח אלמנטרי עם כיסוי ביטוחי של עד שנה) ניתן ליישם מודל מדידה פשוט יותר שאינו שונה בהרבה מהמדידה המקובלת כיום.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

ג. גילוי לתקן IFRS חדש בתקופה שלפני יישומו (המשך)

תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 17, חוזי ביטוח (המשך)

התקן החדש ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2021. אימוץ מוקדם אפשרי, כל עוד תקני הדיווח הכספי IFRS 9 - מכשירים פיננסיים וכן IFRS 15 - הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות, מיושמים במקביל.

התקן החדש ייושם למפרע. אם ורק אם יישום למפרע אינו מעשי, הישות תבחר באחת משתי הגישות הבאות:

1. גישת יישום למפרע חלקי
2. גישת השווי ההוגן.

חברות הביטוח המאוחדות החלו בבחינת ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.

ד. פרטים על שיעורי השינוי שחלו במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין היציג של הדולר של ארה"ב

שער חליפין יציג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן	
	מדד ידוע	מדד בגין
%	%	%

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום:

(5.5)	(0.2)	0.1	31 במרס, 2017
(3.5)	(0.9)	(1.0)	31 במרס, 2016
(1.5)	(0.3)	(0.2)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016

באור 3: - מגזרי פעילות

מגזרי הפעילות נקבעו בהתבסס על המידע הנבחן על ידי מקבל החלטות התפעוליות הראשי (CODM) לצורכי קבלת החלטות לגבי הקצאת משאבים והערכת ביצועים. בהתאם לזאת, למטרות ניהול, הקבוצה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים, פנסיה וגמל והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל לרבות קרנות השתלמות) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד.

בהתאם להוראות המפקח על הביטוח, מפורט מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך לביטוח חיים פנסיה וגמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, מחלות קשות, ניתוחים והשתלות, ביטוח שיניים, עובדים זרים ועוד.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר ביטוח כללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר ביטוח כללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים וענפי חבויות אחרים.

● ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על-ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על-פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

● ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

● ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות וכן ענפי ביטוח אחרים.

● ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שייגרם לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות דירקטורים, אחריות מקצועיות ואחריות המוצר וכן ענפים אחרים כגון כלי שיט, כלי טייס וערבות חוק המכר.

4. הפעילות אשר אינה מיוחסת למגזרי פעילות, כוללת פעילות השקעות בנדל"ן, פעילות סולארית בארץ ובחו"ל, מתן התחייבויות חיתומיות, פעילות של תיווך ביטוחי, מימון ואשראי לעסקים קטנים ובינוניים ומתן התחייבות לפירעון אמצעי תשלום, ניהול פעילות קרנות נאמנות והכנסות מהשקעות והוצאות מימון שלא יוחסו למגזרי הפעילות האחרים.

עונתיות

1. ביטוח חיים ובריאות

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים ובביטוח בריאות אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, עקב העובדה שההפקדות לביטוחי חיים נהנות מהטבות מס, חלק ניכר מהמכירות החדשות מתבצע בסוף השנה.

2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוחי כלי רכב של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בחודש ינואר וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושן הם בדרך כלל בחודש ינואר או בחודש אפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה. במרכיבי ההוצאות האחרים, כגון תביעות, ובמרכיבי ההכנסות האחרים, כגון הכנסות מהשקעות, לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח. עם זאת, ראוי לציין, כי עונת חורף קשה עלולה לגרום לעלייה בתביעות, בעיקר בענף רכב רכוש, ברבעונים הראשון והרביעי של השנה, וכתוצאה מכך לקטון ברווח המדווח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2017

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
1,745,625	-	-	839,960	167,509	738,156
211,081	-	-	142,651	31,863	36,567
1,534,544	-	-	697,309	135,646	701,589
422,513	(5,311)	35,124	15,883	6,738	370,079
217,693	(368)	8,926	-	-	209,135
47,462	(10,977)	19,226	27,070	4,083	8,060
10,947	(13)	10,945	-	-	15
2,233,159	(16,669)	74,221	740,262	146,467	1,288,878
1,724,475	-	-	658,237	102,054	964,184
(192,041)	-	-	(136,958)	(30,215)	(24,868)
1,532,434	-	-	521,279	71,839	939,316
349,966	(10,987)	10,938	158,916	57,539	133,560
180,031	(5,507)	26,782	31,629	9,025	118,102
12,948	-	8,435	-	-	4,513
21,461	(175)	19,462	535	233	1,406
2,096,840	(16,669)	65,617	712,359	138,636	1,196,897
1,576	-	2,702	584	(206)	(1,504)
137,895	-	11,306	28,487	7,625	90,477
(38,622)	-	(17,349)	3,845	(3,050)	(22,068)
99,273	-	(6,043)	32,332	4,575	68,409

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 31 במרס, 2017

בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
18,398,817	-	-	6,938,719	1,101,838	10,358,260
23,290,477	-	-	-	61,592	23,228,885

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2016

סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
1,559,744	-	-	806,243	150,289	603,212
198,852	-	-	137,941	30,460	30,451
1,360,892	-	-	668,302	119,829	572,761
(92,099)	(5,300)	15,347	1,344	7,645	(111,135)
194,852	(366)	15,036	-	-	180,182
35,660	(13,633)	18,006	23,078	3,420	4,789
811	(20)	724	-	-	107
1,500,116	(19,319)	49,113	692,724	130,894	646,704
1,350,354	-	-	858,727	137,268	354,359
(203,519)	-	-	(136,883)	(52,537)	(14,099)
1,146,835	-	-	721,844	84,731	340,260
335,887	(13,689)	14,883	159,574	52,002	123,117
173,961	(5,441)	20,024	29,822	8,370	121,186
5,304	-	581	-	-	4,723
5,072	(189)	6,971	601	(229)	(2,082)
1,667,059	(19,319)	42,459	911,841	144,874	587,204
2,061	-	278	669	204	910
(164,882)	-	6,932	(218,448)	(13,776)	60,410
117,240	-	114,618	21,903	(3,492)	(15,789)
(47,642)	-	121,550	(196,545)	(17,268)	44,621

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון (שחיקת התחייבויות פיננסיות)
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 31 במרס, 2016

בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
17,457,688	-	-	6,429,018	1,094,097	9,934,573
21,402,099	-	-	-	65,095	21,337,004

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
מבוקר					
אלפי ש"ח					
6,844,204	-	-	3,333,177	626,790	2,884,237
793,516	-	-	554,084	121,391	118,041
6,050,688	-	-	2,779,093	505,399	2,766,196
1,470,639	(21,269)	114,991	111,597	27,006	1,238,314
863,144	(1,223)	57,283	-	-	807,084
155,862	(42,171)	68,482	97,673	8,307	23,571
30,834	(110)	30,631	-	-	313
8,571,167	(64,773)	271,387	2,988,363	540,712	4,835,478
6,826,825	-	-	2,806,132	358,765	3,661,928
(558,095)	-	-	(383,188)	(74,917)	(99,990)
6,268,730	-	-	2,422,944	283,848	3,561,938
1,362,668	(42,385)	57,480	659,213	205,618	482,742
724,559	(21,640)	87,769	122,213	34,911	501,306
63,402	-	44,498	-	-	18,904
80,121	(748)	72,187	2,971	1,040	4,671
8,499,480	(64,773)	261,934	3,207,341	525,417	4,569,561
1,715	-	2,594	8,676	(766)	(8,789)
73,402	-	12,047	(210,302)	14,529	257,128
196,930	-	176,159	29,562	(620)	(8,171)
270,332	-	188,206	(180,740)	13,909	248,957

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 31 בדצמבר, 2016					
מבוקר					
אלפי ש"ח					
18,108,011	-	-	6,646,666	1,073,170	10,388,175
22,860,214	-	-	-	60,677	22,799,537

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2017				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש	ענפי חבויות	סה"כ
		(ואחרים *)	(אחרים **)	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
251,025	516,415	167,787	121,449	1,056,676
34,935	23,980	96,836	39,386	195,137
216,090	492,435	70,951	82,063	861,539
(24,642)	(105,066)	(11,603)	(22,919)	(164,230)
191,448	387,369	59,348	59,144	697,309
6,437	5,511	1,769	2,166	15,883
1,241	3,067	20,063	2,699	27,070
199,126	395,947	81,180	64,009	740,262
184,655	285,573	129,843	58,166	658,237
(15,726)	(14,105)	(106,620)	(507)	(136,958)
168,929	271,468	23,223	57,659	521,279
18,392	86,570	37,622	16,332	158,916
9,581	12,484	5,345	4,219	31,629
131	109	179	116	535
197,033	370,631	66,369	78,326	712,359
302	105	21	156	584
2,395	25,421	14,832	(14,161)	28,487
2,077	660	102	1,006	3,845
4,472	26,081	14,934	(13,155)	32,332
3,405,129	1,252,919	675,981	1,604,690	6,938,719
3,205,817	1,194,024	190,970	1,096,805	5,687,616

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 87% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2016					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי		סה"כ	
		ענפי רכוש ואחרים (*)	חבויות אחרים (**)		
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
254,721	490,718	189,061	108,883	1,043,383	פרמיות ברוטו
6,538	25,909	108,325	28,698	169,470	פרמיות ביטוח משנה
248,183	464,809	80,736	80,185	873,913	פרמיות בשייר
(51,918)	(113,924)	(17,331)	(22,438)	(205,611)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
196,265	350,885	63,405	57,747	668,302	פרמיות שהורווחו בשייר
(2,905)	1,690	1,659	900	1,344	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
36	(303)	21,390	1,955	23,078	הכנסות מעמלות (החזרי עמלות)
193,396	352,272	86,454	60,602	692,724	סך כל ההכנסות
337,128	310,748	74,542	136,309	858,727	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(28,310)	(17,100)	(51,738)	(39,735)	(136,883)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
308,818	293,648	22,804	96,574	721,844	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
19,095	82,422	40,691	17,366	159,574	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
7,817	12,157	6,481	3,367	29,822	הוצאות הנהלה וכלליות
419	(88)	181	89	601	הוצאות מימון
336,149	388,139	70,157	117,396	911,841	סך כל ההוצאות
354	115	28	172	669	חלק ברווחי חברות כלולות
(142,399)	(35,752)	16,325	(56,622)	(218,448)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
13,560	3,889	494	3,960	21,903	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(128,839)	(31,863)	16,819	(52,662)	(196,545)	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
3,179,086	1,164,915	614,386	1,470,631	6,429,018	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס, 2016 (בלתי מבוקר)
3,025,792	1,113,026	191,578	993,569	5,323,965	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרס, 2016 (בלתי מבוקר)

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 77% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 83% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי		סה"כ
		ענפי רכוש (ואחרים *)	חבויות (אחרים **)	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
835,899	1,612,729	613,996	323,974	3,386,598
26,877	61,432	369,544	93,817	551,670
809,022	1,551,297	244,452	230,157	2,834,928
(6,999)	(56,165)	4,034	3,295	(55,835)
802,023	1,495,132	248,486	233,452	2,779,093
48,177	27,993	11,254	24,173	111,597
358	4,457	85,053	7,805	97,673
850,558	1,527,582	344,793	265,430	2,988,363
937,285	1,222,607	288,719	357,521	2,806,132
(49,154)	(57,669)	(184,326)	(92,039)	(383,188)
888,131	1,164,938	104,393	265,482	2,422,944
80,023	347,119	163,359	68,712	659,213
32,390	47,702	28,037	14,084	122,213
977	639	835	520	2,971
1,001,521	1,560,398	296,624	348,798	3,207,341
4,594	1,461	368	2,253	8,676
(146,369)	(31,355)	48,537	(81,115)	(210,302)
18,815	5,936	1,252	3,559	29,562
(127,554)	(25,419)	49,789	(77,556)	(180,740)
3,333,118	1,153,394	597,291	1,562,863	6,646,666
3,172,402	1,106,635	179,049	1,056,689	5,514,775

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 83% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2017				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	738,156	738,156	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	36,567	36,567	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	701,589	701,589	פרמיות שהורווחו בשייר
52,939	143	316,997	370,079	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
27,209	115,451	66,475	209,135	הכנסות מדמי ניהול
-	-	8,060	8,060	הכנסות מעמלות
-	14	1	15	הכנסות אחרות
80,148	115,608	1,093,122	1,288,878	סך כל ההכנסות
44,826	-	919,358	964,184	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(24,868)	(24,868)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
44,826	-	894,490	939,316	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
7,562	35,872	90,126	133,560	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
16,003	49,331	52,768	118,102	הוצאות הנהלה וכלליות
2,063	2,450	-	4,513	הוצאות אחרות
48	580	778	1,406	הוצאות מימון
70,502	88,233	1,038,162	1,196,897	סך כל ההוצאות
-	-	(1,504)	(1,504)	חלק בהפסדי חברות כלולות
9,646	27,375	53,456	90,477	רווח לפני מסים על ההכנסה
(24)	(53)	(21,991)	(22,068)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
9,622	27,322	31,465	68,409	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2016				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	603,212	603,212	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	30,451	30,451	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	572,761	572,761	פרמיות שהורווחו בשייר
26,470	148	(137,753)	(111,135)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
25,898	113,022	41,262	180,182	הכנסות מדמי ניהול
-	-	4,789	4,789	הכנסות מעמלות
-	99	8	107	הכנסות אחרות
52,368	113,269	481,067	646,704	סך כל ההכנסות
11,679	-	342,680	354,359	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(14,099)	(14,099)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
11,679	-	328,581	340,260	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
5,682	31,543	85,892	123,117	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
15,048	50,087	56,051	121,186	הוצאות הנהלה וכלליות
2,273	2,450	-	4,723	הוצאות אחרות
43	55	(2,180)	(2,082)	הוצאות מימון (שחיקת התחייבויות פיננסיות)
34,725	84,135	468,344	587,204	סך כל ההוצאות
-	-	910	910	חלק ברווחי חברות כלולות
17,643	29,134	13,633	60,410	רווח לפני מסים על ההכנסה
(8)	(18)	(15,763)	(15,789)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
17,635	29,116	(2,130)	44,621	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	2,884,237	2,884,237	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	118,041	118,041	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	2,766,196	2,766,196	פרמיות שהורווחו בשייר
224,226	1,283	1,012,805	1,238,314	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
106,150	466,085	234,849	807,084	הכנסות מדמי ניהול
-	-	23,571	23,571	הכנסות מעמלות
-	292	21	313	הכנסות אחרות
330,376	467,660	4,037,442	4,835,478	סך כל ההכנסות
203,071	-	3,458,857	3,661,928	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(99,990)	(99,990)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
203,071	-	3,358,867	3,561,938	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
25,867	117,402	339,473	482,742	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
63,122	213,227	224,957	501,306	הוצאות הנהלה וכלליות
9,096	9,808	-	18,904	הוצאות אחרות
311	232	4,128	4,671	הוצאות מימון
301,467	340,669	3,927,425	4,569,561	סך כל ההוצאות
-	-	(8,789)	(8,789)	חלק בהפסדי חברות כלולות
28,909	126,991	101,228	257,128	רווח לפני מסים על ההכנסה
80	121	(8,372)	(8,171)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
28,989	127,112	92,856	248,957	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ, 2017	
		קבוצתי	פרט	משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת (1) 1990
				תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
בלתי מבוקר אלפי ש"ח							
738,156		7,430	108,871	465,591	14,490	125,645	16,129
279,449		-	-	279,440	-	9	-
74,196	8,174	-	-	29,080	1,186	37,177	(1,422)
880,425		5,479	69,888	516,947	14,408	253,795	19,908
83,759	44,826	-	-	38,836	(4)	66	35

פרמיות ברוטו
תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו
ישירות לעתודות ביטוח
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי
השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

		פוליסות לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2016				פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה	
סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת (1) 1990
		קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
בלתי מבוקר אלפי ש"ח							
603,212		7,250	98,371	345,480	-	133,967	18,144
257,081		-	-	256,303	-	778	-
80,412	14,321	-	-	24,491	3,243	16,587	21,770
358,220		(986)	27,570	284,435	7,941	6,134	33,126
(3,859)	11,679	-	-	(14,875)	47	(757)	47

פרמיות ברוטו
תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו
ישירות לעתודות ביטוח
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי
השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016	
סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת (1) 1990
		קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
מבוקר							
אלפי ש"ח							
2,884,237		30,339	411,893	1,562,319	268,819	542,649	68,218
1,115,580		-	-	1,112,477	1,506	1,594	3
299,267	20,750	-	-	109,533	12,811	124,537	31,636
3,329,056		16,764	184,648	1,733,315	268,784	835,777	289,768
332,872	203,071	-	-	129,775	(15)	(170)	211

פרמיות ברוטו
 תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו
 ישירות לעתודות ביטוח
 מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות

נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו
ביום 31 במרס, 2017

סה"כ	אחר		סיעודי	
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט
	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			
182,787	30,448	133,114	213	19,012
102,054	13,257	72,362	(137)	16,572

פרמיות ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
ברוטו

נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו
ביום 31 במרס, 2016

סה"כ	אחר		סיעודי	
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט
	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			
163,368	26,970	117,763	258	18,377
137,268	12,843	63,551	522	60,352

פרמיות ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
ברוטו

נתונים לשנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר, 2016

סה"כ	אחר		סיעודי	
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט
	מבוקר			
	אלפי ש"ח			
629,520	62,222	492,143	976	74,179
358,765	48,127	287,211	940	22,487

פרמיות ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי
ביטוח ברוטו

באור 4: - מכשירים פיננסיים

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

1. להלן פירוט הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:

ליום	ליום 31 במרס		
	2016	2017	
31 בדצמבר			
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
	76,211	75,300	76,410
			נדל"ן להשקעה
			השקעות פיננסיות:
	7,111,694	7,154,505	7,067,083
	4,245,325	3,878,431	4,137,143
	4,615,253	4,338,276	4,698,093
	5,173,379	4,461,632	5,566,677
	21,145,651	19,832,844	21,468,996
	1,832,444	1,747,580	1,888,251
	175,092	137,618	142,653
	23,229,398	21,793,342	23,576,310
			נכסי חוב סחירים
			נכסי חוב שאינם סחירים (*)
			מניות
			השקעות פיננסיות אחרות (**)
			סך הכל השקעות פיננסיות
			מזומנים ושווי מזומנים
			אחר
			סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
	470,246	454,026	478,822
			(*) כולל נכסים שנמדדו לפי עלות מופחתת
	534,537	516,588	538,353
			השווי ההוגן של הנכסים כאמור

(**) השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים הפיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

עבור מכשירים פיננסיים אשר מוכרים בשווי הוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

ליום 31 במרס, 2017			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
7,067,083	-	936,668	6,130,415
3,658,321	21,294	3,637,027	-
4,698,093	30,338	9,555	4,658,200
5,566,677	1,255,256	1,623,864	2,687,557
<u>20,990,174</u>	<u>1,306,888</u>	<u>6,207,114</u>	<u>13,476,172</u>

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סה"כ

ליום 31 במרס, 2016			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
7,154,505	75	1,164,744	5,989,686
3,424,405	10,564	3,413,841	-
4,338,276	49,078	15,455	4,273,743
4,461,632	1,180,416	1,467,369	1,813,847
<u>19,378,818</u>	<u>1,240,133</u>	<u>6,061,409</u>	<u>12,077,276</u>

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2016			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
מבוקר			
אלפי ש"ח			
7,111,694	-	1,013,097	6,098,597
3,775,079	23,651	3,751,428	-
4,615,253	29,526	15,753	4,569,974
5,173,379	1,273,287	1,618,668	2,281,424
<u>20,675,405</u>	<u>1,326,464</u>	<u>6,398,946</u>	<u>12,949,995</u>

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סה"כ

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
סה"כ	השקעות פיננסיות		נכסי חוב שאינם סחירים	
	אחרות	מניות		
1,326,464	1,273,287	29,526	23,651	יתרה ליום 1 בינואר, 2017 (מבוקר)
(38,123)	(39,023)	812	88	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
72,934	44,982	-	27,952	רכישות
(53,413)	(23,990)	-	(29,423)	מכירות
(974)	-	-	(974)	העברות מתוך רמה 3
1,306,888	1,255,256	30,338	21,294	יתרה ליום 31 במרס, 2017
(35,636)	(36,319)	812	(129)	סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 במרס, 2017

בתקופת הדוח לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

באור 4 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
סה"כ	השקעות פיננסיות		נכסי חוב שאינם סחירים	
	אחרות	מניות	סחירים	נכסי חוב סחירים
1,233,658	1,203,884	27,347	2,352	75
(38,467)	(32,030)	(389)	(6,048)	-
55,060	32,940	22,120	-	-
(21,564)	(21,564)	-	-	-
(6,791)	(6,370)	-	(421)	-
18,237	3,556	-	14,681	-
<u>1,240,133</u>	<u>1,180,416</u>	<u>49,078</u>	<u>10,564</u>	<u>75</u>

יתרה ליום 1 בינואר, 2016 (מבוקר)
 סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
 רכישות
 מכירות
 פדיונות
 העברות אל רמה 3
 יתרה ליום 31 במרס, 2016
 סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים
 נכון ליום 31 במרס, 2016

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
מבוקר				
אלפי ש"ח				
סה"כ	השקעות פיננסיות		נכסי חוב שאינם סחירים	
	אחרות	מניות	סחירים	נכסי חוב סחירים
1,233,658	1,203,884	27,347	2,352	75
(6,107)	1,882	739	(8,653)	(75)
220,430	197,739	22,691	-	-
(119,419)	(96,125)	(21,251)	(2,043)	-
(6,370)	(6,370)	-	-	-
35,551	3,556	-	31,995	-
<u>(31,279)</u>	<u>(31,279)</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
<u>1,326,464</u>	<u>1,273,287</u>	<u>29,526</u>	<u>23,651</u>	<u>-</u>

יתרה ליום 1 בינואר, 2016
 סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
 רכישות
 מכירות
 פדיונות
 העברות אל רמה 3
 העברות מתוך רמה 3
 יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
 סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים
 נכון ליום 31 בדצמבר, 2016

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות

1. נכסי חוב שאינם סחירים

ההרכב:

ליום 31 במרס, 2017	
ערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
6,650,164	8,540,344
4,365,328	4,697,972
11,015,492	13,238,316

אגרות חוב ממשלתיות
אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 במרס, 2016	
ערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
6,601,181	8,618,804
4,074,517	4,508,723
10,675,698	13,127,527

אגרות חוב ממשלתיות
אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2016	
ערך בספרים	שווי הוגן
מבוקר	
אלפי ש"ח	
6,753,281	8,628,465
4,300,297	4,630,274
11,053,578	13,258,739

אגרות חוב ממשלתיות
אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים הפיננסיים המוצגים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו בסעיף א.2. לעיל.

עבור מכשירים פיננסיים אשר מוכרים בשווי הוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

ליום 31 במרס, 2017				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
4,868,361	-	388,793	4,479,568	נכסי חוב סחירים
261,798	17,981	-	243,817	מניות
1,329,515	255,312	555,268	518,935	השקעות פיננסיות אחרות
<u>6,459,674</u>	<u>273,293</u>	<u>944,061</u>	<u>5,242,320</u>	סה"כ

ליום 31 במרס, 2016				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
4,326,332	53	505,473	3,820,806	נכסי חוב סחירים
244,606	14,828	-	229,778	מניות
1,316,738	226,406	621,245	469,087	השקעות פיננסיות אחרות
<u>5,887,676</u>	<u>241,287</u>	<u>1,126,718</u>	<u>4,519,671</u>	סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2016				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
4,643,223	-	411,973	4,231,250	נכסי חוב סחירים
273,436	17,054	-	256,382	מניות
1,369,036	257,942	569,435	541,659	אחרות
<u>6,285,695</u>	<u>274,996</u>	<u>981,408</u>	<u>5,029,291</u>	סה"כ

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
274,996	257,942	17,054	יתרה ליום 1 בינואר, 2017 (מבוקר)
(1,221)	(2,040)	819	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
(6,047)	(6,155)	108	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח כולל אחר
9,729	9,729	-	רכישות
(4,164)	(4,164)	-	מכירות
<u>273,293</u>	<u>255,312</u>	<u>17,981</u>	יתרה ליום 31 במרס, 2017
(418)	(1,238)	820	סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 במרס, 2017

בתקופת הדוח לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה				
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב סחירים	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
235,213	231,218	3,942	53	יתרה ליום 1 בינואר, 2016 (מבוקר)
(597)	(513)	(84)	-	סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
(2,269)	(2,179)	(90)	-	סך ההפסדים שהוכרו ברווח כולל אחר
16,315	5,255	11,060	-	רכישות
(6,591)	(6,591)	-	-	מכירות
(2,560)	(2,560)	-	-	פדיונות
1,776	1,776	-	-	העברות אל רמה 3
<u>241,287</u>	<u>226,406</u>	<u>14,828</u>	<u>53</u>	יתרה ליום 31 במרס, 2016
1,216	1,300	(84)	-	סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 במרס, 2016

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
נכסי חוב	מניות	אחרות	סה"כ
סחירים			
מבוקר			
אלפי ש"ח			
53	3,942	231,218	235,213
יתרה ליום 1 בינואר, 2016			
סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו:			
(53)	750	(2,516)	(1,819)
ברוח והפסד			
-	1,016	6,584	7,600
ברוח כולל אחר			
-	11,346	49,169	60,515
רכישות			
-	-	(25,729)	(25,729)
מכירות			
-	-	(2,560)	(2,560)
פדיונות			
-	-	1,776	1,776
העברות אל רמה 3			
-	17,054	257,942	274,996
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016			
סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא			
(53)	750	3,203	3,900
מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים			
המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2016			

העברות אל רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות

1. פירוט התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 במרס		ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 במרס	
	2016	2017		2016	2017
	שווי הוגן		ערך בספרים		
מבוקר	בלתי מבוקר		מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח					
130,578	3,162	124,112	130,287	3,125	124,138
798,646	675,352	811,781	764,655	624,841	770,818
1,164,866	1,148,266	1,184,754	1,078,400	1,022,789	1,081,840
6,293	8,184	5,850	2,698	3,628	2,507
109,250	-	103,257	109,318	-	103,316
3,690	-	3,606	3,614	-	3,509
<u>2,213,323</u>	<u>1,834,964</u>	<u>2,233,360</u>	<u>2,088,972</u>	<u>1,654,383</u>	<u>2,086,128</u>
24,066	32,525	5,865	24,066	32,525	5,865
74,885	-	-	74,885	-	-
<u>98,951</u>	<u>32,525</u>	<u>5,865</u>	<u>98,951</u>	<u>32,525</u>	<u>5,865</u>
<u>2,312,274</u>	<u>1,867,489</u>	<u>2,239,225</u>	<u>2,187,923</u>	<u>1,686,908</u>	<u>2,091,993</u>
<u>1,068,488</u>	<u>1,050,018</u>	<u>1,087,881</u>	<u>975,369</u>	<u>915,787</u>	<u>974,812</u>

1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

הלוואות מתאגידים בנקאיים
אגרות חוב

כתבי התחייבויות נדחים (*)

פיקדון צובר ריבית

התחייבויות בגין חכירה מימונית

הלוואות מזכויות שאינן מקנות שליטה

2. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

נגזרים

מכירה בחסר

סך התחייבויות פיננסיות

(*) מזה כתבי התחייבות נדחים המהווים הון משני ושלישוני

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

2. שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו בסעיף א.2. לעיל.

עבור התחייבויות פיננסיות אשר מוכרות בשווי ההוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

31 במרס, 2017				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
5,865	2,524	3,194	147	נגזרים

31 במרס, 2016				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
32,525	-	32,525	-	נגזרים

31 בדצמבר, 2016				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
24,066	-	23,203	863	נגזרים
74,885	-	-	74,885	מכירה בחסר
98,951	-	23,203	75,748	

באור 5: - הון ודרישות הון

ניהול ודרישות הון

1. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת הקבוצה להמשיך את פעילותה על מנת שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. מנורה ביטוח ושומרה ביטוח כפופות לדרישות הון הנקבעות על-ידי הממונה על הביטוח (להלן - הממונה).

כחלק מתהליך יישומה של הדירקטיבה Solvency II, נדרשות חברות הביטוח המאוחדות לבצע תהליך הערכה עצמית של הסיכונים להם הן חשופות ולקבוע הון אשר לדעתן יהווה כרית ביטחון לסיכונים אלו. מנורה ביטוח הגדירה כהון עצמי נדרש (הון יעד) את דרישת ההון כפי שנדרשה על ידי הדירקטיבה, ובלבד שלא יפחת מתקנות ההון. שומרה ביטוח הגדירה כהון עצמי נדרש (הון יעד) כ-105% מדרישות ההון כפי שהוגדרו על ידי הממונה בתקנות ההון. מובהר כי אין מדובר בהון מחייב, אלא בהון יעד שחברות הביטוח המאוחדות תשאפנה לשמור עליו, וכי אין ודאות כי חברות הביטוח המאוחדות תעמודנה בהון יעד זה בכל נקודת זמן.

מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ (להלן - מבטחים פנסיה וגמל) ומנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ (להלן - מנורה מהנדסים) מחויבות לעמוד בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב-2012 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון מס' 2), התשע"ב-2012.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

2. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מנורה ביטוח ושל שומרה ביטוח בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 על תיקוניהן (להלן - תקנות ההון) והנחיות הממונה.

מנורה ביטוח		
ליום	ליום	
31 בדצמבר	31 במרס	
2016	2017	
	בלתי	
מבוקר	מבוקר	
אלפי ש"ח		
2,392,359	2,402,919	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות הממונה (א1)
		הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
1,568,509	1,592,559	הון ראשוני בסיסי
267,459	266,852	הון ראשוני מורכב
1,835,968	1,859,411	סך הכל הון ראשוני
505,212	504,851	הון משני מורכב
172,120	171,860	הון משני נחות
677,332	676,711	סך הכל הון משני
298,037	298,101	הון שלישוני מורכב
2,811,337	2,834,223	סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
418,978	431,304	עודף לתאריך הדוח (*)
		(א1) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
388,317	391,340	פעילות בביטוח כללי
8,905	8,935	פעילות בביטוח סיעודי
141,358	141,358	סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים
929,622	940,206	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות ואישפוז
8,696	8,814	דרישות בגין תוכניות מבטיחות תשואה
30,792	27,428	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
514,736	514,831	נכסי השקעה ונכסים אחרים
134,426	129,564	סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי
176,592	182,313	סיכונים תפעוליים
58,915	58,130	ערבויות
2,392,359	2,402,919	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות הממונה

(*) ראה סעיף 4 להלן לגבי מכתב הממונה בקשר עם חלוקת דיבידנד.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

2. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מנורה ביטוח ושל שומרה ביטוח בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 על תיקוניהן (להלן - תקנות ההון) והנחיות הממונה.

שומרה ביטוח		
ליום	ליום	
31 בדצמבר	31 במרס	
2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
345,924	339,172	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות הממונה (2א)
		הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
359,083	373,474	הון ראשוני בסיסי
36,773	36,696	הון משני נחות
395,856	410,170	סך הכל ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
49,932	70,998	עודף לתאריך הדוח (*)
36,361	38,079	סכום ההשקעות שיש חובה להעמידן כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח, ולפיכך מהווה עודפים שאינם ניתנים לחלוקה
		(2א) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
192,197	191,834	פעילות בביטוח כללי
1,421	1,658	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
95,126	89,005	נכסי השקעה ונכסים אחרים
19,274	18,139	סיכונים קטסטרופה בביטוח כללי
37,906	38,536	סיכונים תפעוליים
345,924	339,172	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות הממונה

(*) ראה סעיף 4 להלן לגבי מכתב הממונה בקשר עם חלוקת דיבידנד.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

3. Solvency II

בחודש מאי 2017, אושרו על ידי ועדת הכספים של הכנסת, הוראות ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II (להלן - "ההוראות המעודכנות"). ההוראות המעודכנות נועדו לכוון משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה EC/2009/138, המכונה "Solvency II" (להלן - "הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים: נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

בדעת הממונה לפרסם הנחיות לעניין ניהול הון וקביעת יעד הון פנימי, לעניין סקר פערים שעל חברות הביטוח יהיה לבצע ביחס למערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי ונייר התייעצות לקידום תהליך הערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון.

ההוראות המעודכנות מבוססות על הנדבך הכמותי לפי הדירקטיבה והוראותיה הנלוות, תוך התאמה לשוק בישראל. הנדבך הכמותי ייושם בישראל החל מיום 30 ביוני, 2017. יחד עם זאת, חברות ביטוח תידרשנה לעמוד, בשלב זה, גם במשטר הקיים לפי תקנות ההון. משטר ההון הקודם יבוטל לגבי חברות שיבצעו תהליך ביקורת על ידי רואה חשבון מבקר על הדיווח לפי המשטר החדש ליום 31 בדצמבר, 2016.

בהתאם לדירקטיבה קיימות שתי רמות של דרישות הון:

- ההון הנדרש לשמירה על כושר הפרעון של חברת ביטוח (להלן - SCR). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד על בסיס ההנחיות ליישום משטר כושר הפירעון החדש.
- רמה מינימלית של הון (להלן - MCR או "סף הון").

ההוראות המעודכנות כוללות הוראות דיווח לממונה במקרים בהם החברה אינה עומדת או חוששת שלא תעמוד ברמות ההון האמורות וכן הוראות להגשת תוכנית להבטחת עמידתה ברמות ההון האמורות.

בהתאם להוראות המעודכנות, סף ההון יהיה שווה לסכום הגבוה מבין ההון הראשוני הנדרש מחברת הביטוח לפי תקנות ההון לבין הסכום המחושב כשיעור מה-SCR (נמוך מ- 45% מה-SCR ולא פחות מהגבוה בין 25% מה-SCR או סכום הנגזר מגובה עתודות הביטוח והפרמיות כהגדרתן בהנחיות המעודכנות).

ההוראות המעודכנות כוללות, בין היתר, הוראות מעבר ליישום Solvency II, המבוססות על הדירקטיבה שעיקרן:

(א) עמידה בדרישות ההון (SCR):

ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני, 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר, 2021 (להלן - "תקופת הפריסה") לא יפחת מהשיעורים הבאים שיחושבו על נתוני:

שיעור מה-SCR

60%	30 ביוני, 2017
65%	31 בדצמבר, 2017
70%	31 בדצמבר, 2018
80%	31 בדצמבר, 2019 ו- 30 ביוני, 2020
90%	31 בדצמבר, 2020 ו- 30 ביוני, 2021
100%	31 בדצמבר, 2021

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות ע"י המבטח בכל מועד דיווח. כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

3. Solvency II (המשך)

כחלק מההיערכות ליישום המודל, בוצעו, עפ"י הנחיית האוצר, מספר תרגילים (IQIS - סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכייל את המודל. התרגיל האחרון שבוצע התייחס ליום 31 בדצמבר 2015 (להלן IQIS5) והיה מבוסס על תקנות סופיות והנחיות טכניות ליישום שפרסמה הנציבות האירופית וכן על חוזר הנחיה לביצוע שפרסם הממונה בחודש אפריל 2016.

על פי תרגיל IQIS5 שביצעו חברות הביטוח המאוחדות, המבוסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2015, וללא התחשבות בהוראות המעבר כאמור, למנורה ביטוח ולשומרה ביטוח עודף הון מעל ההון הנדרש.

תוצאת תרגיל IQIS 5 האמורה לעיל מבוססת על הנחיות IQIS 5 ואיננה מעודכנת להוראות המעודכנות, השונות בנושאים מסוימים מההנחיות ליישום IQIS 5. החוזר הסופי, לאחר אישורו על ידי ועדת הכספים, כולל שינויים נוספים בחלק מסעיפיו לעומת ההנחיות ששימשו בחישוב IQIS 5.

בכפוף לאמור לעיל, תוצאת תרגיל IQIS5 מהווה אינדיקציה מסוימת להשפעת משטר כושר פרעון מבוסס סולבנסי II ומשקפת בעיקר, דרישות ההון גבוהות יותר ביחס לדרישות ההון הקיימות בגין סיכונים פיננסיים (הן בתיק הנוסטרו והן בתיק המשתתף) וביטוחיים (בין היתר אריכות חיים, ביטולים ותחלואה).

האמור לעיל אינו כולל את השפעת פעילות חברות הביטוח המאוחדות במהלך שנת 2016 ותוצאותיה על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות וכן השפעות אקסוגניות כגון שינוי של עקום הריבית חסרת הסיכון ושינויים רגולטוריים המשפיעים על הסביבה העסקית.

יודגש כי למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד.

כאמור על פי הנחיית הפיקוח, בוצעו מספר תרגילים המהווים סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח שמטרתם לכייל את המודל ולהתאימו. אי לכך, ייתכן שהתוצאות בפועל יהיו שונות מתוצאות התרגילים. יחד עם זאת, וכמפורט לעיל, חברות הביטוח המאוחדות נערכות לעמידה במשטר ההון החדש בהתאם לאינדיקציות המתקבלות מתוצאות התרגילים.

כאמור בבאור 15 לדוחות הכספיים השנתיים, הנדבך הכמותי של Solvency II צפוי להיות מיושם בישראל החל מ-30 ביוני 2017. בחודש מאי 2017 אישרה על ידי ועדת הכספים של הכנסת את ההוראות ה- Solvency II הכוללת את הארכת תקופת המעבר עד לשנת 2024, והממונה צפויה לפרסם את ההוראות סופיות.

4. דיבידנד

בחודש אוגוסט 2016 פרסם הממונה מכתב בדבר חלוקה דיבידנד על ידי חברת ביטוח (להלן - "המכתב") הבא במקום מכתב קודם מחודש דצמבר 2011. בהתאם למכתב, חברת ביטוח לא רשאית לחלק דיבידנד אלא אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש ("יחס כושר פרעון") בשיעור של 115% לפחות לפי תקנות ההון הקיימות ויחס כושר פרעון בשיעורים הנקובים להלן לפי תרגיל הערכה הכמותי המעודכן ליישום משטר כושר פרעון חדש (IQIS5), או לפי הנחיות ליישום הנדבך הראשון במשטר כושר הפרעון החדש, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר.

יחס כושר הפרעון הנדרש, לאחר ביצוע החלוקה, יהיה לפחות בשיעורים הבאים:

- עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2017 - 115%.
- עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2018 - 120%.
- החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס, 2019 - 130%.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

4. דיבידנד (המשך)

על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרה ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתית של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון. בחודש פברואר 2017 כחלק מההוראות המעודכנות ציינה הממונה כי בכוונתה להקל על המגבלות שנקבעו במכתב וכי לאחר ביקורת רואה החשבון, חברה תהיה רשאית לחלק דיבידנד אם עמדה ב-100% מדרישות הדירקטיבה ובתוספת מרווח שמרנות שיקבע הדירקטוריון.

5. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מבטחים פנסיה וגמל, בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב - 2012 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) תיקון מס' 2 התשע"ב - 2012 (להלן - תקנות ההון) והנחיות הממונה:

ליום 31 בדצמבר, 2016	ליום 31 במרס, 2017	
מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
158,949	162,216	הסכום הנדרש על פי תקנות ההון של חברות מנהלות הון עצמי קיים עודף פעולה הוגנית שאירעה לאחר תאריך הדיווח: דיבידנד שהוכרז עודף בהתחשב באירוע לאחר תאריך הדיווח
314,895	324,548	
155,946	162,332	
(15,000)		הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין: היקף נכסים מנוהלים הוצאות שנתיות הקלות בהתאם לחוזר הממונה
140,946		
61,760	63,564	
97,906	99,357	
(717)	(705)	
158,949	162,216	

בתקופת הדיווח עומדת מבטחים פנסיה וגמל בדרישת הנכסים הנזילים כמפורט בתקנות ההון.

6. דרישת ההון במנורה מהנדסים עומדת על סך של 10 מיליוני ש"ח. ליום 31 במרס, 2017, ההון העצמי של מנורה מהנדסים מסתכם בכ- 12 מיליוני ש"ח ועודף ההון מסתכם בכ- 2 מיליון ש"ח. לאחר תאריך הדיווח, ביום 28 במאי, 2017 חילקה מנורה מהנדסים דיבידנד לבעלי המניות בסך של כמיליון ש"ח.

7. ביום 27 במרס 2017 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של 50 מיליון ש"ח, המהווה כ- 0.79 ש"ח לכל 1 ש"ח ע.ג מההון המונפק והנפרע של החברה. הדיבידנד חולק ביום 19 באפריל 2017.

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות המוגשות נגד הקבוצה ובכמות התובענות שהוכרו כייצוגיות. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, לרבות כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של הקבוצה, אשר נובע בעיקרו מחקיקת חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 ("חוק תובענות ייצוגיות"). מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של הקבוצה להפסדים במקרה של אישור תביעה כייצוגית כנגדה.

בקשה לאישור תובענה כייצוגית ניתן להגיש בתביעה מהסוג כמפורט בחוק האמור או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת אחרת כי ניתן להגיש בגינה תובענה ייצוגית. יצוין, כי החל משנת 2006, ההגדרה של תביעה שבגינה ניתן להגיש בקשה לאישורה כייצוגית כלפי חברות הקבוצה, הינה הגדרה רחבה הכוללת כל עניין שבין חברת ללקוח, בין אם הצדדים התקשרו בעסקה ובין אם לאו. על מנת שבקשה לאישור תובענה ייצוגית תאושר על התובע הייצוגי להוכיח, בין היתר: (1) קיומה של עילת תביעה אישית (2) כי העילה מבוססת דיה כדי כך שמתקיים סיכוי לכאורה לזכיית התובע בתביעתו (3) כי עילת התביעה מעוררת שאלה מהותית של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה המיוצגת וקיימת אפשרות סבירה שהשאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה (4) התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת לבירור המחלוקת (5) התאמת התובע ובא כוחו לייצג את הקבוצה המיוצגת.

בקשות לאישור תובענות כייצוגיות מוגשות באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. ההליך הדיוני בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות נחלק לשני שלבים עיקריים: ראשית, שלב הדיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית ("בקשת האישור" ו-"שלב האישור", בהתאמה). במידה ובקשת האישור נדחת באופן חלוט - תם שלב הדיון ברמה הייצוגית. על החלטה בשלב האישור ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לערכאות הערעור. בשלב השני, במידה ובקשת האישור מתקבלת, תתברר התובענה הייצוגית לגופה ("שלב התובענה כייצוגית"). על פסק דין בשלב התובענה כייצוגית ניתן להגיש ערעור לערכאות הערעור.

במסגרת המנגנון לפי חוק תובענות ייצוגיות קיימים, בין היתר, גם הסדרים ספציפיים לעניין הסכמי פשרה, הן בשלב האישור והן בשלב התובענה כייצוגית, וכן הסדרים לעניין הסתלקות התובע מבקשת האישור או מהתובענה הייצוגית.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות תתקבלנה וההליך ידחה (לגופו או, במקרה של תובענה ייצוגית, ידחה בית המשפט את אישורה כייצוגית), לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בהליכים אשר בהם, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות, כולן או חלקן ידחו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות. בהליכים אשר מצויים בשלב ראשוני ולא ניתן להעריך את סיכויי ההליך, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים (ראה סעיף ב' ס"ק 7-32, סעיף ג' ס"ק 1-5 וסעיף ד' ס"ק 1-2 להלן). במקרה בו, במי מההליכים יש לחברה ו/או חברות מאוחדות נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה, וזאת אף אם יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות תתקבלנה או שההליך מצוי בשלב ראשוני שבו לא ניתן להעריך את סיכויי ההליך.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המתוארות בסעיף ב' ס"ק 1-6, להלן, אשר אושרו כייצוגיות על ידי בית המשפט המחוזי, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או חברות המאוחדות, אלא אם להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות בתביעה לגופה תתקבלנה והתובענה, אף אם תנוהל כתובענה ייצוגית, תידחה.

יצוין, כי לעניין באור זה, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית תיחשב כמהותית אם הסכום הנתבע בה, עולה על סך של 15 מיליוני ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות:

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
1.	01/2008 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הטענה הינה גבייה ביתר ושלא כדין לכאורה של מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיות". עילות תביעה: הפרת הוראות הדין הרלבנטיות, חוסר תום לב ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: החזר סכום התת שנתיות שנגבה שלא כדין, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן.	כל מבוטח אשר נגבה ממנו בגין מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיות", בנסיונות ובסכום החורגים מהוראות הדין.	ביום 19 ביולי 2016, החליט בית המשפט המחוזי לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית. עילת התביעה העיקרית שאושרה היא עשיית עושר ולא במשפט, תוך דחיית עילות נטענות נוספות. הסעד המבוקש הינו החזר הסכומים שנגבו שלא כדין בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה וצו עשה המורה לנתבעת לתקן את התנהלותה. ביום 26 בספטמבר 2016, הגיש התובע ערעור לבית המשפט העליון בדבר דחיית הטענה הפרטנית כנגד חלק מהמשיבות (ובכללן מנורה ביטוח), שעניינה גביית "תת שנתיות" בשיעור העולה (לפי הטענה) על המותר בדין. הערעור, כאמור, מצוי בשלב הסיכומים. ביום 3 בנובמבר 2016, הגיש המבקש כתב תביעה מתוקן. ביום 15 בדצמבר 2016, הגישה מנורה ביטוח בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאשר את התובענה כייצוגית. ביום 8 בינואר 2017, הגישו המשיבות כתב הגנה. ביום 29 במרס, ובהמשך לבקשת עיכוב ביצוע שהגישה מנורה ביטוח, קבע בית המשפט העליון כי הדיון בערכאה הדיונית יעוכב עד להכרעה בבר"ע ובערעור.	כ- 2.3 מיליארד ש"ח, בגין תקופה של 7 השנים האחרונות. מתוכם יוחסו למנורה ביטוח
229	כ- מיליון ש"ח.					

(1) תאריך הגשת התובענות והבקשות הינו התאריך המקורי בו הוגשו. הערכאה המצוינת הינה הערכאה בה הוגש ההליך במקור.

(2) מבוסס על הקבוצה אותה ביקש התובע לייצג לפי כתב התביעה, המהווה בסיס לאומדן סכום התובענה.

(3) סכום התביעה המפורט לעיל הינו הסכום שהוערך ע"י התובע בעת הגשת התובענה. הסכומים הנקובים בתובענות מוערכים ע"י התובע בהתאם לאומדנים של הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג. ישנן תובענות בהן התובע לא נקב בסכום תביעה, ועל כן לא צוין. ככל וצוין על ידי התובע סכום שיוחס לחברה, קיימת התייחסות מפורשת.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
2.	04/2008 ב"ד אזורי לעבודה י-ם	מבוטחות בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הפליה לרעה לכאורה של נשים במסגרת פוליסות "ביטוחי מנהלים" וזאת על ידי הענקת גמלא חודשית נמוכה לנשים מבוטחות, בהגיען לגיל פרישה, מזו שמקבל מבוטח זכר בעל נתונים זהים, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר אך גביית פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שנגבה מהגברים, על אף ששיעורי התמותה הנמוכים יותר של נשים. עילות תביעה: הפליה אסורה מאחר והנתבעת מבחינה בין המגדרים כאשר ההבחנה פועלת לטובתה. סעדים מבוקשים: קביעה כי (א) ההפליה בה נהגת הנתבעת, לפי הטענה, מנוגדת לדין, וכל הוראה בפוליסה ו/או כל פעולה מכוחה של הפליה זו - בטלות ומבוטלות; (ב) 1) השוואת מקדמי הגמלא למבוטחת אישה לאלה הנוהגים למבוטח גבר באותו גיל. או 2) הפחתה של סכומי הריסק שנגבו מהתובעת בפוליסה נשוא התובענה כאשר הסכומים שיופחתו יצורפו לסכומי הצבירה לחיסכון של חברי הקבוצה המיוצגת. כמו כן, התובעת מבקשת מבית הדין להתיר פיצול סעדים כך שניתן יהיה לתבוע בנפרד את הפיצוי ללא הוכחת נזק כקבוע בחוק איסור הפליה.	כלל הנשים העובדות שיש להן פוליסות ביטוח אצל הנתבעת, ואשר בחישוב פרמיית הריסק שלהן לא נעשתה אבחנה בין תעריפי נשים לתעריפי גברים.	ביום 17 באוגוסט, 2014, החליט ביה"ד האזורי לעבודה לאשר את התובענה כייצוגית ואת הקבוצה, תוך החלטה גם על נשים שאינן עובדות אך ברשותן פוליסת ביטוח בתקופה הרלוונטית. ביום 3 בדצמבר 2014, הוגשה בקשת רשות ערעור על ההחלטה לבית הדין הארצי לעבודה אשר קבע כי הערעור מצריך תשובה מצד המשיבות, ובתוך כך הורה לתובעת להגיש תשובה. ביום 16 באפריל 2015, קבע בית הדין הארצי, כי יש מקום ליתן רשות ערעור ולקיים דיון בפני מותב. ביום 23 בפברואר, 2016, החליט ביה"ד לבקש עמדת הפיקוח בנוגע לתובענה. ביום 22 בדצמבר 2016, ניתנה עמדת הממונה, לפיה הוא מתנגד לבקשת האישור ובעד קבלת הערעור.	מאות מיליוני ש"ח.
3.	04/2009 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח בריאות נ' מנורה ביטוח.	הטענה בתובענה היא שבפוליסות ביטוח בריאות בהן המבוטח בחר שלא לתבוע את הפוליסה ולקבל את מחצית ערכו של "טופס 17" הנתבעת עורכת חישוב של תגמולי הביטוח, באופן המפחית את סכום התגמולים המגיע לתובעת ולחברי הקבוצה. עילות התביעה: הטעיה והפרת חוזה הביטוח בניגוד לדין. סעדים מבוקשים: השבת תגמולי ביטוח לחברי הקבוצה וצו המחייב את הנתבעת לפעול מעתה ואילך בהתאם לפרשנות התובעת את הפוליסה.	כלל המבוטחים בביטוח בריאות שעברו ניתוח אלקטיבי שבעלויותיו נשאה קופת החולים בה הם חברים, ולא הנתבעת.	ביום 16 באוגוסט, 2012 אישר בית המשפט את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית בעילה של הפרת חוזה. ביום 4 בפברואר, 2013 החליט ביהמ"ש העליון לדחות את בקשת רשות הערעור שהגישה מנורה ביטוח תוך קביעה כי שמורות לה כל טענותיה, היה ויוגש ערעור על פסק הדין הסופי. ביום 4 באפריל, 2013, הוגש כתב תביעה מתוקן ע"י התובעת, בהמשך לכך, הגישה מנורה ביטוח כתב הגנה. ביום 8 במאי, 2016 ניתן פסק דין הדוחה את התובענה. ביום 23 ביוני 2016, הגישה התובעת ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט המחוזי לדחות את התובענה.	סכום העולה על 10 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
4.	04/2010 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח חיים ובריאות נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הטענה העיקרית בתובענה הינה שבעת ביטול הביטוח, מכל סיבה שהיא, המשיבות גובות פרמיות עודפות שלא כדין ממבוטחים. כמו כן, לפי הטענה בעת ביצוע החזר פרמיה של החלק היחסי שנגבה ביתר, ההחזר מבוצע בערכים נומינליים. עילות תביעה: הפרות חוק הפיקוח וחוק חוזה הביטוח, חוסר תום לב, הטעיה, מצג שווא, ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: החזר סכום הפרמיות העודפות שנגבו שלא כדין ו/או שלא הוחזרו שלא כדין ו/או של הפרשי שערך שלא שולמו לכאורה לחברי הקבוצה, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר בתובענה.	כל מי שהוא ו/או שהיה מבוטח אצל מי מבין המשיבות בפוליסת ביטוח כלשהיא (למעט פוליסת ביטוח רכוש) או יורשו של מבוטח כאמור ופוליסת הביטוח הופסקה מסיבה כלשהיא בין אם עקב ביטולה על ידי המבוטח ובין אם עקב קרות אירוע ביטוח.	ביום 23 ביוני, 2015, אישר בית המשפט את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית לגבי חלק מהעילות והסעדים שנתבקשו.	כ- 225 מיליון ש"ח לכלל המשיבות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
5.	04/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביית כספים, ללא כל עיגון בהסכם בין הצדדים, המהווים לטענת התובעים שיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת על ידי המבוטח והמכונים "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים". עילות תביעה: הטעיית לקוחות הן בשלב הטרם חוזי והן בשלב החוזי; הפרה של הוראות הדין ובפרט של חוק הפיקוח והתקנות מכוחו; חוסר תום לב; התעשרות שלא כדין; הפרת הסכם; הפרת חובת חקוקה; תנאי מקפח בחוזה אחיד. סעדים מבוקשים: תשלום סכום פיצוי/השבה השווה לסכום גורם הפוליסה שנגבה מחברי הקבוצה המיוצגת בפועל, בצירוף 85% מהתשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה בשל כך שנוכה מן הפרמיה ולא הושקע בעבורם ולאור זכאותה של חברת הביטוח ל- 15% מהתשואה; מתן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות בכל הקשור בגביית "דמי ניהול אחרים" ו/או "גורם פוליסה".	כל מי שהוא מבוטח של המשיבות בפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 1982 – 2003, ושגבה ממנו סכום כלשהו כ"גורם פוליסה" ו/או כ"דמי ניהול אחרים".	ביום 10 ביוני, 2015, הוגש הסדר פשרה על ידי הצדדים, לאישור בית המשפט ("הסדר הפשרה"). ביום 11 ביוני, 2015 הורה בית המשפט על מינוי בודק להסדר הפשרה ועל קבלת התייחסות היועץ המשפטי לממשלה להסדר. ביום 18 באוקטובר, 2015, ובהמשך להגשת חוות דעת הבודק והתנגדות שהוגשה להסדר הפשרה, התקיים דיון בו הביע בית המשפט עמדתו הראשונית לפיה נטייתו הברורה הינה שלא לאשר את ההסדר כפי שהוגש ותוך שהוא ממליץ לצדדים לשפר את תנאי ההסדר באופן משמעותי, בית המשפט ציין כי לאחר קבלת עמדת הנתבעות ועמדת בא כח היועץ המשפטי לממשלה, תינתן החלטה ביחס להסדר הפשרה וככל שיידחה ביחס לבקשות האישור. ביום 25 בפברואר, 2016, הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה. ביום 21 באפריל, 2016 הגישו הנתבעות תגובתן לעמדת היועץ המשפטי לממשלה ולהצעת בית המשפט. ביום 21 בנובמבר, 2016, דחה בית המשפט את הסדר הפשרה וכן אישר באופן חלקי את התובענה כייצוגית. ביום 12 בינואר, 2017, הגישו המבקשים כתב תביעה בתובענה הייצוגית. ביום 16 במאי 2017, הגישו המשיבות לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטת האישור ועל דחיית הסדר הפשרה. לפרטים נוספים, ראה דיווחים מיידיים של החברה מיום 11 ביוני, 2015, מיום 19 באוקטובר, 2015 מיום 28 בפברואר, 2016, מיום 22 בנובמבר 2016, ומיום 16 במאי 2017 (אסמכתאות: 01-2015-045768, 01-2015-137070, 01-2016-035551, 01-2016-080712 ו- 01-2017-041311).	סך של כ- 254 מיליוני ש"ח מתוך סך כולל של כ-2.3 מיליארד המיוחס לכלל המשיבות.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
6.	06/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	עיכוב תשלום תגמולי ביטוח, בשל עיקול או צווי כינוס או זכויות אחרות כלשהן של צדדים שלישיים, בערכים נומינליים ללא שיערוך וללא שהן משיבות למבוטחים הזכאים לתגמולי ביטוח את הפירות שנצמחו על אותם כספים. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט. סעד מבוקש: תשלום הפרשי הצמדה וריבית בגין תקופת העיכוב.	כל מי ששולמו לו תגמולי ביטוח שלוש שנים לפני מועד הגשת התובענה הנ"ל לאחר עיכוב מחמת עיקול ושולמו בערך נומינלי ללא הפרשי הצמדה וריבית בגין תקופת העיכוב.	ביום 12 בדצמבר, 2012, אישר בית המשפט את הבקשה כתובענה ייצוגית, תוך שהוא קובע כי יש להגביל את הקבוצה הרלבנטית לתובענה כך שתתייחס רק לזכאים שעילת תביעתם קמה שלוש שנים לפני מועד הגשת התובענה כנ"ל. עילות התביעה בגין אושרה התובענה היא זכותם של חברי הקבוצה לקבלת הפרשי הצמדה וריבית המייצגים את טובת ההנאה שהפיקו הנתבעות בתקופת העיכוב בשל העיקול. בהמשך להודעת ב"כ התובע הייצוגי הופסקו הליכי הגישור ובית המשפט הורה על הגשת כתב הגנה וכתב תשובה על ידי הצדדים. התובענה מצויה בשלב ההוכחות. ביום 13 באוקטובר 2016, הגישו הצדדים הסכם פשרה לאישור בית המשפט.	כ- 43 מיליון ש"ח מתוך סך כולל של כ- 350 מיליון ש"ח, המיוחס לכלל הנתבעות.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
7.	04/2014 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח.	גביית דמי ביטוח ביתר ושלא כדין בגין הצמדה לא סימטרית של דמי הביטוח למדד, רק בעליית המדד ולא כאשר המדד יורד מתחת למדד הבסיס. עוד נטען, כי המשיבה נוקבת במדד בסיס נמוך ממדד הבסיס שאמור להיות וכי ערכי מדד הבסיס שבפירוט החיובים שונים מאלו שבהם נוקבת מנורה ביטוח בפוליסות. עילות תביעה: הפרת הסכם לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973, הפרת החובה לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב לפי סעיפים 12 ו-39 לחוק החוזים, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981, הפרת הוראות הממונה, הטעיה לפי סעיף 55 לחוק הפיקוח והפרת סעיף 58 לחוק זה, הפרת תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (איסור גביית תוספת לדמי הביטוח), התשמ"ג-1983 והפרת חובה חקוקה. סעדים מבוקשים: (1) להורות לנתבעת להשיב לכל תובע הנמנה על הקבוצה המיוצגת, את הכספים שנגבו מהם ביתר, בתוספת הפרשי הצמדה למדד ובתוספת ריבית מיוחדת ולחילופין ריבית כדין; (2) לפסוק פיצוי לקבוצה או לציבור בגין הפירות שנצברו לטובת המשיבה על הכספים שנגבו ביתר שלא כדין; (3) להורות לנתבעת לחדול לאלתר מחיובי יתר בגין הצמדת דמי הביטוח למדד וליישם את הוראות הדין המורות על הצמדה סימטרית של דמי הביטוח; (4) להורות לנתבעת לחדול לאלתר מחישוב הפרשי הצמדה על פי מדד בסיס שאיננו המדד הידוע במועד תחילת תקופת הביטוח ו/או תחילת תקופת השינוי שגרר תשלום של דמי ביטוח נוספים.	כל בעלי הפוליסות ו/או המוטבים ו/או המבוטחים שבוטחו על ידי מנורה ביטוח בפוליסות ביטוח ו/או תוספות לפוליסות, בענפי הביטוח הכללי, אשר שילמו למנורה ביטוח בשבע השנים שקדמו לתובענה, הפרשי הצמדה בגין דמי ביטוח, מבלי שמנורה ביטוח הפחיתה את תשלום דמי הביטוח עקב מדדים שליליים, כאשר המדד היה נמוך ממדד הבסיס בפוליסה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. בית המשפט מינה מומחה מטעמו בתיק. ביום 7 בדצמבר 2016, הוגשה לבית המשפט חוות דעת המומחה. ביום 8 במרס 2017, הגיש המומחה חוות דעת משלימה.	כ- 31 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
8.	06/2014 מחוזי - י-ם	מבוטח בביטוח חיים למשכנתא נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביית תשלומי פרמיה עודפים, כביכול, בפוליסות לביטוח חיים המונפקות לצורך ביטוח משכנתא, באמצעות קביעת סכומי ביטוח שהינם גבוהים מסכום ההלוואה בבנק המלווה וזאת תוך התעלמות, בין היתר, ממסלולי המשכנתא השונים בעלי הריביות השונות. עילות תביעה: רשלנות והפרת חובה חקוקה לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], התשכ"ח-1968; הפרת סעיפים 55 ו-58 לחוק הפיקוח; הפרת חובת תום הלב וכן התעשרות שלא כדין ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: (א) השבה של הפרשי הפרמיות (לפי הטענה) בין הפרמיות אותן היו אמורים לשלם, בהתאם ליתרת הלוואה בבנק המלווה, לפרמיות ששולמו בפועל, בתוספת פיצוי בגין עוגמת נפש; (ב) להורות למשיבות לשנות את אופן פעולתן, כך שתחשיב סכום הביטוח, וכנגזרת - סכום הפרמיה, יתבסס על נתונים מדויקים של הלווים, ויעודכן באופן יזום על ידי המשיבות מידי חצי שנה, לפחות; (ג) להורות לנתבעות למסור למבוטחים מידע מפורט בדבר אופן חישוב סכום הביטוח והפרמיה, לרבות אפשרות עדכון אודות גובה יתרת הלוואה על ידי הלווים.	כל מי שהיה או הינו מבוטח של אחת או יותר מן המשיבות, בפוליסת ביטוח חיים לצורך ביטוח הלוואת משכנתא אותה נטלו באחד הבנקים למשכנתאות בישראל, ואשר מההתנהלות המתוארת לעיל, סכום הביטוח ממנו נגזרות פרמיות הביטוח שנדרשו לשלם, בשבע השנים האחרונות, עלה על יתרת הלוואה בבנק.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בהליך גישור.	כ-114 מיליון ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
9.	07/2014 מחוזי - מרכז	עמותות וארגונים הפועלים עבור אוכלוסיית הפנסיונרים נ' מבטחים פנסיה וגמל וחברות מנהלות נוספות.	העלאת דמי הניהול שמשלמים פנסיונרים לדמי הניהול המרביים המותרים על פי הדין (0.5% מהיתרה הצבורה), תוך ניצול היותם של הפנסיונרים "קהל שבו" שמנוע מלנייד את צבירתו לקרנות פנסיה אחרות, וזאת בשעה שעמיתים פעילים משלמים בממוצע דמי ניהול נמוכים משמעותית (כ-0.3% מהיתרה הצבורה וכ-2% מההפקדות השוטפות שלהם). עוד נטען, כי המשיבות אינן מגלות לעמיתיהן, כי מיד לכשיפכו לפנסיונרים יועלו דמי הניהול שהם ישלמו לנתבעות לדמי הניהול המרביים. עילות תביעה: שימוש לרעה ובחוסר תום הלב בזכות חוזית, התנהלות קרטליסטית של המשיבות, הפרת חובות נאמנות וזהירות כלפי עמיתי המשיבות, הפרת חובת הגילוי כלפי העמיתים, תנאי מקפח בחוזה אחיד, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה ואי משלוח לעמיתים, ערב יציאתם לפנסיה, הודעה על העלאת דמי ניהול בניגוד לדין. סעדים מבוקשים: (א) השבת דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין בצירוף ריבית והצמדה (ב) לחייב את המשיבות להפחית את דמי הניהול הנגבים מן הפנסיונרים, כך שלא יעלו על דמי הניהול שנגבו טרם יציאתו של כל אחד מהם לפנסיה (ג) לאסור על המשיבות להעלות את דמי הניהול ביחס לכל עמית בסמוך לפני יציאתו לפנסיה.	כל מי שהינם עמיתים בקרן פנסיה חדשה מקיפה, וזכאים לקבל פנסיית זקנה ו/או יהיה זכאים לקבל בעתיד פנסיית זקנה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה.	כ- 48 מיליון ש"ח לכלל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
10.	10/2014 מחוזי - מרכז	עמיתה בקרן פנסיה נ' מבטחים פנסיה וגמל.	העלאת דמי הניהול לדמי הניהול מרביים עקב סיום עבודה אצל מעסיק, ללא מתן הודעה מוקדמת בכתב למבקשת. עילות תביעה: הפרת חובה חקוקה (תקנה 53ב(א) לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964); הפרת חובת הנאמנות והשליחות; הפרת חובת הגילוי הרחבה המוטלת על המשיבה מכוח חובת תום הלב; עשיית עושר שלא במשפט; רשלנות; הפרת חוזה; הפרת חובת תום הלב והטעיה. סעדים מבוקשים: (א) השבת דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין; (ב) פיצוי חברי הקבוצה בסכום הפסד התשואה בגין דמי הניהול שנגבו ביתר; (ג) פיצוי של כל אחד מחברי הקבוצה בגין פגיעה באוטונומיה בסך של 100 ש"ח; (ד) פיצוי מיוחד לתובעת ושכר טרחה לעורכי הדין המייצגים.	כל מי שהמשיבה העלתה לו את דמי הניהול ללא משלוח הודעה מוקדמת בדבר אותה העלאה, וזאת החל ממועד הצטרפותו כעמית ועד למועד מתן פסק דין סופי בתובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. ביום 26 בפברואר 2017, הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה.	לא כומת.
11.	12/2014 בי"ד אזורי לעבודה- ב"ש	עמיתה בקרן פנסיה נ' מבטחים פנסיה וגמל.	השבת כספי פיצויים למעסיק לאחר מתן הודעה למבקשת, אשר לא הגישה תביעה לבית הדין לעבודה, שכן סברה שהיא זכאית לכספי הפיצויים לאור היותה כפופה, לטענתה, לצו הרחבה פנסיית חובה, אשר בהתאם לסעיף 8 בו, כספי רכיב הפיצויים לא ניתנים להחזר למעביד למעט במקרים חריגים, שלא התקיימו לטענתה בעניינה. עילות תביעה: הפרת צו הרחבה פנסיה חובה והפרת חוזר גמל 2003/5 (ויוזכר שעסקינן בעמיתה בקרן פנסיה). סעדים מבוקשים: (א) תשלום מלוא רכיב סכום הפיצויים שהושב על ידי המשיבה למעסיקים, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית; (ב) להורות על פסיקת שכר טרחה למבקשת ולעורכי הדין המייצגים.	כל מי שהיו מבוטחים בקרן הפנסיה שבניהול המשיבה בהתאם לצו הרחבה פנסיה חובה, בתקופה שמיום 1 בינואר, 2008 ואילך, שלא חל עליהם הסכם קיבוצי, שסיימו את עבודתם במועד כלשהו בשבע השנים האחרונות ושעונים על התנאים המצטברים הבאים: מעסיקם דרש להחזיר לו את רכיב הפיצויים; מעסיקם לא הציג בפני המשיבה פסק דין השולל את זכאותם לפיצויים; המשיבה דרשה מהם להמציא פסק דין על זכאותם או הוכחה על הגשת התביעה על ידם בתוך 60 ימים מיום פנייתה אליהם; הם לא המציאו כתב תביעה שכזה או פסק דין; המשיבה השיבה למעסיק את רכיב הפיצויים.	ביום 11 בדצמבר 2016, החליט בית הדין האזורי, לדחות את בקשת האישור כתובענה ייצוגית. תובענה הוגשה כמפורט בסעיף 13 להלן והדיון בהן אוחד. בימים 3 בינואר 2017 ו-17 בינואר 2017, הוגשו לבית הדין הארצי לעבודה, בקשות ערעור על ידי שני התובעים הייצוגיים, בגין דחיית בקשות האישור, כאמור. ביום 24 במאי, 2017, נדחתה התביעה האישית שהגישה התובעת כנגד החברה. בעקבות זאת, תפעל החברה למחיקת הערעור שהגישה התובעת על דחיית בקשתה לאישור התביעה כייצוגית.	לא כומת.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
12.	01/2015 מחוזי - מרכז	מבוטח בפוליסת תאונות אישיות וביטוח חיים נ' מנורה ביטוח.	אי תשלום תגמולי ביטוח למבוטחים, בפוליסות תאונות אישיות ובפוליסות ביטוח חיים הכוללות נספח "נכות מתאונה", מקום בו נגרמה למבוטחים נכות צמיתה כתוצאה מתאונה, לרבות ובמיוחד מסוג צלקת אסתטית ואשר המשיבה מוצאת אותה כנכות בלתי תפקודית. עילות תביעה: הפרת חוזי הביטוח והפוליסות, הפרת הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981, הפרת חוק הפיקוח והטעיה. סעדים מבוקשים: קביעה כי יש לשלם לחברי הקבוצה תגמולי ביטוח, בהתאם לאחוז הנכות שנקבע להם על ידי המוסד לביטוח לאומי, גם בגין פגיעות אסתטית כאמור.	מבוטחים בפוליסת תאונות אישיות וביטוח חיים: נספח נכות מתאונה, אצל מנורה ביטוח, שנפגעו בתאונה ואשר נקבעה להם בגינה נכות לצמיתות בעטייה של פגיעה, אשר מנורה ביטוח מגדירה כבלתי תפקודית.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. הבקשה מצויה בשלב הסיכומים.	לא כומת. מוערך במיליוני ש"ח.
13.	01/2015 ב"ד אזורי לעבודה- ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' מבטחים פנסיה וגמל.	עילת התובענה דומה לעילה שבתובענה המפורטת בסעיף 13 לעיל. יצוין כי המבקש אינו אומד את הנזק הצפוי לקבוצה המיוצגת ו/או את גודלה של הקבוצה.	כל מי שהיו מבוטחים בקרן הפנסיה שבניהול המשיבה בשבע השנים שלפני מועד הגשת התובענה, אשר המשיבה החזירה כספי פיצויים מקופת הפנסיה שלהם, למעסיקם, בניגוד לדין.	הדיון בתובענה אוחד עם התובענה שבסעיף 11 לעיל. ביום 11 בדצמבר 2016, החליט בית הדין האזורי, לדחות את בקשת האישור כתובענה ייצוגית. בימים 3 בינואר 2017, ו-17 בינואר 2017, הוגשו לבית הדין הארצי לעבודה, בקשות ערעור על ידי שני התובעים הייצוגיים, בגין דחיית בקשות האישור, כאמור.	כ-3 מיליון ש"ח בגין חברי הקבוצה שהועסקו על ידי המעסיק של המבקש; ביחס ליתרת חברי הקבוצה, לא הוערך.

באור 6 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)
 ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
14.	03/2015 מחוזי - ת"א	עמית בקרן פנסיה "מבטחים החדשה" נ' מבטחים פנסיה וגמל.	העלאת דמי הניהול לדמי ניהול מרביים מבלי שנוהל עמו מו"מ ו/או הוצע לו לנהל מו"מ ביחס לגובה דמי הניהול שייגבו ממנו. זאת, בשעה שבתקנון קרן הפנסיה נקבע רק שיעור דמי הניהול המרביים ולא נקבעו בו קריטריונים לעניין דמי הניהול שייגבו בפועל, מתי יגבו דמי ניהול נמוכים יותר מהממוצע או דמי ניהול מרביים. עילות תביעה: הפרת חובת הנאמנות והזהירות שחבה המשיבה כלפי חברי הקבוצה מכוח חוק הפיקוח על מוצרים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, קביעת דמי ניהול שרירותיים ללא הסמכה בתקנון הקרן, הפרת תקנון הקרן, הפרת חוזר הממונה, עשיית עושר שלא במשפט, רשלנות וגזל לפי פקודת הנזיקין, הפרת סעיף 46 לחוק החוזים, הפרת חובת תום הלב המוגברת. סעדים המבוקשים: להורות על שינוי דמי הניהול בכל הקופות המנוהלות על ידי המשיבה לדמי הניהול הממוצעים הנגבים על ידי המשיבה, השבת דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה לפי השיעור הממוצע שגבתה הקופה, חיוב המשיבה לקבוע בתקנון את גובה דמי הניהול בהם יחויבו העמיתים בהתקיים אחד מהמקרים המתוארים בחוזר הממונה או בהיעדר מו"מ, חיוב המשיבה להודיע מראש לעמיתים מה יהיו דמי הניהול במצב של היעדר מו"מ.	עמיתי קופות הגמל המנוהלות על ידי המשיבה, שנגבו מהם דמי ניהול הגבוהים מן הממוצע, בהתקיים אחד מהתנאים המופיעים בחוזר גופים מוסדיים-2012 9-22 "דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני" או במצב שבו שונו דמי הניהול בלא לקיים עמם מו"מ טרם ההעלאה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. הצדדים ממתנים להחלטת בית המשפט בבקשת האישור.	כ-20 מיליון ש"ח.

באור 6 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)
 ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
15.	06/2015 מחוזי-מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח רכב רכוש נ' שומרה ביטוח	הפחתת סכום מס הערך המוסף הכלול בערך הנזק באופן גורף לכל הניזוקים אשר אינם מתקנים בפועל את הנזק אשר נגרם לרכבם. סעדים מבוקשים: קביעה כי הימנעות הנתבעת מלצרף את סכום המע"מ במסגרת תשלום תגמולי ביטוח במקרים בהם הנזק לא תוקן, מנוגדת לדין, למעט מקרים בהם מדובר בניזוק שזכאי לניכוי מלוא מס תשומות, וכן להורות לנתבעת לחדול מהפחתת המע"מ מתגמולי הביטוח המשולמים לניזוקים שאינם זכאים בניכוי מלוא מס התשומות כאמור, בין אם הנזק תוקן ובין אם לאו, וכן להעביר לחברי הקבוצה הראשית והמשנית את הכספים שלא שולמו להם, לכאורה, שלא כדין בתוספת ריבית מיוחדת על פי סעיף 28א לחוק חוזה ביטוח.	כל מבוטח, מוטב או צד שלישי, שלא תיקן את הנזק עובר למועד תשלום תגמולי הביטוח, ואשר שולמו לו תגמולי ביטוח לאחר שהופחתו מהם ו/או שלא נכללו בהם סכומי המע"מ החלים על עלות תיקון הנזק, או חלק מהם, במפורש או במשתמע ("הקבוצה הראשית") וכן כל מבוטח, מוטב או צד שלישי, שלא תיקן את הנזק עובר למועד תשלום תגמולי הביטוח, ואשר שולמו לו תגמולי ביטוח לאחר שהופחתו מהם ו/או שלא נכללו בהם סכומי המע"מ החלים על עלות תיקון הנזק, או חלק מהם, במפורש או במשתמע והוא זכאי לניכוי שיעור חלקי ממס התשומות ("הקבוצה המשנית").	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בשלב ההוכחות.	כ- 45 מיליון ש"ח

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)
 ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
16.	09/2015 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסות ביטוח נ' מנורה ביטוח	התעלמותה (לפי הטענה) של הנתבעת במודע ובמכוון, כמדיניות, מחובתה על פי דין ומכוח ההלכה הפסוקה, כאשר היא משלמת תגמולי ביטוח ללא ריבית כדין. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חוזה, קיפוח, הפרת הוראות הממונה על הביטוח והפרת חובה חקוקה. הסעדים מבוקשים: להצהיר ולקבוע כי הנתבעת מפרת את חובתה לצרף ריבית והצמדה כדין לתגמולי ביטוח המשולמים על ידה ולהורות לה לתקן את מדיניותה באופן מיידי מכאן ואילך; לחייב את הנתבעת לשלם לחברי הקבוצה ריבית צמודה כדין כהגדרתה בסעיף 1 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 או בהתאם לשיעור הריבית ההסכמית שנקבעה בפוליסה (הגבוה מביניהם), בגין התקופה שתחילתה במועד קרות מקרה הביטוח ועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל, או לחילופין, בגין התקופה שתחילתה 30 יום מיום מסירת תביעת הביטוח לנתבעת ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל; לחייב את הנתבעת לשלם לחברי הקבוצה הפרשי הצמדה וריבית בגין תשלום חסר שבוצע על ידה, ממועד תשלום תגמולי הביטוח בחסר ועד למועד בו תשלם הנתבעת לחברי הקבוצה את הריבית הצמודה; בנוסף ו/או לחילופין, היה ובית המשפט יקבע כי פיצוי לחברי הקבוצה אינו מעשי, להורות על מתן פיצוי לטובת הציבור.	כל מי שקיבל במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או יקבל עד למתן פסק הדין בתובענה, תגמולי ביטוח מן המשיבה, מצורפה לתגמולי הביטוח ריבית כדין.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. יצוין, כי על פי הנטען בבקשה, תובענות בגין אותה עילה וכן בקשות לאישורן כתביעות ייצוגיות הוגשו כנגד חברות ביטוח נוספות ואושרו כייצוגיות ובשלן הוגשה בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון. ביום 3 באוגוסט 2016, התקיים דיון בפני בית המשפט העליון בו הסכימו החברות הנוספות על מחיקת בקשת רשות הערעור תוך שמירה על זכויותיהן. בהמשך לאמור, הגישו המבקשות ביום 21 במרס 2017, בקשה לאישור התובענה כייצוגית ללא צורך בחקירות וסיכומים. מנורה ביטוח הגישה התנגדות לבקשה.	כ-50 מיליוני ש"ח לכל הפחות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
17.	09/2015 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסות ביטוח נ' מנורה ביטוח וכנגד 4 חברות מנהלות נוספות	גביית דמי ניהול גבוהים בהרבה מן הראוי, בשל כך שהנתבעות חולקות את דמי הניהול עם הסוכנים וכשהן משלמות לסוכנים שיעור מדמי הניהול הנגבים על ידן, ובכך לפי הטענה, הן גורמות לסוכנים להימצא בניגוד עניינים, תוך הפרת חובת הנאמנות שלהן כלפי חברי הקבוצה. עילות התביעה: הפרת חובת הנאמנות שהן חבות מכוח חוק הגמל; פעולה בניגוד אינטרסים מול הסוכנים; הפרת תקנון הקרן; רשלנות וגזל לפי פקודת הנזיקין; עשיית עושר ולא במשפט וחוסר תום לב בקיום חוזה. סעדים מבוקשים: סעד הצהרתי לפיו הנתבעות חייבות לשנות את הסדר התגמול עם הסוכנים ולהתאימו לחוק; קביעת דמי הניהול הנכונים ואת העמלה הראויה שיש לשלם לסוכנים וחייב הנתבעות בהחזרת דמי הניהול שנגבו על ידן ביתר.	עמיתי קופות הגמל המנוהלות על ידי הנתבעות שנגבו מהם דמי ניהול תוך מתן עמלה לסוכנים הנגזרת מגובה דמי הניהול.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה בקשה לסילוק על הסף בשל העדר יריבות. ב"כ התובעים הודיע כי "מתוך פליטת קולמוס וטעות סופר" הוגשה הבקשה כנגד מבטחים פנסיה וגמל ולא כנגד מנורה ביטוח. מנורה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 3 באפריל 2017 קבע בית המשפט כי התביעה נגד מנורה מבטחים פנסיה וגמל תמחק ובמקומה תבוא מנורה מבטחים ביטוח.	לפי הערכה כ- 2 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעות.
18.	09/2015 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח רכב (מקיף) נ' מנורה ביטוח וכנגד חברות ביטוח נוספות	גביית דמי הביטוח ביתר בגין ביטוח רכב מקיף, המחושבים לפי שווי רכב גבוה משווי הרכב בפועל כפי שהוא משוקלל על ידי הנתבעת בעת מקרה ביטוח של אובדן גמור, במצבים שונים בהם מופחת שווי הרכב בגין "משתנים מיוחדים", ובפרט כאשר הרכב נרכש מחברת השכרה או חברת ליסינג. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חוק חוזה הביטוח, היות החוזה פסול ולא חוקי ונוגד את תקנות הציבור, חוסר תום לב, גזל לפי דיני הנזיקין ועוד. סעדים מבוקשים: לחייב את המשיבות להשיב את הסכומים שנגבו ביתר בניגוד לדין מהמבוטחים, בצירוף ריבית כדין; להצהיר כי המשיבות אינן רשאיות לגבות פרמיה לפי ערך רכב שאינו כולל את הפחתת ה"רכיב המיוחד" מערך הרכב; ליתן צו מניעה האוסר על המשיבות להמשיך בפרקטיקה של הגבייה ביתר כאמור וכן כל סעד הנראה לבית המשפט נכון וצודק בנסיבות העניין.	כל בעלי הפוליסות אשר רכשו, בשבע השנים האחרונות, ביטוח מקיף מאת המשיבות בעבור רכב אשר לגביו מתקיימים משתנים מיוחדים לפי הפוליסה, שבפוליסת הביטוח נכתב כי בעת מקרה ביטוח מסוג אובדן גמור או אובדן מערך הרכב שיעור מסוים, בלא להפחית את דמי הביטוח (הפרמיה) בהתאם.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. הצדדים ממתנים להחלטת בית המשפט בבקשת האישור.	כ- 550 מיליון ש"ח לכל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
19.	10/2015 מחוזי - ת"א	מבוטחים בפוליסות ביטוח נ' שומרה ביטוח	תובענה שעניינה, עילותיה והסעדים המבוקשים בגינה דומים לאלה המפורטים בסעיף 16 לעיל.	כל מי שקיבל במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או למצער במהלך 3 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או יקבל עד למתן פסק דין בתובענה, תגמולי ביטוח מן הנתבעת, מבלי שצורפה לתגמולי הביטוח ריבית כדין.	שומרה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ראה פירוט בסעיף 16 לעיל.	כ- 20 מיליוני ש"ח לכל הפחות
20.	11/2015 מחוזי - מרכז	העמותה למען משרתי המילואים נ' מנורה ביטוח וכנגד 5 חברות ביטוח נוספות.	גבייה פסולה, לפי הטענה, של פרמיות ביטוח ממבוטחים המשרתים במילואים, אשר מחויבים בפרמיית ביטוח מלאה גם במהלך תקופת שירות המילואים, למרות שהכיסוי הביטוחי שניתן בפוליסה בתקופה כאמור חלקי וחסר, ושוויו נמוך משמעותית מהפרמיות הנגבות ממנו בפועל. עילות התביעה: עשיית עושר ולא במשפט; תנאי מקפח בחוזה אחיד; אפליה פסולה; הפרת חובה חקוקה; הפרת חובת הגילוי היזום וקיום חוזה בחוסר תום לב. סעדים מבוקשים: לחייב את המשיבות להשיב את הסכומים שנגבו ביתר מחברי הקבוצה בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד גבייתם ועד למועד השבתם בפועל; להורות למשיבות, מכאן ואילך על התאמת גביית פרמיית הביטוח של המבוטחים בתקופת שירות המילואים וכן להורות על ידוע המבוטחים בדבר המגבלות החלות על מימוש הפוליסה מכח הדין הצבאי.	כל מי שהייתה או שנמצאת בבעלותו פוליסת ביטוח החרגה שעניינה מילואים, וששילם למשיבות השנים שקדמו להגשת בקשה זו ועד למועד אישורה כייצוגית, פרמיות ביטוח בתקופה בה המבוטח היה מצוי בשירות מילואים.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	עשרות מיליוני ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
21.	12/2015 בית דין אזורי לעבודה - ת"א	עמיתי קרנות פנסיה וקופות גמל נ' מנורה פנסיה וגמל וכנגד 3 חברות מנהלות נוספות.	גביית דמי ניהול, בניגוד ובחריגה מתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964, (להלן: "מגבלות ההשקעה"). עילות התביעה: הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט בשל גביית דמי הניהול שלא כדין, רשלנות, הפרת חובת הנאמנות, הפרת חובת תום הלב והפרת חוזה. סעדים מבוקשים: השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי הנתבעות במקרים של חריגה ממגבלות ההשקעה, פיצוי חברי הקבוצה בגין הנזק הנוסף שנגרם להם כאמור עקב החריגה ממגבלות ההשקעה, מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין ופסיקת גמול למבקשים ושכ"ט לעורכי-דינם.	עמיתי קרנות פנסיה וקופות הגמל המנוהלות הנתבעות בתקופה שמיום 1 בינואר, 2009 ועד ליום 4 ביולי, 2012.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. ביום 24 בנובמבר 2016, קיבל בית המשפט את עמדת הנתבעות, ואישר העברת התובענה לבית הדין האזורי לעבודה.	לא כומת.
22.	02/2016 מחוזי - מרכז	עמותת אופק לקידום אנשים עם צרכים מיוחדים נ' מבטחים פנסיה וגמל וכנגד 4 חברות מנהלות נוספות.	העלאת דמי ניהול לשיעור המקסימלי המותר על פי דין ממקבלי קצבאות נכות ושאיירים, וזאת מעת שמתחילים לקבל קצבה, כאמור, ואין עוד ביכולתם לנייד את כספיהם לקרן פנסיה אחרת, ומבלי שניתנה להם הודעה מראש על כך. עילות התביעה: הפרת חובת הגילוי היזום על הנתבעות, הפרת חובות הנאמנות, השליחות והזהירות, תוך ניצול לרעה ושימוש בחוסר תום לב בזכות חוזית, שכשלעצמה מהווה תנאי מקפח בחוזה אחיד, עשיית עושר ולא במשפט והתנהלות קרטליסטית. סעדים מבוקשים: (א) השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי הנתבעות שלא כדין, (ב) איסור על הנתבעות לגבות כל שיעור שהוא של דמי ניהול בגין קצבאות הנכות והשאיירים או לחילופין לחייב את הנתבעות להפחית את דמי הניהול הנגבים ממקבלי קצבאות הנכות והשאיירים לשיעור הראוי, (ג) ביטול הוראת התקנון המאפשרת לנתבעות לקבוע את דמי הניהול, מעת לעת, באופן חד צדדי על פי שיקול דעתן הבלעדי, ללא כל פירוט שהוא של התנאים או הנסיבות המצדיקים כביכול את העלאת דמי הניהול.	כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת נכות (נכות מכל מין וסוג), וכן כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת שאירים (שאיירים מכל מין וסוג), וכן כל מי שהוא עמית פעיל/מבוטח/ חבר בקרן פנסיה חדשה מקיפה הנמנית על מי מהמשיבות והוא ניזוק כתוצאה מגביית דמי הניהול בקשר עם קצבאות הנכות והשאיירים.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה.	לא כומת. לפי הערכה כ-1 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
23.	03/2016 מחוזי - מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח רכב נ' מנורה ביטוח.	הפחתה מתגמולי הביטוח סכומי מע"מ ו/או פיצוי בגין ירידת ערך וביצוע תשלום מופחת של שכר טרחת שמאי, לכאורה, בניגוד לדין. עילות התביעה: הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט, תרמית, הפרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981, הפרת תקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב) התשמ"ו-1986 ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986, הפרת חוזה והפרת חובת תום הלב. סעדים מבוקשים: חיוב המשיבה להשיב את סכומי המע"מ, סכומי ירידת הערך שלא שולמו לחברי הקבוצה וכן את סכומים שלא שולמו בהחזר שכר טרחת שמאי, בערכים ריאליים כשהם כוללים הפרשי הצמדה וריבית כדין; ולקבוע כי שיטת ההפחתה לפיה פועלת המשיבה מנוגדת לדין ולהורות למשיבה לחדול מין השימוש בה.	כל מבוטח, מוטב או צד שלישי אשר לא תיקן את הנזק שנגרם לרכוש המבוטח עובר להגשת תביעה לקבלת תגמולי ביטוח, ושולמו לו פיצויים, תגמולי ביטוח ו/או שיפוי ו/או החזר שכר טרחת שמאי, שלפי הטענה, הופחתו מהם סכומים בניגוד לדין, ובכלל זה סכום המע"מ ו/או ירידת הערך, או חלקם.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. ביום 30 לאפריל 2017, קבע בית המשפט כי אינו מוסמך לדון בתובענה והעביר את הדיון בה לביה"ד האזורי לעבודה בת"א.	לא כומת. הוערך בכ- 60 מיליון ש"ח בשנה.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
24.	06/2016 מחוזי-מרכז	מבוטח בביטוח מנהלים נ' מנורה ביטוח.	פגיעה, לכאורה, בזכויות המבוטחים עקב מחדלה של הנתבעת בקליטת הכספים המופרשים על ידי המעסיקים לטובת פוליסות ביטוחי המנהלים וקופות הגמל ואי שיוכם במועד כגון: פגיעה בתשואה לה המבוטח זכאי בפוליסה, פגיעה בזכות המבוטח לניוד הפוליסה לחברת ביטוח אחרת ופגיעה בכיסויים הביטוחיים להם זכאי המבוטח. כמו כן, נטען כי למרות שלכאורה הסיבה לאי הפקדת הפרמיה בפוליסה נעוצה במחדלה של הנתבעת, הנתבעת חייבה לכאורה את התובע בריבית פיגורים עקב איחור בתשלום הפרמיה. עילות התביעה: הפרת הסכם הביטוח; רשלנות; הטעיה; קיום חוזה בחוסר תום לב; הפרת חובה חקוקה; ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: צו עשה לחברה להסיר את מחדלה הנטען ולחייב אותה לקלוט את כספי המבוטחים והעמיתים ולשייכם לפוליסות הרלוונטיות; להורות לחברה שלא לפגוע במקדם החישוב של זכויות העמיתים; לקבוע, כי חברי הקבוצה לא יחויבו בריבית פיגורים בגין החודשים בהם תגמולי הפנסיה שהופרשו על-ידי מעסיקהם לא נקלטו על-ידי החברה, ולחלופין להשיב לחברי הקבוצה את סכומי ריבית הפיגורים שנגבתה מהם.	כלל לקוחות הנתבעת בפוליסות ביטוח מנהלים או קופות גמל, אשר במהלך התקופה החל מחודש פברואר 2016 ועד למועד הגשת הבקשה, הופרשו משכרם כספים לטובת הפוליסות אצל הנתבעת אולם כספים אלה לא נקלטו על ידי הנתבעת ולא שויכו לפוליסות.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. לא כומת.	כ-478.6 מיליוני ש"ח.
25.	08/2016 בית דין אזורי לעבודה ת"א	מבוטח בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל.	גביית רכיב "הוצאות ניהול השקעות" ("הוצאות ישירות") מסך הצבירה שבחיסכון בנוסף לדמי הניהול, וזאת בהיעדר הוראה חוזית המאפשרת לגבותו ובניגוד לתקנות קרן הפנסיה, לכאורה. עילות התביעה: גביית ההוצאות הישירות בהיעדר כל זכות חוזית לביצועה ותוך הפרת תקנון קרן הפנסיה, הפרת חובת הנאמנות, הפרת חובת הגילוי והפרת חובות תום הלב במו"מ. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) השבה של ההוצאות הישירות שנגבו על ידי החברה; (ב) צו קבוע האוסר על החברה לגבות הוצאות ישירות כל עוד לא שונה תקנון קרן הפנסיה כדין ו-(ג) פסיקת גמול מיוחד למבקש ושכ"ט לעורכי-דינו.	עמיתי קרנות פנסיה המנוהלות על ידי הנתבעת, בעבר ובהווה, אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה.	כ-478.6 מיליוני ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
26.	09/2016 מחוזי - מרכז	מבוטח בפוליסת "טופ פייננס" נ' מנורה ביטוח.	גביית רכיב "הוצאות ניהול השקעות" ("הוצאות ישירות") וזאת מעבר לדמי הניהול, בהיעדר, לכאורה, הוראה בפוליסה המאפשרת לגבות. עילות התביעה: גביית ההוצאות הישירות בהיעדר זכות חוזית לביצועה תוך הפרת הפוליסה, תוך הטעיה, אי גילוי, חוסר תום לב והפרת חובת הנאמנות. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) השבה של ההוצאות הישירות שנגבו על ידי החברה; (ב) צו האוסר על החברה לגבות מחברי הקבוצה הוצאות ישירות; (ג) פסיקת גמול לתובע המייצג ושכר טרחה לבאי כוחו.	כל בעלי פוליסת "טופ פייננס" של הנתבעת, בעבר ובהווה ובשבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	כ-23.6 מיליוני ש"ח.
27.	09/2016 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח בריאות נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביית פרמיות, לכאורה, מן המבוטחים בביטוח בריאות, בגין כיסויים מיותרים שהמבוטחים אינם זקוקים להם, וכן מכירה, לכאורה, במודע ובמכוון, פוליסות ביטוח בריאות הכוללות כיסויים אשר למבוטח אין כל צורך בהם, שכן הוא מחזיק בביטוח בריאות משלים מטעם קופת החולים אליה הוא משתייך. עילות התביעה: הטעיה, התעשרות שלא כדין ועשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובת תום הלב, הפרת חובה חקוקה, הפרה של הוראות הדין לרבות חוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, הפרה של הוראות חוזר הממונה מס' 6-1-2007 וכן תניה מקפחת בחוזה אחיד בניגוד לחוק החוזים האחידים, התשמ"ג-1982. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) החזר של סכומי הפרמיות העודפים שנגבו לכאורה שלא כדין; (ב) צו עשה המורה למשיבות לשנות את דרך פעולתן כפי המתואר בתובענה; (ג) תשלום גמול למבקשים ושכר טרחה לבא כוחם בשיעור יחסי לשווי הסעד ממנו יהנו חברי הקבוצה; (ד) כל סעד נוסף כפי שבית המשפט ימצא לנכון בנסיבות העניין.	כלל מבוטחי הנתבעת בשבע השנים האחרונות, בפוליסת בריאות הכוללת כיסויים חופפים באופן מלא או חלקי.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	כ-4.45 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעות; חלקה היחסי של מנורה ביטוח הוערך בכ-314 מיליון ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
28.	11/2016 מחוזי - מרכז	מבוטח בפוליסת ביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות נוספות.	אי תשלום על ידי הנתבעות למבוטחים בפוליסות ביטוח חיים, אגב הלוואה לדיור, בהן מסלול ההלוואה הינו כזה שבו קרן ההלוואה מוחזרת בסוף התקופה (הלוואות גישור), בעת קרות מקרה הביטוח את מלוא יתרת סכום ההלוואה הרשומה בספרי הבנק המוטב וזאת תוך הטעיה בוטה, לכאורה, בכיסוי הביטוחי הניתן. עילות התביעה: עילות בהתאם לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981 כגון - הטעיה, הפרת חובת הגילוי, הפרת הוראות חוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, הפרת חובה חקוקה, רשלנות מכח פקודת הנזיקין, חוסר תום לב והפרת הוראות הפוליסה. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) להורות לנתבעות לשנות את התנהלותן ביחס לכיסוי הביטוחי כך שבכל מקרה ביטוחי תשולם מלוא יתרת ההלוואה הרשומה בספרי הבנק, בלי קשר למסלול שבו נטל הלקוח את ההלוואה וכן להורות לנתבעות לבצע אבחנה בין סוגי ההלוואות כבר במעמד מילוי טופס ההצעה; (ב) פיצוי בסך מלוא יתרת ההלוואה שהופיעה בספרי הבנק במועד קרות מקרה ביטוח בשבע השנים האחרונות על דרך אומדן הנתונים ששולמו לאורך השנים על ידי הנתבעות או באמצעות מינוי מומחה; (ג) פסיקת גמול לתובעים המייצגים ושכר טרחה לבאי כוחם.	לקוחות (או) יורשיהם), שנטלו הלוואה לדיור ("משכנתא"), שבה קרן ההלוואה מוחזרת בתקופה, אשר רכשו פוליסות חיים אגב משכנתא מהנתבעות ("הפוליסות") שלא באמצעות סוכנויות הביטוח של הבנקים, ובכללם אלו שבקרות אירוע ביטוח מזכה לא קיבלו מהנתבעות את מלוא יתרת חוב המשכנתא כפי שהופיע בספרי הבנק; לקוחות המחזיקים כיום בפוליסות מהסוג האמור.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. לקבל עדכון על מועד הגשת תשובה	כ-75 מיליון ש"ח לכלל הנתבעות; חלקה היחסי של מנורה ביטוח הוערך בכ-15 מיליון ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
29.	12/2016 מחוזי - מרכז	מבוטחת בפוליסת ביטוח חיים נ' מנורה ביטוח.	פירעון חלקי של יתרת חוב הלוואת דיר הנותר למבוטח בבנק במסגרת הלוואת משכנתא ואיננה כוללת בתגמולי הביטוח המשולמים את עמלת הפירעון המוקדם, העולים על סכום הביטוח בפוליסה. עילות התביעה: הפרת הוראות הפוליסה; הטעיית המבוטחים והפרת חובת הגילוי על-פי סעיפים 55 ו-58 לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, תשמ"א-1981; הפרת סעיף 3 לחוק חוזה ביטוח, תשמ"א-1981; רשלנות והפרת חובה חקוקה על-פי פקודת הנזיקין [נוסח חדש]. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) להורות לנתבעת להשיב את מלוא הפער בין הסכום ששולם לחלק מחברי הקבוצה לבין יתרת החוב של אותם חברים בספרי הבנק; (ב) להורות לנתבעת לחדול מהתנהלותה המתוארת בתובענה כלפי חלק מחברי הקבוצה ולפצותם בגין נזק לא ממוני כמפורט לעיל; (ג) לפסוק גמול לתובע המייצג ושכ"ט לבאי כוחו.	כל לקוחות החברה המחזיקים או שהחזיקו בפוליסה לביטוח חיים אגב נטילת משכנתא ("ביטוח חיים"), במהלך שבע השנים שקדמו להגשת הבקשה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	כ-53.85 מיליון ש"ח.
30.	01/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח מנהלים נ' מנורה ביטוח.	גביית רכיב "הוצאות ניהול השקעות" ("הוצאות ישירות"), בפוליסות ביטוחי מנהלים המשוקקות על ידי הנתבעת, וזאת, לפי הטענה, מעבר לדמי הניהול ו/או דמי הביטוח ובהיעדר הוראה בפוליסה המאפשרת לגבות. עילות התביעה: הפרת הוראות הפוליסה, הפרת חובת האמון, הפרת חובת הגילוי והפרת חובת תום הלב במשא ומתן, מסירת תיאור מטעה תוך הפרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) פיצוי של חברי הקבוצה בגין הנזקים שנגרמו להם לכאורה תוך השבת כלל הסכומים שנגבו לכאורה בניגוד לפוליסה כנטען לעיל, והעברתם ישירות ליתרת הכספים הצבורה בפוליסה; (ב) צו האוסר על הנתבעת לגבות מחברי הקבוצה הוצאות ישירות כאמור; (ג) פסיקת גמול לתובע המייצג ושכ"ט לבאי כוחו.	כל המבוטחים בביטוחי המנהלים ששווקו על ידי הנתבעת (משתתף ברווחים, "מרב", "סטטוס" וכיו"ב), אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות כאשר הפוליסה לא כללה הוראה המאפשרת לגבות הוצאות אלו.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	כ-185 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
31.	02/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	הפרה חוזית וברשלנות של הנתבעת אשר נמנעת מלגלות למבוטחיה, כי על פי פרקטיקה הנוהגת אצלה, הינם זכאים להפחתת הפרמיה המשולמת על ידם בהגיעם למדרגות גיל ו/או וותק נהיגה הנהוגות אצלה. עילות התביעה: תביעה חוזית שעניינה אי גילוי קיומה של פרקטיקה כאמור; עוולת רשלנות; הטעייה; והתעשרות שלא כדין. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) החזר סכום הפיצוי/השבה העודפים שנגבו מחברי הקבוצה כמפורט לעיל; (ב) צו עשה המורה לנתבעת לשנות את דרך פעולתה כמתואר לעיל.	מבוטחי הנתבעת בביטוח רכב חובה, צד ג' ומקיף, בתקופה שתחילתה 7 שנים קודם להגשת התובענה, אשר הגיעו במהלך תקופת הביטוח למדרגות הגיל ו/או וותק הנהיגה המזכה, על פי דין וכן על פי הפרקטיקה הנטענת, בהפחתת דמי הביטוח, ואשר הנתבעת נמנעה מלנהוג כלפיהם על פי דין ועל פי הפרקטיקה הנהוגה אצלה, לפי הטענה	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. הדיון בתובענה אוחד עם הדיון בתובענות בסעיף (4) ו - ג(5) להלן.	כ-50 מיליון ש"ח.
32.	02/2017 מחוזי - ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל וחברות נוספות	גביית תשלומים שונים בגין הקמת הלוואות ו/או הטיפול בהן, וזאת לכאורה, בניגוד להוראות הדין, בהיעדר הרשאה חוקית ובניגוד לעמדת המאסדר. עילות התביעה: הפרת חובה חקוקה, הטעייה, מצג שווא, והפרת חובות תום הלב במשא ומתן. סעדים עיקריים מבוקשים: השבה של התשלומים שנגבו כאמור; מתן פסק דין הצהרתי או צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן; פסיקת גמול מיוחד למבקשים ושכר טרחה לעורכי-דינם.	כל עמיתי הנתבעות אשר קיבלו מהן הלוואות ולחילופין כל עמיתי הנתבעות, בשבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל טרם הגישה תגובתה לבקשה.	חלקה היחסי של מנורה מבטחים פנסיה וגמל הוערך בכ-31 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. תובענות נגזרות ומהותיות אחרות:

בנוסף לתובענות המהותיות ולבקשות לאישורן כייצוגיות, המתוארות לעיל, שאושרו או שטרם אושרו, קיימות תובענות ובקשות לאישורן כייצוגיות כאמור, אשר סכום התביעה בכל אחת מהן אינו מהותי ולפיכך לא נכלל לגביהן תיאור מפורט בדוחות הכספיים:

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	פרטים	סכום התביעה
1.	12/2014 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	גביה ביתר של דמי אשראי בעת רכישת פוליסת ביטוח בתשלומים.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. הצדדים פועלים לגיבוש הסדר פשרה.	9 מיליון ש"ח.
2.	11/2015 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הפחתת סכומי הנזק הנתבעים על ידי צד ג', בטענה ל"רשלנות תורמת" מצדו של צד ג', ללא הנמקה. וזאת, בניגוד להוראות הדין וחוזרי הממונה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	לפחות 3 מיליון ש"ח.
3.	03/2016 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח.	חיוב בפרמיה מוגדלת (בגין הגדלת סכום הביטוח) למן ה- 1 לחודש בו הוגדל סכום הביטוח בפוליסות ביטוח מבנה, גם באותם מקרים שבהם בפועל הורחבה הפוליסה (כלומר, סכום הביטוח הוגדל) לאחר ה- 1 לחודש.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. ביום 13 במרס 2017, הוגש על ידי הצדדים הסדר פשרה ("ההסדר"). ההסדר כפוף לאישור בית המשפט.	כ- 14 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. תובענות נגזרות ומהותיות אחרות:

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	פרטים	סכום התביעה
4.	01/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברה נוספת.	גביית יתר על ידי הנתבעות, תוך הימנעות מלנהוג כלפי המבוטחים על פי פרקטיקה נוהגת, לפי הטענה, של הפחתה בדמי הביטוח בעת חציית מדרגת גיל ו/או ותק נהיגה המזכה בהפחתה בפרמיית הביטוח. עילות התביעה: הפרת חובת האמון, הפרת חובת הגילוי וחובת תום הלב המוגברת, הפרת חובת תום הלב במשא ומתן ובדרך מקובלת, הפרת הוראות בפקודת הנזיקין, מסירת תיאור מטעה תוך הפרת חוק הפיקוח שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) לחייב את הנתבעות בפיצוי ו/או השבה לחברי הקבוצה בגובה מלוא סכומי הפרמיה שנגבו ביתר כנטען לעיל בתוספת הפרשי הצמדה וריבית עד למועד ההשבה בפועל; (ב) להורות לנתבעות לגלות למבוטחים ו/או למועמדים לביטוח באופן יזום בפוליסות ביטוח רכב מכל סוג שהוא שהינם עתידיים להגיע במהלך תקופת הביטוח לגיל ו/או ותק נהיגה המזכה בהפחתת דמי הביטוח וזאת טרם ההתקשרות בפוליסה וכן בהודעה נפרדת סמוך לפני הגעת המבוטח לגיל המזכה ו/או הותק המזכה; (ג) לפסוק גמול לתובע המייצג ושכ"ט לבאי כוחו.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. הדיון בתובענה אוחד עם הדיון בתובענה בסעיף ב(31) לעיל ו- ג(5) להלן.	כ-12.5 מיליון ש"ח.
5.	02/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	אי גילוי באופן יזום, מצד הנתבעת למבוטחיה בביטוח רכב חובה, מקיף וצד ג', כי הינם עתידיים, במהלך תקופת הביטוח, להגיע למדרגות הגיל ו/או ותק הנהיגה המזכה בהפחתת דמי הביטוח וזאת, לטענת התובע, בניגוד לפרקטיקה הנהוגה.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. הדיון בתובענה אוחד עם הדיון בתובענה בסעיף ב(31) ו- ג(4) לעיל.	12.25 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ד. תובענות נגזרות ומהותיות אחרות:

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
1.	02/2014 04/2014 מחוזי - ת"א	חברי קופ"ח כללית ומכבי נ' קופות החולים, מנורה ביטוח, חברות ביטוח נוספות.	אי מימוש זכות ההשתתפות העומדת לקופות החולים, לכאורה, מכוח הדין כלפי חברות הביטוח לצורך כיסוי ההוצאות ששולמו על ידה בתוכניות שירותי הבריאות הנוספים (השב"ן) ביחס למקרים בהם קיימת חפיפה בחבות בינן לבין חברות הביטוח במסגרת פוליסות ביטוח בריאות הנמכרות על ידן. עיקר החפיפה הנטענת הינה בתחום הניתוחים (בחירת מנתח ועלויות נלוות) ובתחום הייעוץ הרפואי. עוד נטען כי חברות הביטוח מתמרצות, לכאורה, את המבוטחים להפעיל את תוכניות השב"ן בקופות החולים באמצעות גמול כספי על מנת להימנע כביכול מלספוג את התממשות הסיכון של האירוע הביטוחי תוך גלגול הסיכון לכאורה לקופות החולים ובראשן הכללית. עילת התביעה: התעשרות שלא כדין. הסעד המבוקש: מימוש זכות ההשתתפות של קופות החולים כלפי חברות הביטוח על ידי חיוב כל אחת מחברות הביטוח לשלם להן לפחות מחצית מהתשלומים שנשאה בהן לצורך כיסוי ההוצאות ששולמו על ידה בתוכניות השב"ן ברכיב הניתוחים ובחירת מנתח בישראל והן ברכיב הייעוץ הרפואי בשבע השנים שקדמו להגשת הבקשה, וזאת במקרים בהם למבוטחי הקופות קיים ביטוח בריאות מסחרי בגין רכיבים אלה.	מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ביום 14 במאי 2015 נערך דיון בטענתן המקדמית של קופות החולים וחברות הביטוח באשר לשאלת מעמדם של המבקשים בהגשת בקשת האישור. ביום 11 ביוני, 2015, קבע בית המשפט כי חבר באגודה עותמנית רשאי להגיש בקשה לאישור תובענה נגזרת בשם האגודה. על החלטה זו הגישו קופות החולים בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון, אליה הצטרפו המבטחות. ביום 2 במרס, 2016, הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה לבית המשפט, לפיה לתובעים לא עומדת הזכות להגיש תובענה נגזרת כנגד קופות החולים. יצוין, כי ההליך בביהמ"ש המחוזי עוכב עד להכרעה בבקשות רשות הערעור שהוגשו לביהמ"ש העליון.	3.5 מיליארד ש"ח, ביחס לכללית. 1.7 מיליארד ש"ח, ביחס למכבי.
2.	06/2016 מחוזי - מרכז	סוכן נ' מנורה ביטוח	לטענת הסוכן (התובע) בשל הפרת ההסכם בינו לבין מנורה ביטוח ובשל הפרת חובת הזהירות שלה כלפיו, בוטלו פוליסות ביטוח שתווכו על ידו בשיעורים ניכרים וסוכנות הביטוח שבבעלותו קרסה. במקביל מתנהל הליך בהוצאה לפועל אגב בקשה לביצוע שטר שהוגשה על ידי מנורה ביטוח.	ביום 19 ביוני 2016, הגיש הסוכן תביעה כנגד מנורה ביטוח. ביום 1 בספטמבר 2016, הגישה מנורה ביטוח כתב הגנה. ביום 6 באפריל 2017, קיבל בית המשפט העליון את בקשת הצדדים לאיחוד ההליכים.	כ- 35 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ה. תובענות שהסתיימו (המשך):

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
1.	12/2012 מחוזי - מרכז	מבוטח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	טענה להפליה בשל כך שהמשיבות מסווגות, לכאורה בניגוד להוראות הדין, כלי רכב מסוג הפנאי-שטח והמיני-וואנים אשר יוצרו עד שנת 2007 ("כלי הרכב"), מועד כניסתה לתוקף של הרפורמה בענף רישוי הרכב, כרכבים מסחריים מסוג N-1 ולא כרכבים פרטיים מסוג M-1. בנוסף נטען, כי ביחס לרכבים שייצרו לאחר כניסת הרפורמה לתוקף, כלומר החל משנת 2008 ואילך, שינו המשיבות את התנהלותן וכלי רכב אלו מבוטחים על ידן ככלי רכב פרטיים. עילות תביעה: עילת ההשבה; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חובות חקוקות לפי חוק הפיקוח וחוזר ביטוח בעניין נושא התובענה דנן; חוסר תום לב ואי גילוי נאות; הטעיה; דוקטרינת הציפיות הסבירות; עוולת הרשלנות הכללית; התנהלות קרטליסטית. סעדים מבוקשים: להצהיר כי הסכומים שנגבו מחברי הקבוצה בגין פוליסות ביטוח בהן סווגו רכבים פרטיים כרכבים מסחריים נגבו שלא כדין ולהורות לנתבעות להשיבם בתוספת הפרשי הצמדה וריבית; מתן כל סעד אחר כפי שנראה לבית המשפט לנכון לעשות בנסיבות העניין; ותשלום גמול למבקשים בשיעור של 5% מסכום ההשבה ושכר טרחה לבאי כוחם בשיעור של 15% מהסכום האמור.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תשובתה לבקשה. הצדדים ממתינים להחלטת בית המשפט בבקשת האישור. ביום 24 באפריל 2017, דחה בית המשפט את בקשת האישור.	כ-72 מיליון ש"ח.
2.	02/2013 מחוזי - מרכז	מבוטח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	התובענה דומה בעיקרה, מבחינת עילות וסעדים, לתובענה שהוגשה כנגד מנורה ביטוח, כמפורט בסעיף 7 לעיל.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח הגישה תשובתה לבקשה. הצדדים ממתינים להחלטת בית המשפט בבקשת האישור. ביום 24 באפריל 2017, דחה בית המשפט את בקשת האישור.	כ-33 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

טבלה מסכמת:

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות כנגד הקבוצה, כפי שצויינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי הקבוצה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו, לרבות בהליכים שהסתיימו לאחר שאושר בהן הסכם פשרה.

הסכום הנתבע	כמות תביעות	
אלפי ש"ח		
		תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:
535,254	4	צוין סכום המתייחס לקבוצה
		התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס
225,000	1	סכום ספציפי לקבוצה
-	1	לא צוין סכום התביעה
		בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:
1,481,778	19	צוין סכום המתייחס לקבוצה
		התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס
2,598,000	3	סכום ספציפי לקבוצה
-	9	לא צוין סכום התביעה
5,235,000	2	תביעות מהותיות אחרות *

לתאריך הדיווח, סכום ההפרשה המצטבר בגין התביעות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל, מסתכם בכ- 25 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016, כ- 25 מיליוני ש"ח)

(* ראה סעיף ד' לעיל)

בנוסף על הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד הקבוצה וההליכים המשפטיים ואחרים, קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה. מורכבות שירותים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין המבוטחים ו/או צדדים שלישיים לחוזי הביטוח הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר בתחומי החיסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת הקבוצה. בתחומים אלו המדובר בפוליסות אשר נבחנות על פני שנים בהן מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. שינויים אלה מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר. על כן בתחומים אלו בקבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיוניים ארוכי טווח, יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי לקוחות בגין פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזי הביטוח, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, קיימת חשיפה, אשר בשלב זה לא ניתן להעריכה או לכמתה, לתקלות באופן תפעול המוצרים בתחום החיסכון ארוך הטווח ובתחום הבריאות המאופיינים כאמור באורך חיים ממושך וכפופים לשינויים רגולטוריים ואחרים, תכופים ומורכבים, לשינויים ותוספות לנוסח המוצרים ולשינויים רבים אחרים המבוצעים לאורך חיי המוצר, לרבות על ידי המבוטחים ו/או המעסיקים ו/או מי מטעמם, ביחס לכיסויים הביטוחיים ו/או ביחס להפקדות למרכיב החיסכון. מורכבות ושינויים אילו נוגעים, בין היתר, להיקפי ההפקדות ושיעורן, לרכיבי המוצר השונים, לאופן שיוך הכספים למבוטחים ו/או למרכיבים השונים של המוצרים, למועד זקיפתם, לזיהוי פיגורים בהפקדות ולטיפול בהם. מורכבות זו מועצמת לאור ריבוי הגורמים המעורבים בניהול המוצרים ותפעולם ולעיתים תוך מתן הנחיות סותרות מצדם או מטעמם.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

הגופים המוסדיים בקבוצה, עוסקים באופן שוטף בלימוד, איתור, ניטור וטיפול בסוגיות העולות עקב המורכבויות האמורות, לרבות אגב פניות ציבור, מעסיקים ויועצים פנסיוניים, ישירות או באמצעות הממונה, הן ביחס למקרים פרטניים והן ביחס לסוגי מוצרים ו/או לקוחות. כמו-כן, לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בהקשר זה ו/או את החשיפה הנובעת מהן אשר יכול ויועלו, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני של תובענות ייצוגיות.

באור 7: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח

א. שינויים בריבית

הקבוצה מחשבת את עתודות ביטוח חיים לתשלום קצבה, את נאותות העתודה בביטוח בריאות ואת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי, בהתבסס על ריבית חסרת סיכון בתוספת פרמיית אי נזילות. להלן מפורטים השינויים כתוצאה משינוי בריבית חסרת סיכון:

לשנה שהסתיימה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		עדכון העתודה המשלימה לגמלאות בעקבות השינוי בשיעור ריבית ההיוון המשמש לחישובה
	ביום 31 בדצמבר 2016	ביום 31 במרס 2017	
מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח			
	(37,685)	17,938	(53,060)
	(12,804)	4,801	-
	(3,348)	3,348	-
	(16,152)	8,149	סך הכל השפעה בעקבות בחינת נאותות העתודות
	(16,036)	(5,245)	שינוי בהתחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי
	(69,873)	20,842	סך הכל לפני מס

ב. בהמשך לבאור 41 א' בדוחות הכספיים השנתיים של החברה לשנת 2016, ביום 12 בינואר, 2017 הושלמה עסקת הרכישה של 40% ממניות אי.אר.אן. ישראל בע"מ (להלן: "אי.אר.אן"), שעיקר עיסוקה במתן התחייבויות לפרעון אמצעי תשלום, תמורת כ- 100 מיליוני ש"ח. סכום התמורה כפוף להתאמות מחיר מסוימות (בהתבסס על נתונים הכספיים של אי.אר.אן לשנים 2017 ו-2018), ככל שתהיינה, זאת כקבוע בהסכם. בנוסף, במועד ההשלמה עשויות העמידו בעלי המניות של אי.אר.אן הלוואות בעלים באופן יחסי לשיעור החזקותיהן באי.אר.אן של כ- 32 מיליוני ש"ח (חלקה של החברה כ- 14 מיליוני ש"ח). כמו כן הוקנתה לחברה אופציית Call (להלן: "אופציית הרכש") לרכוש מניות נוספות באי.אר.אן בשיעור של 10% מהון המניות של אי.אר.אן, וזאת בתמורה למחיר מימוש שייגזר מרווחיותה של אי.אר.אן בתקופה שתקדם למועד מימוש אופציית הרכש. אופציית הרכש תעמוד בתוקפה למשך תקופה של 12 חודשים שתחילתה ביום 25.2.2022, או במועד מוקדם יותר במקרה של התקיימות אירועים מסוימים כקבוע בהסכם. אם וככל שהחברה תממש את אופציית הרכש, תקנה החברה למוכרת אופציית Put (להלן: "אופציית המכר של המוכרת") למכור לחברה את כל מניות המוכרת באי.אר.אן, וזאת בתמורה למחיר מימוש שייקבע בהתאם להערכות שווי של אי.אר.אן שייערכו למטרה זו. אופציית המכר של המוכרת תעמוד בתוקפה למשך תקופה של 36 חודשים שתחילתה במועד השלמת מימוש אופציית הרכש. בנוסף, המוכרת הקנתה לחברה אופציית Put (להלן: "אופציית המכר של החברה") למכור למוכרת את כל מניות החברה באי.אר.אן, וזאת בתמורה למחיר מימוש בהתאם להערכות שווי שייערכו למטרה זו בהפחתה מסוימת.

באור 7: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח (המשך)

ב. (המשך):

אופציית המכר של החברה תעמוד בתוקפה החל ממועד ההשלמה ועד ליום 25.2.2023, ובלבד שעד לאותו מועד, החברה לא מימשה את אופציית הרכש. האופציות הכלולות בהסכם הרכש נמדדו לתקופת הדוח בהתאם לשווין ההוגן על ידי מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי. במסגרת ההסכם נקבעו הוראות לגבי ההסדרים בין הצדדים בהתייחס למסכת היחסים המשפטיים ביניהם במעמדן של בעלי מניות באי.אר.אן לאחר מועד ההשלמה, ובכלל זה, ההסדרים הבאים: הגבלת מכירת מניות באי.אר.אן לצד שלישי עד למועד השלמת מימוש אופציית הרכש, מתן זכות סירוב ראשונה, מתן זכות הצטרפות לחברה (והחל ממועד השלמת מימוש אופציית הרכש, ככל שתמומש), מתן זכות קדימה לחברה ולמוכרת בהקצאת זכויות, הוראות לענין השקעה, מינוי דירקטורים (כאשר החל ממועד השלמת מימוש אופציית הרכש, ככל שתמומש, ימונה דירקטור נוסף מטעם החברה באופן שיקנה לה רוב בדירקטוריון), הצבעה בנושאים מסוימים, מדיניות חלוקת רווחים, הוראות לעניין דיווחים וממשל תאגידי והוראות לעניין עיסוקי הצדדים. בנוסף, נקבעו בהסכם הוראות לעניין זכות החברה לקבלת שיפוי בתנאים מסוימים, כקבוע בהסכם.

ג. בהמשך לאמור בבאור 41 ב' בדוחות הכספיים השנתיים של החברה לשנת 2016 ביום 20 בפברואר, 2016, הושלם הסכם המיזוג בין מנורה מבטחים קרנות נאמנות בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים קרנות") לבין אלטשולר שחם ניהול קרנות נאמנות בע"מ, חברה בת של אלטשולר שחם העוסקת בניהול קרנות נאמנות (להלן: "אלטשולר שחם קרנות"), לפיו מנורה מבטחים קרנות, תתמזג לתוך אלטשולר שחם קרנות, במיזוג פטור ממס, כך שלאחר השלמת המיזוג תחזיק מנורה מבטחים פיננסים 20% מהון המניות המונפק והנפרע של אלטשולר שחם קרנות. בנוסף, נקבע בהסכם כי יינתנו אופציות לכל אחד מהצדדים לרכישת או מכירת חלקה של הקבוצה באלטשולר קרנות אשר ימומשו בהתאם לדוחות זמנים שנקבעו בהסכם. האופציות הכלולות בהסכם הרכש נמדדו לתקופת הדוח בהתאם לשווין ההוגן על ידי מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי.

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות

א. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 במרס, 2017				פירוט בסעיף	
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		
	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
4,384,511	-	4,374,414	10,097	ב	נכסי חוב סחירים
6,353,538	6,353,538	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
221,099	-	205,158	15,941	ד	מניות
1,182,557	-	1,011,340	171,217	ה	אחרות
<u>12,141,705</u>	<u>6,353,538</u>	<u>5,590,912</u>	<u>197,255</u>		סה"כ
ליום 31 במרס, 2016				פירוט בסעיף	
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		
	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
3,971,641	-	3,949,660	21,981	ב	נכסי חוב סחירים
6,024,692	6,024,692	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
206,997	-	193,364	13,633	ד	מניות
1,217,241	-	984,613	232,628	ה	אחרות
<u>11,420,571</u>	<u>6,024,692</u>	<u>5,127,637</u>	<u>268,242</u>		סה"כ
ליום 31 בדצמבר, 2016				פירוט בסעיף	
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		
	מבוקר				
	אלפי ש"ח				
4,162,343	-	4,148,228	14,115	ב	נכסי חוב סחירים
6,294,464	6,294,464	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
230,642	-	214,620	16,022	ד	מניות
1,222,638	-	1,048,086	174,552	ה	אחרות
<u>11,910,087</u>	<u>6,294,464</u>	<u>5,410,934</u>	<u>204,689</u>		סה"כ

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ב. נכסי חוב סחירים

ליום 31 במרס, 2017		
עלות	הערך בספרים	
מופחתת	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
2,972,041	3,043,636	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
1,304,086	1,340,632	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
237	243	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>4,276,364</u>	<u>4,384,511</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
	<u>7,532</u>	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 במרס, 2016		
עלות	הערך בספרים	
מופחתת	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
2,210,091	2,290,625	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
1,652,476	1,680,791	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
147	225	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>3,862,714</u>	<u>3,971,641</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
	<u>20,240</u>	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2016		
עלות	הערך בספרים	
מופחתת	מבוקר	
אלפי ש"ח		
2,482,134	2,531,846	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
1,603,758	1,630,261	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
237	236	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>4,086,129</u>	<u>4,162,343</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
	<u>7,572</u>	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ג. נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 במרס, 2017	
ערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
2,557,015	3,262,121
3,796,523	4,076,869
6,353,538	7,338,990
94,703	

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 במרס, 2016	
ערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
2,541,151	3,273,929
3,483,541	3,848,236
6,024,692	7,122,165
91,273	

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2016	
ערך בספרים	שווי הוגן
מבוקר	
אלפי ש"ח	
2,532,409	3,272,460
3,762,055	4,040,730
6,294,464	7,313,190
94,627	

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ד. מניות

ליום 31 במרס, 2017		
עלות	הערך בספרים	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
185,565	207,107	מניות סחירות
17,583	13,992	מניות שאינן סחירות
203,148	221,099	סך הכל מניות
	44,863	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 במרס, 2016		
עלות	הערך בספרים	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
185,830	194,295	מניות סחירות
17,614	12,702	מניות שאינן סחירות
203,444	206,997	סך הכל מניות
	40,491	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2016		
עלות	הערך בספרים	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
187,680	216,757	מניות סחירות
17,620	13,885	מניות שאינן סחירות
205,300	230,642	סך הכל מניות
	47,046	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ה. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 במרס, 2017		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
794,658	710,030	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
387,899	351,858	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,182,557	1,061,888	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
42,518		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 במרס, 2016		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
811,576	770,962	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
405,665	362,538	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,217,241	1,133,500	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
38,502		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2016		
הערך בספרים	עלות	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
835,222	755,893	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
387,416	360,557	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,222,638	1,116,450	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
41,746		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

השקעות פיננסיות המסווגות לאחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

פרק ד':
הצגת נתונים כספיים
מתוך הדוחות
הכספיים המיוחדים
לחברה

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים
המיוחסים לחברה

ליום 31 במרס, 2017

בלתי מבוקרים

תקנה 38'ד

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים המיוחסים לחברה ליום 31 במרס, 2017

בלתי מבוקרים

תקנה 38ד'

תוכן העניינים

דף

2	דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר לסקירת המידע הכספי הביניים הנפרד לפי תקנה 38ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970
3	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על המצב הכספי
4	נתונים כספיים מתוך דוחות רווח או הפסד המאוחדים
5	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על הרווח הכולל
6-7	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים
8	מידע נוסף

לכבוד בעלי המניות של מנורה מבטחים החזקות בע"מ

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר לסקירת המידע הכספי הביניים הנפרד לפי תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970

מבוא

סקרנו את המידע הכספי הביניים הנפרד המובא לפי תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל - 1970 של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה) ליום 31 במרס, 2017 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. המידע הכספי הביניים הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא להביע מסקנה על המידע הכספי הביניים הנפרד לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופת ביניים זו של חברות המוצגות על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 171,808 אלפי ש"ח ליום 31 במרס, 2017 ואשר חלקה של החברה ברווחי החברות הנ"ל הסתכם לסך של 2,436 אלפי ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. המידע הכספי התמציתי לתקופת ביניים של אותן חברות נסקר על ידי רואי חשבון אחרים, שדוחות הסקירה שלהם הומצאו לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל - "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של היישות". סקירה של מידע כספי נפרד ביניים מורכבת מברורים, בעיקר עם האנשים האחראיים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נוהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הביניים הנפרד הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל - 1970.

ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 במרס		
	2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
180,670	14,731	62,406	נכסים שוטפים
378,708	186,086	391,693	מזומנים ושווי מזומנים
1,227	-	1,085	השקעות פיננסיות
2,817	1,119	1,052	מסים שוטפים לקבל
38,052	22,512	56,042	חייבים ויתרות חובה
601,474	224,448	512,278	יתרות שוטפות עם חברות מוחזקות
			סה"כ נכסים שוטפים
			נכסים לא שוטפים
9,797	11,975	13,523	הלוואות וחייבים
2,822,986	2,842,061	2,971,782	השקעות בחברות מוחזקות
705,549	689,044	703,436	הלוואות לחברות מוחזקות
8,703	9,271	8,712	נכסים בשל הטבות לעובדים
1,748	2,018	1,550	רכוש קבוע
119,270	93,150	119,270	נדל"ן להשקעה
3,668,053	3,647,519	3,818,273	סה"כ נכסים לא שוטפים
4,269,527	3,871,967	4,330,551	
			התחייבויות שוטפות
85,157	84,640	84,986	חלויות שוטפות של אגרות חוב
-	217	-	מסים שוטפים לשלם
650	74	-	חוזים עתידיים
20,190	26,214	77,829	זכאים ויתרות זכות
1,577	-	1,824	יתרה שוטפת עם חברה מוחזקת
107,574	111,145	164,639	סה"כ התחייבויות שוטפות
			התחייבויות לא שוטפות
666,040	520,500	665,092	אגרות חוב
17,205	14,591	17,438	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
81,412	62,724	81,135	עודף הפסדים על השקעות בחברות מוחזקות
20,315	12,906	18,504	מסים נדחים
784,972	610,721	782,169	סה"כ התחייבויות לא שוטפות
			הון המיוחס לבעלי מניות החברה
99,429	99,429	99,429	הון מניות
332,985	332,985	332,985	פרמיה על מניות
326,966	267,137	303,867	קרנות הון
2,617,601	2,450,550	2,647,462	יתרת עודפים
3,376,981	3,150,101	3,383,743	סה"כ הון
4,269,527	3,871,967	4,330,551	

29 במאי, 2017

תאריך אישור הדוחות הכספיים

שי קומפל
מנהל כספים

ארי קלמן
מנהל כללי

ערן גריפל
י"ר הדירקטוריון

לשנה	ל- 3 חודשים שהסתיימו	
שהסתיימה	ביום 31 במרס	
ביום	2016	2017
31 בדצמבר	בלתי מבוקר	
2016	אלפי ש"ח	

15,985	(123,330)	86,255
20,840	1,337	4,875
11,705	85	(6,003)
26,120	-	-
1,128	282	282
13,683	3,673	3,809
89,461	(117,953)	89,218

24,239	774	6,194
15,074	4,169	4,560
39,313	4,943	10,754
50,148	(122,896)	78,464
6,568	(478)	(1,713)
43,580	(122,418)	80,177

הכנסות

רווח (הפסד) מחברות מוחזקות
 הכנסות מהשקעות ומימון
 הכנסות מימון בגין הלוואות לחברות מוחזקות
 (שחיקת הלוואות לחברות מוחזקות)
 עליית ערך נדל"ן להשקעה
 הכנסות מהשכרת נכסים
 דמי ניהול מחברות מוחזקות
 סך-הכל הכנסות

הוצאות

הוצאות מימון
 הוצאות הנהלה וכלליות
 סך-הכל הוצאות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 מסים על ההכנסה (הטבת מס)
 רווח נקי (הפסד)

לשנה	ל- 3 חודשים שהסתיימו	
שהסתיימה	ביום 31 במרס	
ביום	2016	2017
31 בדצמבר	2016	2017
מבוקר	בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח	
43,580	(122,418)	80,177
45,400	(516)	(23,098)
(3,470)	(270)	(39)
(868)	(68)	(9)
(2,602)	(202)	(30)
110,448	93,082	(287)
107,846	92,880	(317)
153,246	92,364	(23,415)
196,826	(30,054)	56,762

רווח נקי (הפסד) המיוחס לחברה
רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל
הועבר או יועבר לרווח והפסד

רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לחברות המוחזקות, נטו

רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח והפסד

הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת

הטבת מס

רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לחברות המוחזקות, נטו

סך הכל רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח והפסד

רווח (הפסד) כולל אחר, נטו

סה"כ רווח (הפסד) כולל המיוחס לחברה

לשנה הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
	2016	2017
מבוקר	בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח	

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

43,580	(122,418)	80,177
--------	-----------	--------

רווח נקי (הפסד)

התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:

4,575	(536)	203
378	102	90
-	-	-
(26,120)	-	-
11	12	13
(15,985)	123,330	(86,255)
6,568	(478)	(1,713)
(30,573)	122,430	(87,662)

התאמות לסעיפי רווח והפסד:

הפסדים (רווחים) מהשקעות ומימון, נטו פחת

עלות תשלום מבוסס מניות

עליית ערך נדל"ן להשקעה

הפסד ממימוש רכוש קבוע

הפסד (רווח) מחברות מוחזקות

מסים על ההכנסה (הטבת מס)

1,555	1,572	185
(2,033)	(335)	1,764
(901)	(1,290)	(809)
(1,379)	(53)	1,140

שינויים בסעיפי נכסים והתחייבויות:

שינוי בהתחייבויות בשל הטבות לעובדים

ירידה (עלייה) בחייבים ויתרות חובה

ירידה בזכאים ויתרות זכות

(26,547)	-	-
6,002	2,524	4,328
(3,353)	(2,872)	(198)
-	-	330
238,378	30	16,019
214,480	(318)	20,479

מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה:

ריבית ששולמה

ריבית שהתקבלה

מסים ששולמו

מסים שהתקבלו

דיבידנד שהתקבל

226,108	(359)	14,134
---------	-------	--------

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת

המיוחסים לחברה כחברה אם

(17,631)	(2,552)	(1,884)
----------	---------	---------

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת בגין עסקאות

עם חברות מוחזקות

208,477	(2,911)	12,250
---------	---------	--------

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת

לשנה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		
הסתיימה	ביום 31 בדצמבר		
ביום	2016	2017	
ביום 31 בדצמבר	2016	2017	
מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	אלפי ש"ח
			<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(550)	(550)	-	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
-	-	-	תמורה ממימוש נדל"ן להשקעה
(66)	-	-	רכישת רכוש קבוע
102	40	95	תמורה ממימוש רכוש קבוע
(129,526)	47,915	(11,985)	תמורה ממימוש ניירות ערך הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, נטו
9,087	6,764	(3,646)	החזר (מתן) הלוואות לזמן ארוך
(120,953)	54,169	(15,536)	מזומנים נטו שנבעו מפעילות השקעה המיוחסים לחברה כחברה אם
(77,108)	(64,002)	(114,798)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות בגין עסקאות עם חברות מוחזקות
(198,061)	(9,833)	(130,334)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
			<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
227,797	-	-	הנפקת אגרות חוב (בניכוי הוצאות הנפקה)
(85,070)	-	-	פרעון אגרות חוב
142,727	-	-	מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון
36	(16)	(180)	הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
153,179	(12,760)	(118,264)	<u>עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים</u>
27,491	27,491	180,670	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
180,670	14,731	62,406	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה
			<u>פעילות שלא במזומן</u>
-	-	50,000	דיבידנד שהוכרז כנגד זכאים ויתרות זכות

1. עיקרי המדיניות החשבונאית

מידע כספי נפרד זה ערוך במתכונת מתומצתת בהתאם להוראות תקנה 38ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים ומיידים), התש"ל-1970 ואינו כולל את כל המידע הנדרש לפי תקנה 9ג' והתוספת העשירית לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל - 1970. יש לעיין במידע כספי נפרד זה בהקשר למידע הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר, 2016 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולבאורים אשר נלוו אליהם.

המדיניות החשבונאית שיושמה בעריכת מידע כספי נפרד זה עקבית לזו שיושמה בעריכת המידע הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר, 2016.

2. אירועים בתקופת הדוח

א. ביום 23 במרס, 2017, הכריז דירקטוריון מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 15 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 26 במרס, 2017.

ב. ביום 27 במרס, 2017 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של 50 מיליוני ש"ח, המהווה כ- 0.79 ש"ח לכל 1 ש"ח ע.ג. מההון המונפק והנפרע של החברה. הדיבידנד חולק ביום 19 באפריל 2017.

פרק ה': **נספחים**

ריכוז תוצאות
"הערך הגלום" (Embedded Value)
של

עסקי ביטוח החיים והבריאות של מנורה
מבטחים ביטוח בע"מ ועסקי ניהול קרנות
הפנסיה של מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ

ליום 31.12.2016

על מנת לשקף בצורה נאותה יותר את הערך הגלום בקבוצה, מאחר והחברה מחזיקה ישירות במנורה מבטחים ביטוח בע"מ ובמנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ, מצורף בזאת תוצאות הערך הגלום המאוחד של שתי הפעילויות האמורות לדוח אחד (להלן: "הערך הגלום המאוחד").
יצוין, כי לעניין דוח זה, ההון העצמי המאוחד הינו ההון העצמי של החברה בהתאמות הנדרשות על פי כללי הערך הגלום.

פירוט לעניין התנועה בערך הגלום של כל פעילות בנפרד

לעניין דרכי החישוב, ההנחות, ההערות, ההבהרות והסייגים שעל בסיסם נערך התחשיב, ראה פירוטים בדוחות הערך הגלום של מנורה מבטחים ביטוח ומנורה מבטחים פנסיה וגמל המצורפים כנספחים.

הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד

קביעת הערך הגלום וערך העסקים החדשים (כהגדרת מונח זה להלן) התבססה על תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה, ויש לראות בהם "מידע צופה פני עתיד" כהגדרתו בסעיף 32 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. אין מניעה כי תחזיות, הערכות ואומדנים אלו, כולם או חלקם, לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שהוצג בדוח הערך הגלום המאוחד, ולפיכך התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מכפי שנחזה.

הערך הגלום המאוחד איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של החברות המאוחדות שלה, מנורה מבטחים ביטוח ומנורה מבטחים פנסיה וגמל.

יודגש, כי כאמור לעיל שווי התיק בתוקף איננו כולל עסקי ביטוח כללי (אלמנטרי), וכן אינו כולל תחומי פעילות אחרים של החברות בשליטתה של החברה, ואת היכולת ליצור עסקים בעתיד (מוניטין).

תוצאות הערך הגלום נכון ל- 31/12/2016:

מיליוני ש"ח	EV בגין עסקי ובריאות חיים	EV בגין עסקי ניהול קרנות הפנסיה	התאמות להון החברה	EV בגין עסקי ובריאות חיים
הון עצמי מותאם (ראה סעיף להלן)	2,264	166	1,032	1,066
ערך נוכחי של רווחים עתידיים בניכוי מס	10,436	6,883	-	3,553
בניכוי עלות הון נדרש	(120)	(51)	-	(69)
ערך גלום	12,580	6,998	1,032	4,551

ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2016:

מיליוני ש"ח	VNB בגין עסקי ובריאות חיים	VNB בגין עסקי ניהול קרנות הפנסיה	סה"כ VNB עבור עסקי ובריאות חיים וניהול קרנות פנסיה
ערך עסקים חדשים לפני עלות הון נדרש	315	368	683
עלות הון נדרש בגין עסקים חדשים	(4)	(5)	(9)
סה"כ ערך עסקים חדשים	311	363	674

התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים:

הון עצמי מותאם של החברה	התאמות להון החברה	במנורה מבטחים פנסיה וגמל	במנורה מבטחים ביטוח	מיליוני ש"ח
3,377	1,493	315	1,569	הון עצמי
144	-	-	144	שיערוך נכסים החופפים לעסקים הכלולים והמוצגים בדוחות הכספיים לפי עלות לשווי הוגן בניכוי מס
(1,149)	-	(213)	(936)	בניכוי הוצאות רכישה נדחות (DAC)
353	-	64	289	בתוספת מס בגין DAC
(461)	(461)	-	-	ערך הפרש מקורי של מנורה מבטחים פנסיה הכלול בדוחות החברה (תיקי לקוחות ומוניטין)
2,264	1,032	166	1,066	הון עצמי מותאם בגין העסקים הכלולים

 שי קומפל
 מנהל כספים

 ארי קלמן
 מנכ"ל

תל אביב, 29 במאי, 2017

דיווח
בדבר "הערך הגלום" (Embedded Value)
של
מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

ליום 31.12.2016

תוכן

3	1.	כללי	3
3	1.1	רקע והיקף הגילוי	3
4	1.2	הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד	4
4	1.3	פרקים עיקריים במסמך	4
4	1.4	הגדרות	4
5	1.5	הערות, הבהרות וסייגים	5
5	1.5.1	הערות, הבהרות וסייגים	5
6	1.5.2	השפעות אחרות	6
8	1.5.3	הטיפול בסיכונים	8
9	1.5.4	שיערוך נכסים לפי שווי הוגן	9
	1.5.5	הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה, מנורה מבטחים החזקות בע"מ.	9
10	2.	מתודולוגית חישוב הערך הגלום	10
10	2.1	כללי	10
10	2.2	טיפול בסיכונים	10
11	2.3	הנחות כלכליות	11
11	2.3.1	תשואה, ריבית הוון ואינפלציה	11
11	2.3.2	מיסוי	11
12	2.4	הנחות דמוגרפיות ותפעוליות	12
12	2.4.1	הנחות דמוגרפיות	12
12	2.4.2	הוצאות הנהלה וכלליות עתידיות	12
12	2.5	שיטת החישוב	12
12	2.5.1	הון עצמי מותאם (ANW)	12
12	2.5.2	ערך נוכחי של רווחים עתידיים (PVFP)	12
13	2.5.3	עלות הון נדרש (CoC)	13
13	2.5.4	ערך עסקים חדשים (VNB)	13
13	2.6	טיפול באופציות והבטחות פיננסיות	13
13	2.7	ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV	13
16	2.8	מבחני רגישות	16
17	2.9	סקירת דוח הערך הגלום	17
18	3.	תוצאות (במיליוני ש"ח)	18
18	3.1	הערך הגלום נכון ל- 31/12/2016	18
18	3.2	ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2016	18
18	3.3	התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים	18
19	3.4	ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV	19
20	3.5	פירוט הפער בין השינוי בהון העצמי המותאם לבין הרווח הנקי של החברה לשנת 2016	20
21	3.6	ניתוח רגישות בגין עסקים כלולים בהתאם לדרישת החוזר	21

1. כללי

1.1 רקע והיקף הגילוי

על-פי חוזר המפקח על הביטוח, מיום 12 באוגוסט 2007 (חוזר ביטוח 1-11-2007) ("החוזר"), על חברות הביטוח לפרסם מידי שנה, יחד עם הדוחות הכספיים לרבעון הראשון של השנה, מידע בדבר הערך הגלום ("**Embedded Value**" או "**EV**") בפוליסות ביטוח לטווח ארוך (ביטוח חיים וביטוח בריאות) לסוף השנה הקודמת. בהתאם לחוזר, מנורה מבטחים ביטוח בע"מ ("החברה"), מפרסמת בזה, את הערך הגלום של עסקי הביטוח לטווח ארוך של החברה ליום 31 בדצמבר 2016, לרבות התנועה בערך הגלום לשנת 2016.

דיווח זה נערך על פי הכללים והעקרונות שקבע המפקח על הביטוח, אשר אימץ את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח וועדה משותפת של חברות הביטוח והמפקח על הביטוח, אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומחו"ל (להלן: "הוועדה" ו-"דוח הוועדה"), למעט לעניין הטיפול בסיכונים מסוימים המתוארים בסעיף 1.5.3 להלן, הכול כמפורט בסעיף כאמור.

אופן הגילוי בדוח זה הינו בהתאם לכללי הגילוי הכלליים בדוח הוועדה ולהוראות המפורטות בטיטת "פורמט הגילוי" אשר הוכן על ידי הוועדה בתיאום עם הממונה. "פורמט הגילוי" טרם פורסם על ידי הממונה כתוספת לחוזר.

הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח הוועדה מפורסמים באתר משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון (www.mof.gov.il).

לדוח זה מצורף דוח סקירה של סוקר חיצוני בדבר הערך הגלום ליום 31.12.2016 וערך העסקים החדשים, המתייחסים לפוליסות ביטוח חיים ובריאות ארוכות טווח לשנה שהסתיימה באותו מועד, וכן מבחני הרגישות ביחס אליהם וניתוח התנועה בערך הגלום לשנת 2016.

1.2 הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד

קביעת הערך הגלום וערך העסקים החדשים (כהגדרת מונח זה להלן) התבססה על תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה, ויש לראות בהם כ - "מידע צופה עתיד" כהגדרתו בסעיף 32א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. אין מניעה כי תחזיות, הערכות ואומדנים אלו, כולם או חלקם, לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שהוצג בדוח הערך הגלום, ולפיכך התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מכפי שנחזה.

1.3 פרקים עיקריים במסמך

רקע כללי והסבר של שיטת החישוב.
התייחסות להנחות ששימשו בבסיס החישוב.
תוצאות הערך הגלום וערך עסקים חדשים.
תוצאות ניתוחי רגישות של הערך הגלום.
ניתוח התנועה של הערך הגלום

1.4 הגדרות

ההגדרות להלן מהוות הסבר תמציתי למושגים עיקריים, המשמשים להבנת הדיווח להלן. תיאורים והסברים מלאים נמצאים בכללים והעקרונות שבדוח הוועדה.

	ערך נוכחי של רווחים עתידיים
היוון תזרים הרווחים הצפויים העתידיים, הנובעים מהתיק הקיים של העסקים הכלולים (ראה סעיף 2.5.2 להלן).	או "PVFP"
ההון העצמי של החברה, לאחר מספר התאמות כדי שיהיה עקבי עם שווי התיק בתוקף (ראה סעיף 2.5.1 להלן).	או "ANW"
עלות ההון הנדרש הינה ההשפעה, מבחינת בעלי המניות, על הערך הגלום בעקבות דרישת החזקת הון מינימלי (ראה סעיף 2.5.3 להלן).	"הנדרש" או "COC"

<p>הערך הנוכחי של הרווחים העתידיים בניכוי עלות ההון הנדרש.</p>	<p>"שווי תיק בתוקף" או "VIF"</p>
<p>הערך הגלום מורכב מצירוף שני הרכיבים הבאים: "שווי תיק בתוקף" (VIF) ; ו- "הון עצמי מותאם" (ANW). יובהר כי ההון העצמי המותאם הינו ההון העצמי המתייחס למכלול הפעילויות של החברה ולא בגין העסקים הכלולים ב-VIF בלבד. כמו כן יובהר כי שווי התיק בתוקף אינו כולל: עסקי ביטוח כללי (אלמנטרי). תחומי פעילות אחרים של חברות בשליטתה של החברה כגון פעילות סוכנויות ביטוח. היכולת ליצור עסקים נוספים בעתיד (מוניטין).</p>	<p>"הערך הגלום Embedded Value" או "EV"</p>
<p>ערך נוכחי של רווחי העסקים אשר נמכרו במהלך השנה לפני תאריך הדיווח.</p>	<p>"ערך עסקים חדשים" או "VNB"</p>
<p>העסקים הכלולים בחישוב שווי התיק בתוקף: פוליסות אישיות ארוכות טווח בתיק ביטוח חיים ובריאות בתוקף נכון ליום 31 בדצמבר 2016, פוליסות קבוצתיות בתיק ביטוח חיים ובריאות בתוקף נכון ליום 31 בדצמבר 2016, אשר על פי הכללים והעקרונות שבדוח הוועדה הוערכו רווחיהן של פוליסות אלו רק עד למועד החידוש הבא של הפוליסות.</p>	<p>"עסקים כלולים"</p>

1.5 הערות, הבהרות וסייגים

1.5.1 הערות, הבהרות וסייגים

כאמור לעיל, הערך הגלום חושב בהתאם למתודולוגיה ולכללים ולעקרונות שנקבעו בדוח הוועדה. ההנחות במודל הן לפי "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" (Best Estimate Assumptions), דהיינו, הנחות שהינן פרי השלכת הניסיון הקיים כלפי העתיד במסגרת הסביבה בה פועלות חברות הביטוח,

וללא מקדמי שמרנות. מטבע הדברים, היות ומדובר בהערכות עתידיות לזמן ארוך, התוצאות בפועל צפויות להיות שונות מאלה שהוערכו בעת חישוב הערך הגלום. סטיות מהפרמטרים וההנחות שהונחו בחיזוי הערך הגלום יכולות להשפיע באופן מהותי על התוצאה. פרמטרים אלו כוללים, בין היתר:

1. גורמים כלכליים (לדוגמא- ריבית היוון ותשואות).
2. גורמים דמוגרפיים (לדוגמא- שינויים בתמותה ותחלואה).
3. חקיקה והסדרים תחיקתיים בנושאים רלוונטיים.
4. מיסוי.
5. שינויים בסביבה העסקית.

תוצאות עתידיות, הסוטות מההערכות שבוצעו על בסיס "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" הן טבעיות וצפוי שיתרחשו אף אם לא יתרחש שינוי כלשהו בפרמטרים האמורים. על כן צפוי, כי התוצאות בפועל מדי שנה תהיינה שונות מאלו החזויות במודל הערך הגלום ולו רק בשל תנודות אקראיות רגילות.

1.5.2 השפעות אחרות

א. ענף הבריאות

ב 1 לפברואר 2016 נכנסה רפורמת בריאות לתוקף. בחוזר "עריכת תכנית לביטוח בריאות פרט" מאפריל 2015, נקבעו הוראות בדבר תנאי הביטוח בפוליסת בריאות פרט, תקופת הביטוח ואופן חידוש הביטוח. בין היתר, נקבע כי תקופת הביטוח של פוליסות אלו תחודש אחת לשנתיים לכלל המבוטחים ללא בחינה מחודשת של המצב הרפואי וללא תקופת אכשרה נוספת. חוזר זה חל על ביטוחי בריאות בענף מחלות ואשפוז, למעט ביטוח אובדן כושר עבודה, ביטוח סיעודי, ביטוח שיניים, ביטוח נסיעות לחו"ל וביטוח רפואי לעובדים זרים.

בשלב זה, לא ניתן להעריך את ההשפעה הכוללת על הערך הגלום של הרפורמה הנ"ל על התיק הקיים של המבטחת. קוראי הדוח יכולים להתאים את הערך הגלום המוצג, על-פי שיקול דעתם, באמצעות ניתוחי הרגישות בסעיף 3.6.

ב. אובדן כושר עבודה

ב-29 לספטמבר 2016 יצא חוזר "קווים מנחים לעניין תכנית לביטוח מפני אובדן כושר עבודה", שבו נקבעו הוראות בדבר תנאי הביטוח בפוליסת אכ"ע. פרט – פוליסה אחידה, תחילת החוזר נדחתה ל-1 לאוגוסט 2017. החוזר מגדיר תנאים של תכנית בסיסית ונספחי הרחבות שניתן להוסיף ולהוריד לפוליסה בכל עת ומגדיר דרישות מינימליות לתוכניות אובדן כושר עבודה שמרחיבות את הכיסוי בהשוואה לכיסויים הקיימים בשוק נכון להיום.

בשלב זה, לא ניתן להעריך את ההשפעה הכוללת של המוצר החדש על תוצאות פעילות החברה.

ג. ביטוח סיעודי

בתקופה האחרונה חברות הביטוח ו"רשות שוק ההון ביטוח וחסכון" דנות בנושאים הנוגעים לאופן יישוב התביעות בפוליסות ביטוח סיעודי. ב 5 ביולי 2016 הופץ חוזר גופים מוסדיים 9-2016 בנושא "בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור" וב 2 לאפריל 2017 הופצה טיוטה נוספת בעניין יישוב תביעות סיעוד.

לחוזרים אלו יכול להיות השפעה על הליך יישוב התביעות הסיעודיות ועל העלויות הכרוכות בהן. בשלב זה החברה אינה יודעת להעריך את השפעת שינויים אלו.

ד. ניווד תכניות ביטוח חיים עם מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים

ב 6 בדצמבר 2015, פרסמה המפקחת - חוזר שעניינו "שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים". בהתאם לחוזר, ניתן יהיה לשווק תכניות ביטוח חיים משולבות בחיסכון תלוי תשואה עם מקדם קצבה מובטח, למבוטחים עם פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדם קצבה מובטח בחברת ביטוח אחרת, המבקשים לבצע ניוד לחברה. בחוזר נקבעו, בין היתר, הוראות בכל הנוגע למקדמי הקצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים, לרבות בכל הנוגע לתמחורם, אופן שיווקם ואופן עדכונם. כמו כן, נקבע בחוזר כי דירקטוריון המבטח יקבע מדיניות לעניין שיווק פוליסות אלו ולעניין הפחתת דמי הניהול אגב שימור של פוליסות קיימות במבטח הכוללות מקדם קצבה מובטח, וזאת בשים לב לסיכונים הגלומים בפוליסות אלו. החוזר חל החל ממועד פרסומו. להערכת החברה ההוראות יאפשרו למבוטחים לנייד את החיסכון שלהם תוך שמירה על המקדם המובטח ובכך יגדל כוח המיקוח של החוסכים אל מול חברות הביטוח שיתחרו ביניהן על הפחתה בדמי ניהול אגב שימור.

ב 10 באפריל 2016 פורסם תיקון לחוזר "העברת כספים בין קופות הגמל". ב 9 באוגוסט 2016 פורסמה טיוטת תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), שעיקריה ביטול המגבלה הקיימת היום על ניווד כספים של מי שהחל לקבל קצבת זקנה. זה עלול להשפיע על דמי ניהול של קצבאות ולגרום ניווד של קצבאות בתשלום.

בשלב זה, לא ניתן להעריך את ההשפעה הכוללת, על הערך הגלום, של הרפורמות הנ"ל, יחד עם שינויים נוספים אפשריים אשר נועדו להגביר את התחרות, השקיפות והניידות בתחום החיסכון הפנסיוני. על מנת לשקף את הערכתם של הסיכונים שלא נלקחו בחשבון כאמור לעיל, קוראי הדוח יכולים להתאים את הערך הגלום המוצג, על-פי שיקול דעתם, באמצעות ניתוחי הרגישות בסעיף 3.6, בפרט באמצעות הרגישות לשיעור הביטולים על פוליסות שעוד לא הגיעו לתשלומי קצבה.

1.5.3 הטיפול בסיכונים

להלן סייגים ביחס להערכת הערך הגלום המפורטת בדו"ח זה, הנובעים מהאופן שבו חישבה החברה את הערך הגלום:

- הנחות בחישוב הערך הגלום - לא נלקחו בחשבון סיכונים קיצוניים אשר ההסתברות להתרחשותם נמוכה מאוד ואשר אין ביכולתה של החברה להעריך את הסתברויות התרחשותם ואת השפעתם על החברה, כגון סיכונים תפעוליים.
- כמו כן, ההנחות הדמוגרפיות שביסוד המודל גובשו בעיקר על סמך מחקרים וניתוחים המבוססים על ניסיון החברה לאורך השנים האחרונות אשר לא כללו אירועים קיצוניים. אי לכך, ישנה אפשרות תיאורטית לתרחישים קיצוניים שהחברה לא לקחה בחשבון בקביעת ההנחות שביסוד המודל, על-אף הניסיון לקבוע הנחות ריאליות אשר יתאימו לניסיון בפועל בטווח הארוך.
- ביסוד המודל קיימת הנחה כי לא קיימת התאמה (קורלציה) בין גורמי הסיכון השונים, אשר עלולה להשפיע על הערך הגלום באופן מהותי. בשל היעדר נתונים מספקים לבחינת הקורלציה האמורה, לא נבדקה הנחה זו ע"י החברה.
- על פי ההנחיות והכללים של הוועדה, ההנחות אמורות להיקבע, בין היתר, כך שתתקבל התוחלת של הערך הגלום לבעלי המניות. בהיעדר נתונים סטטיסטיים מובהקים מתאימים להערכת התפלגות הערך הגלום לכל הגורמים הדמוגרפיים והתפעוליים, השתמשה החברה בהנחות ריאליות של כל פרמטר ופרמטר כשלעצמו, לפי התוחלת של כל גורם רלוונטי.
- הערך הגלום מבוסס על התיאוריה לפיה משקיעים אינם זקוקים לפיצוי עבור סיכונים שאינם סיכוני שוק ובלבד שהם יכולים לפזר את חוסר הוודאות על ידי החזקת תיק השקעות מפוזר ומגוון, ועל ההנחה כי ניתן לפזר את חוסר הוודאות כאמור. בפועל, יתכן ולא ניתן לפזר חלק מהסיכונים הדמוגרפיים והתפעוליים. בהיעדר שוק נזיל ועמוק לפיו ניתן להעריך את "מחיר הסיכון" שהשוק נותן לסיכונים אלה, ובהיעדר מתודולוגיה מוסכמת לכימות מחיר השוק הרעיוני לסיכונים אלה, לא הקטנו את הערך הגלום בגין סיכונים אלה.
- יצוין כי הוועדה התקשרה עם יועצים אקטואריים מחו"ל על מנת לגבש מתודולוגיה ראוי ומעשית לפיה יותאם הערך הגלום באופן שישקף את עלות הסיכונים הבלתי מגודרים. צפוי כי התאמה זו תתבטא בהפחתת הערך הגלום הן ביחס לשווי תיק בתוקף (VIF) והן ביחס לשווי העסק החדש (VNB) כך שאלו ישקפו באופן הולם יותר את שווים בהתחשב בכל הסיכונים, כולל הסיכונים הלא מגודרים, וזאת בהתאם לפרקטיקה המקובלת בדיווחי הערך הגלום בעולם. התקיימו דיונים בישראל עם היועצים ואולם נכון למועד פרסום דוח זה טרם התקבלו מסקנות סופיות, ולפיכך הוועדה טרם גיבשה מתודולוגיה סדורה בעניין זה. לאור זאת לא בוצעה ההתאמה האמורה בדיווח זה.
- על מנת לשקף את הערכתם של הסיכונים שלא נלקחו בחשבון כאמור לעיל, קוראי הדוח יכולים להתאים את הערך הגלום המוצג, על-פי שיקול דעתם, באמצעות ניתוחי הרגישות בטבלת 3.6, בפרט באמצעות הרגישות לשיעור ההיוון. יש להדגיש כי, כאמור לעיל, אין בידי החברה להעריך כמותית, באופן אובייקטיבי ומדעי, את השפעת הסוגיות הנ"ל על הערך הגלום,

ועל-כן, הרגישויות שהוצגו אינן מהוות הערכה שכזו, אלא הן מספקות כלי למשתמשי הדוח לצורך הערכת השפעת הסוגיות לפי שיקול דעתם.

1.5.4 שיערוך נכסים לפי שווי הוגן

בהתאם לכללים והעקרונות שבדוח הוועדה, לא הותאם שווים החשבונאי של כל נכסי החברה לשווי ההוגן, אלא רק הנכסים החופפים לעסקים הכלולים בערך הגלום. יצוין כי אג"ח מיועדות בביטוח חיים הוערכו, מסיבות טכניות, בהתאם לעלותם המותאמת בספרים, תוך התחשבות בריבית שזכאיות איגרות החוב הללו, באופן שהביא לכך ששוויים ההוגן נכלל בערך הגלום.

1.5.5 הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה, מנורה מבטחים החזקות בע"מ.

יודגש, כי כאמור לעיל שווי התיק בתוקף איננו כולל עסקי ביטוח כללי (אלמנטרי), וכן אינו כולל תחומי פעילות אחרים של החברות בשליטתה של החברה, ואת היכולת ליצור עסקים בעתיד (מוניטין).
כן יודגש, כי הערך הגלום אינו מתייחס למנורה מבטחים החזקות בע"מ, חברת האם של החברה, שלה פעילויות ועסקים נוספים.
כמו כן, הערך הגלום אינו מביא בחשבון סיכונים מסוימים כמפורט בסעיף 1.5.3 לעיל. מובן אפוא, כי לאור האמור לעיל, הערך הגלום איננו מיצג, את שווי השוק או את השווי הכלכלי הכולל של החברה, ואת שווי השוק או את השווי הכלכלי של מנורה מבטחים החזקות בע"מ.

2. מתודולוגית חישוב הערך הגלום

2.1 כללי

עקרונות חישוב הערך הגלום נעשו בהתאם לכללים והעקרונות שבדוח הוועדה, למעט לעניין הטיפול בסיכונים מסוימים המתוארים בסעיף 1.5.3 לעיל, הכל כמפורט בסעיף האמור. ההנחות במודל הן לפי "ההנחות הצפויות באופן המיטב" (Best Estimate Assumptions), דהיינו - ללא מקדמי שמרנות. המודל אינו כולל שווי של מכירות עתידיות, אך מבחינת רמת ההוצאות וכדומה, החישוב מניח המשך פעילות עסקית.

הערך הגלום לוקח בחשבון השפעות של שינויים רגולטוריים אשר פורסמו עד סוף שנת הדיווח.

2.2 טיפול בסיכונים

סיכונים פיננסיים (סיכוני שוק) - סיכוני השוק נלקחו בחשבון לפי עלותם הגלומה במחירי שוק, על ידי שימוש בטכניקה מימונית הנקראת Certainty Equivalent Approach. בטכניקה זו מקטינים את התשואות הצפויות לרמה של שיעורי ריבית חסרת סיכון (ראה סעיף 2.3.1 "תשואה, ריבית היוון ואינפלציה" לגבי הגדרת ריבית והשינוי בהגדרה זו). יצוין כי התזרים הצפוי מאג"ח מיועדות חושב על בסיס תשואת אג"ח אלו, ותזרים מזומנים בגיבן הוון אף הוא לפי אותה שיעור ריבית. לאחר התאמה זו, מהוונים את תזרימי המזומנים החזויים לפי ריבית חסרת סיכון, ללא צורך להוסיף פרמיית סיכון לשיעור ההיוון.

במסגרת התייעצות שמבוצעת בין הוועדה לבין היועצים מחו"ל, כאמור לעיל, הועדה יחד עם היועצים החלו לגבש מתודולוגיה אשר תיתן ביטוי לעובדה כי בפועל ניתן להניח תשואות עודפות על ריבית חסרת סיכון, לאור העובדה שניתן להשקיע בנכסים לא סחירים כנגד התחייבויות ביטוחיות שהן לא נזילות ולפיכך ניתן להניח תוספת לשיעור ריבית חסרת הסיכון אשר מתאים לנכסים סחירים ("פרמיית אי נזילות") כמקובל בפרקטיקה של דיווחי EV בעולם. התאמת שיעור ריבית חסרת הסיכון לתוספת "פרמיית אי-נזילות" צפויה להביא לגידול של הערך הגלום. נכון למועד פרסום דוח זה הועדה טרם גיבשה המלצות מפורטות וסופיות ולכן לא ניתן ביטוי ל"פרמיית אי הנזילות" במסגרת דו"ח זה. יחד עם זה, הריבית ששמשה לחישוב ערך הגלום לסוף שנת 2016 כוללת תוספת של VA (ראה סעיף 2.3.1 "תשואה, ריבית היוון ואינפלציה") אשר מייצגת במידה מסוימת "פרמיית אי-נזילות".

סיכונים שאינם סיכוני שוק – חישוב הערך הגלום מתבסס על התיאוריה הפיננסית אשר על פיה, משקיעים אינם זקוקים לפיצוי נוסף בריבית ההיוון עבור סיכונים שאינם סיכוני שוק ובלבד שהם יכולים לפזר את חוסר הוודאות על ידי החזקת תיק השקעות מפוזר ומגוון. לכן, בהינתן הנחה זו, חושב הערך הגלום על-בסיס הנחות דמוגרפיות ותפעוליות שהן "הנחות הצפויות באופן מיטבי" ועל-ידי היוון של תזרימי המזומנים בשיעור ריבית חסרת סיכון, ללא הוספת מרווחים להנחות או לשיעור ריבית ההיוון.

בתאריך 23.3.2017 נשלחה הנחיה ע"י "רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון" בנושא שימוש בווקטור הריבית בהתאם למשטר כושר פרעון של סולבנסי 2 (ראה סעיף 2.3.1 "תשואה, ריבית היוון").

2.3 הנחות כלכליות

2.3.1 תשואה, ריבית הוון ואינפלציה

התשואה העתידית וריבית ההיוון נקבעו על-פי עקום ריבית אשר מייצגת ריבית חסרת סיכון צמודת מדד. בשנים קודמות, עקום זה התבסס על התשואה לפדיון של אג"ח ממשלתיות בישראל, עם אקסטרפולציה, ללא התאמה. על-פי ההנחיה של הממונה (מכתב שה. 2017-6306 מיום 23.3.2017), לחישוב שווי התיק לסוף שנת 2016 וה- VNB לשנת 2016, החברה השתמשה עקום ריבית אשר התפרסם ע"י הממונה לצורך ביצוע חישובים במסגרת ההוראות של סולבנסי 2 ("שיעורי הריבית חסרת הסיכון מותאמות"). עקום זה מבוסס על התשואה לפדיון של אג"ח ממשלתיות בישראל בשילוב הנחת ריבית ארוך טווח (Ultimate Forward Rate, UFR) של 2.6% (ריאלי) ובתוספת של "Volatility Adjustment (VA)" אשר משקפת, לפי הערכת הממונה, פרמיית אי-נזילות ממוצעת בתיקי נכסי החוב של חברות הביטוח.

ראה סעיף 2.7 " בפרק ניתוח השינוי ב-EV " לגבי השפעת השינוי מעקום ריבית אשר נקבע לפי הכללים הקודמים לעקום ריבית לפי הכללים החדשים.

שיעורי הריבית חסרת הסיכון מותאמות (spot) נכון לסוף 2016 הינן:

שעור ריבית	לסוף שנה	שעור ריבית	לסוף שנה	שעור ריבית	לסוף שנה
1.47%	2037	0.95%	2027	0.65%	2017
1.51%	2038	1.02%	2028	0.20%	2018
1.54%	2039	1.09%	2029	0.10%	2019
1.57%	2040	1.14%	2030	0.18%	2020
1.60%	2041	1.20%	2031	0.34%	2021
1.63%	2042	1.25%	2032	0.49%	2022
1.66%	2043	1.30%	2033	0.61%	2023
1.69%	2044	1.35%	2034	0.71%	2024
1.71%	2045	1.39%	2035	0.80%	2025
1.74%	2046	1.43%	2036	0.88%	2026

יצוין, כי אין צורך בהנחה מפורשת של אינפלציה עתידית כיוון שכל הסכומים במודל צמודים. כאשר פרמטר מסוים צפוי להשתנות שלא בהתאם לאינפלציה העתידית, נלקחה הנחה מפורשת של החריגה הצפויה מהאינפלציה העתידית.

2.3.2 מיסוי

מס סטטוטורי החל על מוסד כספי:

שיעור המס על מוסדות

<u>שנה</u>	<u>פיננסיים</u>
------------	-----------------

2016	35.89%
------	--------

2017	35.04%
------	--------

2018 ואילך	34.19%
------------	--------

2.4 הנחות דמוגרפיות ותפעוליות

כל ההנחות להן השפעה מהותית על הערך הגלום נקבעו לפי האומדנים הטובים ביותר של החברה לגבי כל גורם דמוגרפי ותפעולי, ומשקפות את הציפייה של החברה לעתיד בגין גורמים אלה (ראה גם סעיף 1.5).

2.4.1 הנחות דמוגרפיות

ההנחות הדמוגרפיות, הכלולות בחישוב, נלקחו מתוך מחקרים פנימיים של החברה, ככל שישנם, ומסקנות פרי הפעלת שיקול דעת מקצועי, המבוססים הן על ניסיון רלוונטי והן על שילוב של מידע ממקורות חיצוניים, כגון מידע שהתקבל ממבטחי משנה ולוחות תמותה ותחלואה שפורסמו.

2.4.2 הוצאות הנהלה וכלליות עתידיות

הוצאות הנהלה וכלליות חושבו בהתאם לתוצאות מודל תמחיר פנימי שנערך בחברה לגבי הוצאות הקשורות לעסקים הכלולים, לרבות: הקצאת הוצאות לתחומים השונים (ביטוח חיים וביטוח בריאות) והעמסת ההוצאות על פעילויות שונות (הפקה, ניהול שוטף, השקעות וכו'). החברה הניחה שההוצאות יעלו בעתיד בשיעור מדד המחירים לצרכן.

2.5 שיטת החישוב

2.5.1 הון עצמי מותאם (ANW)

סכום ההון העצמי נלקח מתוך הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2016. סכום זה הוקטן בסכום הוצאות הרכישה הנדחות לפי היתרה במאזן, בניכוי העתודה למס נדחה שבגינן ובניכוי הטבת המס הצפויה בגין חלק הוצאות הרכישה הנדחות המוכרות למס הכנסה. כמו כן, נוסף שיערוך לשווי הוגן של הנכסים המוחזקים במסגרת העסקים הכלולים בחישוב הערך הגלום.

2.5.2 ערך נוכחי של רווחים עתידיים (PVFP)

הערך הנוכחי של רווחים עתידיים חושב באמצעות מודל אקטוארי המתבסס על נתוני הפוליסות ונתונים אחרים המצויים בידי החברה. מודל זה מאפשר ביצוע של תחזית תזרימי מזומנים עתידיים והיוונים.

2.5.3 עלות הון נדרש (CoC)

בוצעה תחזית של ההון הנדרש על פי הדרישות הקיימות ובהתאם להתפתחות העתידית הצפויה של העסקים הכלולים. עלות ההון הינה היוון המס על רווחי השקעה על ההון הנדרש בגין העסקים הכלולים. בשנת 2016 ממשיכה החברה לחשב את עלות ההון לפי המשטר הקיים.

2.5.4 ערך עסקים חדשים (VNB)

ערך העסקים החדשים מחושב כערך נוכחי של רווחים מעת המכירה עד תום תקופת הפוליסה. הערך נוכחי של הרווחים חושב באמצעות מודל אקטוארי המתבסס על נתוני הפוליסות ונתונים אחרים כדי לשקף את תרומת התפוקה של השנה לערך הגלום. חישוב ה VNB נערך בגין האוכלוסיות הבאות:

- כל הפוליסות שהופקו בשנת 2016.
- כיסויים חדשים שהופקו במהלך 2016 כתוספת לפוליסות שהופקו לפני 2016.
- פוליסות קבוצתיות שחודשו במהלך 2016.

יובהר כי הערך הנוכחי של הרווחים העתידיים (PVFP) כולל את ערך הרווחים, מסוף שנת 2016 ואילך בגין עסקים חדשים כאמור.

2.6 טיפול באופציות והבטחות פיננסיות

לא קיימות בעסקים הכלולים אופציות והבטחות פיננסיות מהותיות לטובת המבוטחים.

2.7 ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV

הטבלה בסעיף 3.4 להלן מציגה את השינוי בערך גלום, מחולק למרכיבי ההון המותאם והשווי תיק (בניכוי עלות ההון), כולל העברות בין שני מרכיבים אלו. כל הסכומים מוצגים לאחר מס. השינוי מפורט לגורמי השפעה השונים שלו, כדלקמן:

1. **התאמות לערך גלום ליום 31.12.2015** - בסעיף זה נכללו תיקונים ביחס לנתוני הפתיחה, כולל שינויים במתודולוגית החישוב. בשנת הדו"ח בוצעו תיקונים טכניים למודל אשר הקטינו את הערך הגלום בסך של 72 מיליוני ש"ח. השינוי העיקרי היה בתיקון המודל בענף ביטוח סיעודי אשר הקטין את הערך הגלום ב 37 מיליוני ש"ח.

2. **השפעת שינוי וקטור הריבית** – החברה נדרשה לציין את השפעת מעבר של שימוש בעקום תשואה של ריבית חסרת סיכון לפי המתודולוגיה שבוצעה בשנה קודמת לשימוש בעקום חסר סיכון בהתאם למשטר סולבנסי 2. השינוי הקטין את ערך הגלום ב 11 מיליוני ש"ח.

3. **שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות** - מדי שנה החברה מעדכנת את ההנחות לפיהן מעריכים את הערך הגלום. העדכונים בוצעו בהתאם לנתונים חדשים לגבי הניסיון בפועל ולשינויים בציפיות הנהלת החברה. השינויים הסתכמו בקיטון של הערך הגלום בסך 191 מיליוני

ש"ח, קיטון של 5 מיליוני ש"ח ב-ANW ושל 186 מיליוני ש"ח ב-PVFP. השינוי ב-ANW נובע משינויים בהפרשות בעתודות שונות ואילו ב-PVFP השינויים העיקריים נובעים משינוי בהנחת ביטולים (81 מיליוני ש"ח) ובהנחת תחלואה (52 מיליוני ש"ח).

4. **רווח צפוי על ערך הגלום – הערך הגלום צפוי להניב רווחים אף אם החברה לא תמכור עסקים חדשים ולא תפעל בתחומים נוספים שאינם כלולים ב-EV.** רווחים אלה נובעים מ-3 מקורות:

א. **תשואה צפויה על שווי התיק בתוקף בסוף התקופה הקודמת –** הכנסות צפויות אלו מבוססות על שיעור התשואה הריאלית (מעל למדד) הצפויה בתחילת השנה, כולל מרווחים מעל ריבית חסרת סיכון שהיו צפויים להתקבל. (על-פי כללי קביעת ריבית חסרת סיכון שהיו בתוקף בסוף 2015).

ב. **תשואה צפויה על ההון העצמי המותאם –** ההכנסות מהשקעות הצפויות מהנכסים העומדים כנגד ההון המותאם. הכנסות צפויות אלו מבוססות על שיעור התשואה הריאלית (מעל למדד) הצפוי בתחילת השנה (על-פי כללי קביעת ריבית חסרת סיכון שהיו בתוקף בסוף 2015), כולל מרווחים מעל ריבית חסרת סיכון שהיו צפויים להתקבל.

ג. **רווח כולל הצפוי לעבור משווי התיק בתוקף להון העצמי המתואם במהלך שנת 2016-** במהלך שנת 2016 ירד הרווח החזוי לשנת 2016 משווי התיק, והתווסף להון המותאם, כך שבסך הכל מקור זה לא משפיע על סך ערך הגלום בכללותו, אלא מביא להעברה ממרכיב שווי התיק בתוקף למרכיב ההון המותאם. בהתאם לשיטת קביעת ההון העצמי המותאם, רווח זה אינו כולל השפעת הפחתת ה-DAC.

5. **השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות במהלך 2016 –** מטבע הדברים, הניסיון בפועל לגבי שיעורי התביעות, הביטולים, ההוצאות וכדומה היו שונים במהלך התקופה מאלו שהונחו לצורך חישוב הערך הגלום. סטיות אלו משפיעות גם על הרווחים הצפויים לאחר השנה וגם על הרווחים של השנה עצמה, וההשפעות מוצגות בסעיף זה בנפרד על השווי תיק בתוקף ועל ההון המותאם בהתאמה. בנוסף, סעיף זה כולל את ההשפעה ממספר גורמים שכל אחד מהם לא מהותי להערכת החברה, הכוללים, בין היתר, שינויים לפוליסות ביטוח קיימות, תנאי ביטוח משנה או הסכמי עמלות עם סוכנים.

6. **רווח מעסקים חדשים –** הערך הגלום אינו כולל את הערך הצפוי להתווסף מעסקים חדשים שימכרו בעתיד. על כן, סעיף זה מציג את התוספת לערך הגלום לסוף התקופה הקודמת, עקב מכירת פוליסות ביטוח חדשות במהלך השנה. התוספת מחולקת להשפעה בפועל מהעסקים החדשים על הרווחים בתקופה עצמה (מוצגת תחת ההון המותאם) ולרווחים הצפויים מהעסקים החדשים בעתיד (ומוצג תחת השווי תיק בתוקף). יצוין כי ה-VNB לשנת 2016 חושב לפי עקום הריבית על-פי הכללים החדשים לקביעת עקום הריבית (ראה סעיף 2.3.1 "תשואה ריבית היוון ואינפלציה")

7. הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV – כאן מוצגת ההשפעה, על הרווחים בפועל בשנה, של ההוצאות החריגות שלא נכללו בערך גלום, אלא יוחסו למכירות עתידיות. בשנת 2016 לא היו הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV.

נהוג לכנות את סיכום השינויים בסעיפים 3 עד 7 "רווח תפעולי על בסיס ערך גלום". סכום זה משקף את הערך שהתווסף לערך הגלום, או הרווח במונחי ערך, הנובע בפעילות השוטפת של החברה, למעט ההשפעה מעסקים שלא כלולים ב-EV (כגון ביטוח אלמנטרי) ולפני ההשפעה של אינפלציה וגורמים כלכליים לא צפויים, כגון שינויים שלא היו צפויים בשיעורי הריבית בשוק, בשוק ההון ובאינפלציה.

8. רווח מפריטים מיוחדים - לא היה רווח מפריטים מיוחדים בשנת 2016.

9. השפעת אינפלציה במהלך 2016 – סעיף זה כולל את השפעת תשואה רעיונית על הון החברה המתואם ועל כל תזרימי ה-VIF, בשיעור ירידת האינפלציה בשנת 2016 ב 0.3%. בסעיפים הבאים מוצגת ההשפעה של התשואות הריאליות מעל המדד.

10. רווח מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2016 ומשינויים להנחות כלכליות – סעיף זה כולל שלושה מרכיבים:

א. ההשפעה על שווי התיק כתוצאה משינויים בהנחות הכלכליות אשר מבוססות על הריביות בשוק בסוף השנה הקודמת לעומת ההנחות הכלכליות אשר מבוססות על ריביות השוק בסוף שנת 2016. הנחות אלו כוללות את ריבית ההיוון ואת התשואות הצפויות. על-פי הנחיות הממונה, סעיף זה מציג את השפעת השינוי בעקום הריבית לפי הכללים שהיו בתוקף בסוף 2015, ללא השפעת השינוי בכללי קביעת עקום הריבית (ראה סעיף 2.3.1 "תשואה, ריבית היוון ואינפלציה").

ב. ההשפעה מהסטיות של הפרמטרים הכלכליים בפועל במהלך השנה לעומת התשואה שהייתה צפויה בתחילת השנה (על-פי כללי קביעת ריבית חסרת סיכון שהיו בתוקף בסוף 2015), כולל מרווחים מעל הריבית חסרת הסיכון שהיו צפויים להתקבל. ההשפעה הינה בשני מרכיבי ה-EV:

- בהון המותאם - עקב ההשפעה על הרווח בעיקר מתשואות שונות מהצפוי על נכסי החברה העומדים כנגד ההון וכנגד עתודות הביטוח בגין העסקים הכלולים.
- בשווי התיק – עקב ההשפעה על הרווחים העתידיים כתוצאה מההשפעה על יתרות החיסכון מהפער בין התשואות שהושגו בפועל מעל אלה שנצפו לפני שנה.
- השפעת שינוי מס חברות – עקב שינוי בשיעורי מס בסוף שנת 2016.

נהוג לכנות את סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 9 "רווח על בסיס ערך גלום" בגין עסקים כלולים. סכום זה משקף את הערך שהתווסף לערך הגלום, או הרווח במונחי ערך, הנובע מפעילות שוטפת של החברה, כולל ההשפעות מגורמים כלכליים וכולל פריטים מיוחדים, אך ללא ההשפעה של עסקים שלא כלולים ב-EV (כגון ביטוח אלמנטרי).

11. רווח מעסקים לא-כלולים – סך הערך הגלום כולל את מלוא ההון העצמי של החברה, ועל כן חלק מהגידול/קיטון בערך הגלום מוסבר מהרווחים/ההפסדים של תחומי פעילות שאינם כלולים בשווי תיק. בסעיף זה (קיטון להון מותאם), כלולים הוצאות מימון שלא שויכו למגזרי הפעילות בסך 145- מיליוני ש"ח (אחרי מס).

סיכום השינויים בסעיפים 3 עד 11 הינו "רווח על בסיס ערך גלום", כולל רווח מעסקים לא כלולים, כאשר הרווח לעסקים לא כלולים נמדד על בסיס "רווח כולל" חשבונאי.

12. הזרמת הון / (תשלום דיבידנדים, פעולות הון) – בשנת 2016 לא הייתה הזרמת הון.

2.8 מבחני רגישות

במבחני הרגישות המוצגים בסעיף 3.6 להלן, אומצו הגישות הבאות:

1. הרגישויות מתייחסות לכל העסקים הכלולים אלא אם צוין אחרת.

2. מבחני הרגישות מתייחסים לכל הנחה בנפרד, ללא מדידה של השפעות מצטברות או מתקזזות או שינויים נגזרים על גורמים אחרים וכדומה.
3. הרגישות בגין ערך העסקים החדשים מתייחסת לשינויים מסוף שנת 2016 ואילך, ולא לתקופה מעת המכירה ועד לסוף שנת 2016.
4. **תמותה של מבוטחים שאינם מקבלי קצבה** – מבחני הרגישות של שיעורי תמותה (כולל מוות מתאונה), לא כולל תמותה של מבוטחים מקבלי קצבאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי בגין אובדן כושר או סיעוד.
5. **תמותה של מקבלי קצבת זקנה** – מבחן רגישות של שיעורי תמותה למקבלי קצבאות זקנה בלבד, לא כולל תמותה של מקבלי קצבאות אחרים.
6. **תחלואה** – מבחן הרגישות כולל את כל התביעות שאינם מקרי מוות הכלולים בסעיף 4 קטן לעיל, כולל תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכו'. המבחן מתייחס לשכיחויות של מקרי תביעה ולא לתקופת תשלום התביעות בגין אי-כושר עבודה וסיעוד.
7. **ריבית** – תוצאת מבחן הרגישות כוללות את:
 - א. השפעת שינוי שיעור ריבית המשמש כריבית היוון והתשואה הצפויה מהשקעות נכסי החברה על ערך נוכחי של הרווחים העתידיים (PVFP).
 - ב. השפעת שינוי שיעור הריבית על שווי נכסים נושאי ריבית שקלית או צמודה, המגבים את העסקים הכלולים.
8. **שיעור לקיחת קצבה** - השפעה אפשרית על פוליסות עם מקדם קצבה באם שיעור המבוטחים שבוחרים לקחת קצבה יעלה ב-10%.

2.9 סקירת דוח הערך הגלום

דוח הערך הגלום ליום 31.12.2016 וערך העסקים החדשים לשנה שהסתיימה באותו תאריך, ומבחני הרגישות ביחס אליהם נסקר על ידי רו"ח קוסט פורר גבאי את קסירר (Ernst and Young). דוח הסוקר החיצוני מצורף בנספח א' לדוח זה.

3. תוצאות (במיליוני ₪)

טבלה 3.1 ערך גלום נכון ל 31/12/2016

מיליוני ₪	EV בגין עסקים כלולים בביטוח חיים ובראות
הון עצמי מותאם (ראה סעיף 3.3 להלן)	1,066
ערך נכחי של הווחים עתידיים בניכוי מס	3,553
בניכוי עלות הון נדרש	(69)
ערך גלום	4,551

טבלה 3.2 ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2016

מיליוני ₪	VNB בגין עסקים כלולים בביטוח חיים ובראות
ערך עסקים חדשים לפני עלות הון נדרש	315
עלות הון נדרש בגין עסקים חדשים	(4)
סה"כ ערך עסקים חדשים	311

טבלה 3.3 התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים

במיליוני ₪	הון עצמי (מאזן החברה)
1,569	שיעור נכסים החופפים לעסקים הכלולים והמוצגים בדוחות הכספיים לפי עלות לשווי הוגן בניכוי מס
144	בניכוי הוצאות רכישה נדחות (DAC למאזן)
(936)	בתוספת מס בגין DAC
289	בניכוי שווי תיקי ביטוח שנרכשו ומוניטין בגינם, הכלול בהון עצמי, נטו ממס.
0	הון עצמי מותאם בגין העסקים הכלולים
1,066	

טבלה 3.4 - עסקי ביטוח

ערך גלום	שווי תיק בתוקף	הון עצמי מותאם	ראה סעיף	
4,227	3,179	1,048		ערך גלום ליום 31.12.2015
-72	-72	-	2.7.1	התאמות לערך גלום ליום 31.12.2015
-11	-11	-		השפעת שינוי וקטור הריבית
4,144	3,096	1,048		ערך גלום מותאם ליום 31.12.2015
		-		רווח תפעולי מהתיק בתוקף ליום 31.12.2015
-191	-186	-5	2.7.2	שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות
126	101	26	2.7.3	גידול ריאלי צפוי בהון מותאם ובשווי התיק בתוקף
-	-219	219	2.7.3	רווח כולל צפוי לעבור משווי תיק להון עצמי ב- 2016
				השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות במהלך 2016 ושינויים אחרים לתיק בתוקף
100	38	62	2.7.4	
35	-267	302		סה"כ
311	475	-164	2.7.5	רווח מעסקים חדשים
-	-	-	2.7.6	הוצאות פיתוח שלא נכללו ב- EV
346	208	138		רווח תפעולי לפי ערך גלום
-	-	-	2.7.7	רווח מפריטים מיוחדים
-11	-9	-2	2.7.8	השפעת אינפלציה במהלך 2016
217	190	27	2.7.9	רווח מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2016 ומשינויים להנחות כלכליות
552	389	163		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום
-	-	-		רווח מעסקי פנסיה
-145	-	-145	2.7.10	רווח מעסקים לא-כלולים
406	389	18		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום – כולל כל עסקי החברה
-	-	-	2.7.11	הזרמת הון / (תשלום דיבידנדים)
406	-	-		סה"כ שינוי ב- EV
4,551	3,485	1,066		ערך גלום ליום 31.12.2016

**טבלה 3.5 פירוט הפער בין השינוי בהון העצמי
המותאם לבין הרווח הנקי של החברה לשנת 2016**

-42	רווח נקי
136	פריטים שהועברו דרך קרן הון
94	רווח כולל (לאחר מס)
-41	שינוי ב- DAC לפני מס
-12	מס בגין השינוי ב- DAC
-23	שינוי שיערוך נכסים בשווי הוגן בניכוי מס
18	רווח כולל מותאם לבסיס של ערך גלום
-	תנועות הון
18	סה"כ שינוי בהון העצמי המותאם

טבלה 3.6 ניתוח רגישות בגין עסקים כלולים בהתאם לדרישת החוזר

ראה סעיף	שינוי בערך גלום במיליוני ₪	ב- %	שינוי בערך עסקים חדשים במיליוני ₪	ב- %
התוצאה בסיסית	4,551		311	
הפחתה של 0.5% בריבית חסרת סיכון	2.8.7	-0.3%	24	7.7%
עליה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות		-4.1%	-16	-5.1%
עליה של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים על כל הפוליסות בתוקף)		-6.5%	-60	-19.3%
עליה של 10% בשיעורי הביטולים בפוליסות הוצאות רפואיות ותאומת אישיות		-1.5%	-14	-4.4%
עליה של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים) פוליסות המושפעות מחוזר הניוד בלבד		-0.7%	0	0.0%
עליה של 10% בשיעור התמותה בגין מבטחים לפני גיל הפרישה	2.8.4	-2.1%	-19	-6.1%
עליה של 10% בשיעורי התחלואה	2.8.6	-6.7%	-39	-12.5%
ירידה יחסית של 10% בשיעור התמותה למקבלי קצבאות זקנה	2.8.5	-3.1%	-3	-1.0%
תרחיש עליה של 10% בשיעור מקבלי קצבה	2.8.8	-0.9%	2	0.6%

במידה ולניתוח הרגישות השפעה סימטרית לשני הכיוונים, מוצג לעיל השינוי בכיוון האחד בלבד.

דן בר-און
אקטואר ראשי

מוטי רוזן
מנכ"ל

תל אביב, 29 במאי 2017

29 במאי, 2017

לכבוד הדירקטוריון של
מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
א.ג.נ.

הנדון : סקירת דוח הערך הגלום ליום 31.12.2016

א. לבקשתכם סקרנו את המידע, אשר הוכן על ידי מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן החברה), בדבר הערך הגלום ליום 31.12.2016, ערך העסקים החדשים לשנה שהסתיימה באותו תאריך, ניתוח התנועה בערך הגלום ומבחי הרגישות ביחס אליהם, המתייחסים לפוליסות ביטוח חיים ובריאות ארוכות טווח (להלן – "דוח הערך הגלום").

ב. סקירתנו כללה, בין היתר:

1. דיונים וביורורים עם הגורמים הרלבנטיים בחברה וכן ביצוע נהלים אנליטיים בהתייחס לתוצאות המוצגות בדוח הערך הגלום ובהתייחס למידע פיננסי וסטטיסטי אחר.
2. התאמה בין תוצאות החישוב ומידע פיננסי של החברה.
3. השוואה של ההנחות הדמוגרפיות והתפעוליות, לפיהם נערך דוח הערך הגלום, עם ניסיון העבר בחברה ומידע חישובי רלוונטי.
4. בחינת ההתאמה של המתודולוגיה, ההנחות ודרך ההצגה, לפיהם נערך דוח הערך הגלום, לחוזר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון מספר 11-1-2007 על נספחיו ולמכתב שה. 6306-2017 מיום 23.3.2017 (להלן "חוזר הממונה"). חוזר הממונה אימץ את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח וועדה משותפת של חברות הביטוח והממונה (להלן "הוועדה"), אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומח"ל.

ג. בהתבסס על סקירתנו, ובהסתמך על נתונים ומידע שסופקו על ידי החברה הרינו לציין כדלקמן:

1. המתודולוגיה וההנחות שתוארו בדוח הערך הגלום עומדות, מכל הבחינות המהותיות, בחוזר הממונה, בכפוף לאמור בסעיף ד(3) להלן.
2. אופן הגילוי בדוח הערך הגלום עומד מכל הבחינות המהותיות בהוראות חוזר הממונה ובהוראות המפורטות ב- "פורמט גילוי" אשר הוכן על ידי הוועדה בתאום עם הממונה. "פורמט גילוי" זה טרם פורסם על ידי הממונה כתוספת לחוזר הממונה.
3. לא עלה בסקירתנו דבר המצביע על כך כי ההנחות הדמוגרפיות והתפעוליות אשר הוצגו בפנינו במהלך הסקירה אינן סבירות בהתבסס על ניסיון החברה בעבר ובהווה וציפיות ההנהלה לגבי העתיד, בכפוף לאמור בסעיף ד(2) להלן.
4. לא עלה בסקירתנו דבר המצביע על כך שהערך הגלום בסך 4,551 מיליון ש"ח, הערך של עסקים חדשים בסך 311 מיליון ש"ח, מבחי הרגישות ביחס אליהם וניתוח התנועה בערך הגלום לא הוערכו כיאות על פי המתודולוגיה וההנחות שתוארו בדוח הערך הגלום ושהוצגו בפנינו במהלך הסקירה.

ד. אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים הבאים :

1. דוח הערך הגלום הוכן על בסיס הנחות שהינן פרי השלכת הניסיון הקיים כלפי העתיד במסגרת הסביבה בה פועלת החברה. מטבע הדברים, היות ומדובר בהערכות עתידיות לזמן ארוך, התוצאות בפועל צפויות להיות שונות מאלה שהוערכו בעת חישוב הערך הגלום.
2. קיימת אי ודאות לגבי השלכות של הרפורמות בענפי החיסכון ארוך טווח והבריאות. חישוב הערך הגלום אינו מתחשב בהשפעות האפשריות של רפורמות אלה כמפורט בסעיף 1.5.2 לדוח הערך הגלום.
3. הערות, הבהרות וסייגים לגבי הטיפול בסיכונים המתוארים בסעיף 1.5.3 לדוח הערך הגלום.

בכבוד רב,

קוסט, פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

דיווח
בדבר "הערך הגלום" (Embedded Value)
של
מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ

ליום 31.12.2016

תוכן

3	כללי	1.1
3.....	רקע והיקף הגילוי	1.1.
4.....	הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד	1.2.
4.....	פרקים עיקריים במסמך	1.3.
4.....	הגדרות	1.4.
5.....	הערות, הבהרות וסייגים	1.5.
5.....	כללי	1.5.1.
5.....	רפורמות וחקיקה	1.5.2.
8.....	הטיפול בסיכונים	1.5.3.
10.....	שיערוך נכסים לפי שווי הוגן	1.5.4.
10.....	הסדרי סבסוד ממשלתי לקרנות פנסיה	1.5.5.
11	מתודולוגית חישוב הערך הגלום	2.
11.....	כללי	2.1.
11	טיפול בסיכונים	2.2.
12.....	הנחות כלכליות	2.3.
12.....	תשואה, ריבית הון ואינפלציה	2.3.1.
13.....	מיסוי	2.3.2.
13.....	הנחות דמוגרפיות ותפעוליות	2.4.
13.....	הנחות דמוגרפיות	2.4.1.
13.....	הוצאות הנהלה וכלליות עתידיות	2.4.2.
13.....	שיטת החישוב	2.5.
13.....	הון עצמי מותאם (ANW)	2.5.1.
13.....	ערך נוכחי של רווחים עתידיים (PVFP)	2.5.2.
14.....	עלות הון נדרש (CoC)	2.5.3.
14.....	ערך עסקים חדשים (VNB)	2.5.4.
14.....	טיפול באופציות והבטחות פיננסיות	2.6.
14.....	ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV	2.7.
17.....	מבחני רגישות	2.8.
18.....	סקירת דוח הערך הגלום	2.9.
19	תוצאות (במיליוני ש"ח)	3.
19.....	הערך הגלום נכון ל-31/12/2016	3.1.
19.....	ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2016	3.2.
19.....	התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים	3.3.
20.....	ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV	3.4.
21.....	פירוט הפער בין השינוי בהון העצמי המתואם לבין הרווח הנקי לחברה (במיליוני ש"ח)	3.5.
21.....	ניתוחי הרגישות בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה	3.6.

1. כללי

1.1. רקע והיקף הגילוי

על-פי חוזר המפקח על הביטוח, מיום 12 באוגוסט 2007 (חוזר ביטוח 11-1-2007) ("החוזר"), על חברות הביטוח לפרסם מידי שנה, יחד עם הדוחות הכספיים לרבעון הראשון של השנה, מידע בדבר הערך הגלום ("Embedded Value" או "EV") בפוליסות ביטוח לטווח ארוך (ביטוח חיים וביטוח בריאות) לסוף השנה הקודמת. החובה לפרסם מידע בדבר הערך הגלום אינה חלה על פעילות ניהול קרנות פנסיה אולם הנהלת חברת מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ החליטה לפרסם את נתוני הערך הגלום של עסקי הפנסיה שבניהולה.

דיווח זה נערך על פי הכללים והעקרונות שקבע המפקח על הביטוח, אשר אימץ את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח וועדה משותפת של חברות הביטוח והמפקח על הביטוח, אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומחו"ל (להלן: "הוועדה" ו-"דוח הוועדה"), למעט לעניין הטיפול בסיכונים מסוימים המתוארים בסעיף 1.5.3 להלן, ולעניין שימוש בוקטור הריביות המתואר בסעיף 2.2 - הכול כמפורט בסעיפים כאמור.

אופן הגילוי בדוח זה הינו בהתאם לכללי הגילוי הכלליים בדוח הוועדה ולהוראות המפורטות בטיוטת "פורמט הגילוי" אשר הוכן על ידי הוועדה בתיאום עם הממונה. "פורמט הגילוי" טרם פורסם על ידי הממונה כתוספת לחוזר.

הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח הוועדה מפורסמים באתר משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון (www.mof.gov.il).

דיווח זה כולל את שווי התיק בתוקף של עסקי ניהול קרנות הפנסיה של החברה, שחושבו לפי העקרונות האמורים, בשינויים המחויבים, ואינו כולל את שווי התיק בתוקף של עסקי ניהול קופות הגמל של החברה.

רווחי החברה בשנת 2016 מפעילות עסקי ניהול קופות הגמל מוצגים בסעיף 2.7.10 להלן (רווח כולל מעסקים לא כלולים).

לדוח זה מצורף דוח סקירה של סוקר חיצוני בדבר הערך הגלום של החברה ליום 31.12.2016 וערך העסקים החדשים, המתייחסים לעסקי ניהול קרנות הפנסיה לשנה שהסתיימה באותו מועד, וכן מבחני הרגישות ביחס אליהם וניתוח התנועה בערך הגלום לשנת 2016.

1.2. הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד

קביעת הערך הגלום וערך העסקים החדשים (כהגדרת מונח זה להלן) התבססה על תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה, ויש לראות בהם כ- "מידע צופה עתיד" כהגדרתו בסעיף 32א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. אין מניעה כי תחזיות, הערכות ואומדנים אלו, כולם או חלקם, לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שהוצג בדוח הערך הגלום, ולפיכך התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מכפי שנחזה.

1.3. פרקים עיקריים במסמך

- רקע כללי והסבר של שיטת החישוב
- התייחסות להנחות ששימשו בבסיס החישוב
- תוצאות הערך הגלום וערך עסקים חדשים
- ניתוח התנועה של הערך הגלום
- תוצאות ניתוחי רגישות של הערך הגלום

1.4. הגדרות

ההגדרות להלן מהוות הסבר תמציתי למושגים עיקריים, המשמשים להבנת הדיווח להלן. תיאורים והסברים מלאים נמצאים בכללים והעקרונות שבדוח הוועדה.

היוון תזרים הרווחים הצפויים העתידיים, הנובעים מהתיק הקיים של העסקים הכלולים (ראה סעיף 2.5.2 להלן).	ערך נוכחי של רווחים עתידיים ("PVFP")
ההון העצמי של החברה, לאחר מספר התאמות כדי שיהיה עקבי עם שווי התיק בתוקף (ראה סעיף 2.5.1 להלן).	"הון עצמי מותאם" ("ANW")
עלות ההון הנדרש הינה ההשפעה, מבחינת בעלי המניות, על הערך הגלום בעקבות הדרישה על החברה להחזיק הון מינימלי (ראה סעיף 2.5.3 להלן).	"עלות ההון הנדרש" ("CoC")
הערך נוכחי של רווחים עתידיים בניכוי עלות ההון הנדרש.	"שווי תיק בתוקף" ("VIF")
הערך הגלום מורכב מצירוף שני הרכיבים הבאים: "שווי תיק בתוקף" (VIF); ו- "הון עצמי מותאם" (ANW). יובהר כי ההון העצמי המותאם הינו הון עצמי המתייחס למכלול פעילויות בגין החברה כולה ולא בגין העסקים הכלולים ב-VIF בלבד. כמו-כן יובהר כי שווי התיק בתוקף אינו כולל: • עסקי ניהול קופות הגמל המנוהלות על-ידי החברה. • היכולת ליצור עסקים נוספים בעתיד (מוניטין).	"הערך הגלום Embedded" Value או "EV"
ערך נוכחי של רווחי העסקים בגין גיוס מבוטחים חדשים ובגין נידוד כספים לתוך הקרן עבור מבוטחים קיימים, מעת הצירוף או קבלת הכספים שבוצעו בשנת הדיווח, בהתאמה.	"ערך עסקים חדשים" Value of New Business או "VNB"

1.5. הערות, הבהרות וסייגים**1.5.1. כללי**

כאמור לעיל, הערך הגלום חושב בהתאם למתודולוגיה ולכללים והעקרונות שנקבעו בדוח הוועדה. ההנחות במודל הן לפי "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" (Best Estimate Assumptions), דהיינו, הנחות שהינן פרי השלכת הניסיון הקיים כלפי העתיד במסגרת הסביבה בה פועלת החברה המנהלת את קרנות הפנסיה, וללא מקדמי שמרנות. מטבע הדברים, היות ומדובר בהערכות עתידיות לזמן ארוך, התוצאות בפועל צפויות להיות שונות מאלה שהוערכו בעת חישוב הערך הגלום.

סטיות מהפרמטרים וההנחות שהונחו בחיזוי הערך הגלום יכולות להשפיע באופן מהותי על התוצאה. פרמטרים אלו כוללים, בין היתר:

1. גורמים כלכליים (לדוגמא: ריבית היוון, תשואות).
2. גורמים דמוגרפיים (לדוגמא: שינויים בתמותה ותחלואה).
3. חקיקה והסדרים תחיקתיים בנושאים רלוונטיים.
4. מיסוי.
5. שינויים בסביבה העסקית.

תוצאות עתידיות, הסוטות מההערכות שבוצעו על בסיס "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" הן טבעיות וצפוי שיתרחשו אף אם לא יתרחש שינוי כלשהו בפרמטרים האמורים. על כן צפוי, כי התוצאות בפועל מדי שנה תהיינה שונות מאלו החזויות במודל הערך הגלום ולו רק בשל תנודות אקראיות רגילות.

1.5.2. רפורמות וחקיקה

בשנים האחרונות חלו מספר רב של רפורמות, חלקן טרם יושמו בפועל וחלקן החלו להיות מיושמות לאחרונה, אשר צפויות להשפיע על הרווחים העתידיים של החברה ולכן על הערך הגלום. עם זאת, נכון למועד דיווח זה, קיימת אי ודאות רבה באשר להשפעה האפשרית של שינויים אלה ואין בידי החברה להעריך את מלוא ההשפעה, ולכן חישוב הערך הגלום מתחשב ברפורמות אלו רק במקומות בהם ניתן לאמוד באופן סביר את ההשפעה האפשרית. להלן פירוט הרפורמות העיקריות:

א. איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות - חוזר שעניינו "איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות – הוראת שעה" מיום 30 ביוני, 2016. החוזר קובע הוראות ליישום הוראת שעה שנכללה במסגרת תיקון מס' 13 לחוק קופות הגמל שבמסגרתה יופעל מנגנון לאיתור, בתיווכה של הממונה, כספים של מבוטחים במעמד לא פעיל בקרנות פנסיה, אשר הינם במקביל מבוטחים פעילים בקרן פנסיה אחרת, תוך העברת הכספים לקרן הפנסיה הפעילה, אשר תתרחש כל עוד לא יביע המבוטח התנגדות להעברה (opt-out). בהתאם לחוזר, העברת כספים בין קרנות הפנסיה החדשות החלה להתבצע בסוף חודש נובמבר, 2016 והיא תמשיך להתבצע במנות חודשיות עד להשלמת יישום הוראות השעה בחודש אוגוסט, 2017.

הוראה זו נלקחה בחשבון בחישוב בהתאם לאיחודי חשבונות שקרו עד למועד הדיווח (31.12.2016) ובהתאם להערכת החברה המנהלת לאיחודי החשבונות הצפויים לאחרי.

ב. חוזר הצטרפות - בחודש ספטמבר 2016 התפרסם חוזר שעניינו הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל, אשר מסדיר את תהליכי ההצטרפות לקרן פנסיה, תוך קביעת טפסי הצטרפות אחידים וקביעה כי חידוש כיסוי ביטוחי לאחר שחלפו 12 חודשים רצופים ללא כיסוי ביטוחי דינה כהצטרפות מחדש (ולכן מחייבת חתימה על טופס הצטרפות). החוזר מסדיר בנוסף את הליך איתור החיסכון הלא פעיל של מצטרף חדש לקרן פנסיה אצל קרנות הפנסיה האחרות ואיחודו לחשבון העמית בקרן הפנסיה החדשה שלו. החוזר ייכנס לתוקף ביוני 2017, מלבד נושא איחוד החשבונות שנכנס לתוקף בינואר 2017.

טרם ברור מה תהיה השפעתה של הוראה זו מבחינת ניודים יוצאים בגין עמיתים לא פעילים בקרן, אשר מצטרפים לקרנות פנסיה אחרות, וכן מבחינת הגדלת הצבירות של עמיתים שמצטרפים לקרן בהתאם להוראה. בסעיף 3.6 מצורף תרחיש הבוחן את רגישות הערך הגלום לחקיקה זו.

ג. קרן פנסיה ברירת מחדל - בחודש יולי, 2016 פורסם חוזר שעניינו הוראות לעניין בחירת קופת גמל, אשר החליף חוזר באותו ענין מחודש מרס, 2016. במסגרת החוזר קבעה הממונה כי היא תבחר לפחות שתי קרנות פנסיה מקיפות שתשמשנה כקופות ברירת מחדל של כלל העובדים במשק שלא בחרו באופן אקטיבי בקופת גמל אחרת, ושמעסיקם לא ערך מכרז עצמאי מטעמו בעניין זה, וזאת בהליך תחרותי שיתקיים אחת ל- 3 שנים ושהחברות המנהלות שיזכו בהליך יהיו מחויבות לו למשך 10 שנים ממועד הצטרפות העמית). במכרז תינתן העדפה מתקנת לחברות מנהלות שנתח השוק שלהן מסך ההפקדות לקרנות הפנסיה החדשות אינו עולה על 5%. בנוסף, קבעה הממונה את התנאים והקריטריונים שבהם יכולים מעסיק וארגון עובדים לקיים הליך תחרותי משל עצמם לצורך בחירת קרן פנסיה, קופת גמל לחסכון או קרן השתלמות שתהווה קופת ברירת המחדל של עובדיהם. בהתאם להוראת המעבר שנקבעה בחוזר, מעסיקים רשאים להמשיך ולצרף את עובדיהם עד ליום 31 במרס, 2019 לקרן ברירת מחדל שהוגדרה בהסכמים קיימים שנערכו לפני מועד פרסום החוזר. בפברואר 2017 פורסמה טיוטת תיקון לחוזר זה שלפיה ככל שדמי הניהול שנקבעו בהסכם ברירת מחדל קיים הינם בשיעור המרבי, יתבטל באופן מיידי ההסכם האמור. על בסיס הוראות החוזר, ערכה הממונה הליך לבחירת קרנות ברירת מחדל נבחרות, שבסופו נקבעו 2 קרנות שהן, החל מחודש נובמבר, 2016 קרנות ברירת מחדל הנבחרות למשך השנתיים שלאחר מכן. כמו כן, נקבע שיעור דמי הניהול שהקרנות הנבחרות יגבו מהמצטרפים אליהן. החוזר עשוי לשנות באופן מהותי את תנאי התחרות בשוק הפנסיה, תוך הגברת התחרות החרیפה גם כך בשוק זה. הנחות מודל החישוב הותאמו להערכות החברה המנהלת להשפעת רפורמה זו ובסעיף 3.6 מצורף תרחיש הבוחן את רגישות הערך הגלום לחקיקה זו.

ד. שינוי מודל הקצאת האג"ח המיועדות וביטול סבסוד הקרן של הפורשים לזקנה - בחודש מרס, 2017 התפרסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ז-2017. התקנות מעגנות את ההמלצות שפורטו בדוח הצוות להגברת הוודאות בחיסכון פנסיוני, ומשנות את אופן הקצאת אג"ח מיועדות מסוג "ערד" לקרנות הפנסיה (ההקצאה הינה בשיעור קבוע של 30% מנכסי קרן הפנסיה המקיפה), באופן שנותן עדיפות למקבלי קצבה ולעמיתים מבוגרים על חשבון שיעור ההקצאה לעמיתים צעירים: שיעור ההקצאה למקבלי קצבה יעלה ל- 60%, שיעור ההקצאה לעמיתים מגיל 50 ועד ליציאה לפנסיה זקנה יהיה עד 30%, ולעמיתים עד גיל 50 יוקצו אג"ח המיועדות שיוותרו, כאשר שיעור ההקצאה ל- 3 הקבוצות האמורות יהיה בהתאם לשיעור היחסי של כל קבוצה בקרן הפנסיה המקיפה הרלבנטית, וישתנה מקרן לקרן, כאשר עד לתום שנת 2023 שיעור ההקצאה לעמיתים בני 50 ומעלה ולשאר העמיתים שאינם מקבלי קצבה בקרן מסוימת יהיה זהה. כמו כן נקבע, כי שיעור ההקצאה למקבלי קצבה של קרן מסוימת עשוי לגדול עד לכדי 85% מסך נכסיהם, ככל ששיעור ההקצאה לעמיתים שאינם מקבלי קצבה בקרן יהיה לפני הגדלת ההקצאה כאמור גבוה ביותר מ- 0.5% משיעור ההקצאה לעמיתים שאינם מקבלי קצבה בקרן אחרת, וזאת כדי לעודד מעבר עמיתים לקראת גיל פרישה לקרן שכזו ובכך להגדיל את התחרות על עמיתים מבוגרים לקראת פרישה. בחודש אפריל, 2017 פורסמה טיוטת כללים להגדלת שיעור זקיפת התשואה למקבלי קצבה בקרנות פנסיה חדשות לפיה קרן שתספק לעמיתים שאינם מקבלי קצבה שיעור ערדים הגבוה ביותר מ-1.5% מהשיעור המינימלי האחרון של קרן כלשהי בהתאם לפרסום של הממונה, תזקוף שיעור גבוה יותר מ-60% לנכסי הפנסיונרים (עד לשיעור של 85% מסך נכסיהם).

כמו-כן בחודש מאי, 2017, התפרסמו טיוטות תיקון לחוזרי הפנסיה "הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות" ו"הוראות לניהול קרן חדשה" ו"הוראות לניהול קרן חדשה כללית". תיקוני החוזרים קובעים הוראות משלימות להוראות התקנות, תוך שהן קובעות ששיעור הריבית התעריפית, שעל בסיסה מחושב מקדם ההמרה בעת פרישה לפנסיה, לא ישתנה למרות הגדלת שיעור הקצאת האג"ח המיועדות, כאשר הפנסיות של פנסיונרים שיפרשו לאחר מועד תחילת החוזרים יהיו צמודות לפער שבין התשואה שתושג בפועל בגין תיק הפנסיונרים לבין הנחת התשואה כאשר גירעונות (או עודפים) בשל פער זה ניתן יהיה לפרוס על פני - 3 שנים.

התקנות האמורות ייכנסו לתוקף ב-1 ביולי 2017, ואילו התיקונים לחוזרים האמורים לעיל ייכנסו לתוקף ב-1 בינואר 2018.

השילוב של התקנות ביחד החוזרים, צפויות להביא למצב שבו, בניגוד למצב נכון למועד דוח זה - פרישה לפנסיה זקנה לא תייצר גירעון אקטוארי לקרן הפנסיה, וכן עלויות הכיסוי הביטוחי לנכות ושאיירים לא יהיו בחסר (בעקבות ריביות היוון בלבד), ולכן הגירעון האקטוארי הדמוגרפי של קרן הפנסיה יצטמצם בצורה משמעותית. כתוצאה מכך, יתאפשר

לקרנות הפנסיה להתחיל להתחרות זו בזו ומול מוצרים אחרים (קופות גמל ופוליסות ביטוח) על קבלת כספים לצורך תשלום פנסיית זקנה מיידית באופן שיגרום להגברה משמעותית של התחרות על כספי עמיתים/מבוטחים מבוגרים לקראת פרישה. תחרות זו לפני מועד הפרישה עשויה להוביל עם הזמן לירידת מחירים עבור פנסיונרים של זקנה בלבד ותיתכן יציאה של עמיתים לקראת גיל פרישה, אך לאור חוסר הודאות לגבי היקף התופעה אם בכלל, לא נלקחה אפשרות זו בחשבון. הנחות מודל החישוב הותאמו להערכות החברה המנהלת להשפעתה האפשרית של תחרות זו, בעוד השפעת שינוי הקצאת האג"ח המיועדות והאפשרות לניוד עמיתים לקראת גיל פרישה לא נלקחו בחשבון (ראה סעיף 1.5.5).

ה. אפשרות לניוד פנסיונרים לאחר פרישה –

בחודש אוגוסט, 2016, התפרסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), אשר מתעתדת לאפשר לפנסיונרים של זקנה לעבור לקרן פנסיה אחרת לאחר פרישתם (דהיינו – להעביר את הנכסים שעומדים כנגד ההתחייבות כלפיהם) - אפשרות שכיום אינה אפשרית. פתיחת שוק פנסיונרי הזקנה לניוד עלולה לייצר תחרות ביחס לסגמנט זה, ובכך לגרום עם הזמן לירידת מחירים ולעזיבה של חלק מפנסיונרי הזקנה. בשלב זה לא ניתן לאמוד את ההשפעה הצפויה של טיוטה זו, באם תהפוך לתקנה, והנחות המודל לא לקחו אותה בחשבון.

יובהר, כי התרחישים מתייחסים למידת ההשפעה האפשרית של חלק מהרפורמות הנ"ל על החברה, אך מאחר שעדיין אין נסיון מצטבר מספיק ביחס לרפורמות אלו (שחלקן מתחיל להתבצע רק בימים אלו וביצוען של אחרות עדיין לא החל), קיימת אפשרות סבירה שהתוצאות בפועל יהיו שונות במידה מהותית מהתרחישים.

כמו כן, חישוב הערך הגלום אינו לוקח בחשבון התפתחויות אחרות שאינן ידועות היום או כל תרחיש אחר שאין וודאות לגבי קיומו. לדוח זה ניתוח רגישות בו נבחנת רגישות תוצאות החישוב לשינויים בפרמטרים שונים, שעשויים לחול.

חישוב הערך הגלום לוקח בחשבון את צו ההרחבה להסכם הקיבוצי על הגדלת ההפרשות לביטוח פנסיונרי אשר נחתם במאי 2016, לפיו הועלו בחודש יולי 2016 אחוזי ההפרשה המינימליים (עובד+מעסיק) לקרן הפנסיה ב-0.5% ובינואר 2017 הועלו ב-0.5% נוסף.

1.5.3. הטיפול בסיכונים

להלן סייגים ביחס להערכת הערך הגלום המפורטת בדו"ח זה, הנובעים מהאופן שבו חישה החברה את הערך הגלום:

- **הנחות בחישוב הערך הגלום** - בשונה מהאמור בדוח הוועדה, לא נלקחו בחשבון סיכונים קיצוניים אשר ההסתברות להתרחשותם נמוכה מאוד ואשר אין ביכולתה של החברה להעריך את הסתברויות התרחשותם ואת השפעתם על החברה, כגון סיכונים תפעוליים. כמו כן, ההנחות הדמוגרפיות שביסוד המודל גובשו בעיקר על סמך מחקרים וניתוחים המבוססים על ניסיון החברה לאורך השנים האחרונות אשר לא כללו אירועים קיצוניים. אי לכך, ישנה אפשרות תיאורטית לתרחישים קיצוניים שהחברה לא לקחה בחשבון בקביעת ההנחות שביסוד המודל, על-אף הניסיון לקבוע הנחות ריאליות אשר יתאימו לניסיון בפועל בטווח הארוך.
- חלק מההנחות הקשורות לרגולציה ורפורמות גובשו על-סמך הערכות שכן אין ניסיון עבר מספק או בכלל לצורך קביעתן.
- ביסוד המודל קיימת הנחה כי לא קיימת התאמה (קורלציה) בין גורמי הסיכון השונים, אשר עלולה להשפיע על הערך הגלום באופן מהותי. בשונה מהאמור בדוח הוועדה, בשל היעדר נתונים מספקים לבחינת הקורלציה האמורה, לא נבדקה הנחה זו ע"י החברה.
- על פי ההנחיות והכללים של הוועדה, ההנחות אמורות להיקבע, בין היתר, כך שתתקבל התוחלת של הערך הגלום לבעלי המניות. בהיעדר נתונים סטטיסטיים מובהקים מתאימים להערכת התפלגות הערך הגלום לכל הגורמים הדמוגרפיים והתפעוליים, השתמשה החברה בהנחות ריאליות של כל פרמטר ופרמטר כשלעצמו, לפי התוחלת של כל גורם רלוונטי.
- הערך הגלום מבוסס על התיאוריה לפיה משקיעים אינם זקוקים לפיצוי עבור סיכונים שאינם סיכוני שוק ובלבד שהם יכולים לפזר את חוסר הוודאות על ידי החזקת תיק השקעות מפוזר ומגוון, ועל ההנחה כי ניתן לפזר את חוסר הוודאות כאמור. בפועל, יתכן ולא ניתן לפזר חלק מהסיכונים הדמוגרפיים והתפעוליים. בהיעדר שוק נזיל ועמוק לפיו ניתן להעריך את "מחיר הסיכון" שהשוק נותן לסיכונים אלה, ובהיעדר מתודולוגיה מוסכמת לכימות מחיר השוק הרעיוני לסיכונים אלה, לא הקטנו את ערך הגלום בגין סיכונים אלה.
- יצוין כי קודם למועד פרסום הדו"ח התקשרה הוועדה עם יועצים אקטואריים מחו"ל על מנת לגבש מתודולוגיה ראויה ומעשית לפיה יותאם הערך הגלום באופן שישקף את עלות הסיכונים הבלתי מגודרים. צפוי כי התאמה זו תתבטא בהפחתת הערך הגלום הן ביחס לשווי תיק בתוקף (VIF) והן ביחס לשווי העסק החדש (VNB) כך שאלו ישקפו באופן הולם יותר את שוויים בהתחשב בכל הסיכונים, כולל הסיכונים הלא מגודרים, וזאת בהתאם לפרקטיקה המקובלת בדיווחי הערך הגלום בעולם. נכון למועד פרסום דוח זה הוועדה טרם גיבשה מתודולוגיה סדורה בעניין זה. לאור האמור לא ניתן לבצע עדיין את ההתאמה האמורה בדיווח זה.
- על מנת לשקף את הערכתם של הסיכונים שלא נלקחו בחשבון כאמור לעיל, קוראי הדוח יכולים להתאים את הערך הגלום המוצג, על-פי שיקול דעתם, באמצעות ניתוחי הרגישות בסעיף 3.6. יש להדגיש כי, כאמור לעיל, אין בידי החברה להעריך כמותית, באופן אובייקטיבי ומדעי, את השפעת הסוגיות הנ"ל על הערך הגלום, ועל-כן, הרגישויות שהוצגו אינן מהוות הערכה שכזו, אלא הן מספקות כלי למשתמשי הדוח לצורך הערכת השפעת הסוגיות לפי שיקול דעתם.

1.5.4. שיערוך נכסים לפי שווי הוגן

בהתאם לכללים והעקרונות שבדוח הוועדה, ולכללי ניהול קרנות פנסיה חדשות, לא הותאם שווים החשבונאי של אגרות חוב המיועדות בקרן הפנסיה המקיפה לשווי ההוגן, ובהתאם לכך שווי התיק חושב תוך התחשבות בריבית שזכאיות איגרות החוב הללו, אשר תיזקף לטובת עמיתי הקרן.

1.5.5. הסדרי סבסוד ממשלתי לקרנות פנסיה

בחישוב הערך הגלום וערך העסקים החדשים של עסקי ניהול פנסיה, לא התחשבה החברה בשינויים בהסדרי הסבסוד הממשלתי השונים שפורסמו לאחר מועד הדיווח (כמפורט להלן), המתבטאים בשיעורי תשואה מובטחים על אג"ח מיועדות קיימות ו/או צפויות להיות מונפקות בעתיד. לאחר תאריך הדיווח, במרץ 2017, פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה) אשר מנחות על שינוי הקצאת הערדים החל מיולי 2017 כך שמקבלי קצבה יקבלו הקצאה של 60% ערדים (לעומת 30% כיום) ואילו יתרת הערדים (סך ההקצאה בכל קרן - 30% בסך הנכסים) יוקצו למבטחים (מי שאינם מקבלי קצבה). קבוצת המבטחים תחולק ל-2 קבוצות החל מה-1/1/2024: עד גיל 50 ומגיל 50, כך שהקבוצה של מבטחים מעל גיל 50 יזכו להקצאת ערדים של עד 30% ואילו למבטחים הצעירים יוקצו שאר הערדים.

כאמור, שינוי זה לא נלקח בחשבון בחישוב הערך הגלום לשנת 2016, והערכת החברה בשל זה כי שינוי זה ישפיע על הדיווח לשנת 2017 – אם כי לא באופן מהותי.

1.5.6. הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה, מנורה מבטחים החזקות בע"מ

יודגש, כי הערך הגלום אינו מתייחס למנורה מבטחים החזקות בע"מ, חברת האם של החברה, שלה פעילויות ועסקים נוספים. כמו כן, הערך הגלום אינו מביא בחשבון סיכונים מסוימים כמפורט בסעיף 1.5.3 לעיל. מובן אפוא, כי לאור האמור לעיל, הערך הגלום איננו מייצג, את שווי השוק או את השווי הכלכלי הכולל של החברה, ואת שווי השוק או את השווי הכלכלי של מנורה מבטחים החזקות בע"מ.

2. מתודולוגית חישוב הערך הגלום

2.1. כללי

עקרונות חישוב הערך הגלום נעשו בהתאם לכללים והעקרונות שבדוח הוועדה, למעט לעניין הטיפול בסיכונים מסוימים המתוארים בסעיף 1.5.3 לעיל, הכל כמפורט בסעיף האמור. ההנחות במודל הן לפי "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" (Best Estimate Assumptions), דהיינו - ללא מקדמי שמרנות. המודל אינו כולל שווי של מכירות עתידיות, אך מבחינת רמת ההוצאות וכדומה, החישוב מניח המשך פעילות עסקית.

2.2. טיפול בסיכונים

סיכונים פיננסיים (סיכוני שוק) - סיכוני השוק נלקחו בחשבון לפי עלותם הגלומה במחירי שוק, על ידי שימוש בטכניקה מימונית הנקראת Certainty Equivalent Approach, שבה התאמת תזרימי המזומנים לסיכוני השוק הגלומים בהם נעשית באופן שבו התשואה הצפויה על ההשקעות הינה ריבית חסרת סיכון (ראה סעיף 2.3.1 לגבי הגדרת ריבית זו והשינוי בהגדרה זו) ובמקביל היוון תזרימי המזומנים נעשה אף הוא על-פי אותה ריבית. יצוין כי התזרים הצפוי מאג"ח מדינה מיועדות חושב על בסיס תשואות אג"ח אלו, ותזרים מזומנים בגינו הוון אף הוא לפי שיעור ריבית חסרת סיכון כאמור.

במסגרת התייעצות שמבוצעת בין הוועדה לבין היועצים מחו"ל, כאמור לעיל, הועדה יחד עם היועצים החלו לגבש מתודולוגיה אשר תיתן ביטוי לעובדה כי בפועל ניתן להניח תשואות עודפות על ריבית חסרת סיכון, לאור העובדה שניתן להשקיע בנכסים לא סחירים כנגד התחייבויות ביטוחיות שהן לא נזילות ולפיכך ניתן להניח תוספת לשיעור ריבית חסרת הסיכון אשר מתאים לנכסים סחירים ("פרמיית אי נזילות") כמקובל בפרקטיקה של דיווחי EV בעולם. התאמת שיעור ריבית חסרת הסיכון, בגין פרמיית "אי הנזילות" צפויה להביא לגידול של הערך הגלום. נכון למועד פרסום דוח זה הועדה טרם גיבשה המלצות מפורטות וסופיות ולכן לא ניתן ביטוי ל"פרמיית אי הנזילות" במסגרת דו"ח זה. יחד עם זאת, הריבית ששימשה לחישוב הערך הגלום לסוף שנת 2016 כוללת תוספת של VA (ראה סעיף 2.3.1) אשר מייצגת במידה מסויימת "פרמיית אי-נזילות".

סיכונים שאינם סיכוני שוק – חישוב הערך הגלום מתבסס על התיאוריה הפיננסית אשר על פיה, משקיעים אינם זקוקים לפיצוי נוסף בריבית ההיוון עבור סיכונים שאינם סיכוני שוק ובלבד שהם יכולים לפזר את חוסר הוודאות על ידי החזקת תיק השקעות מפוזר ומגוון. לכן, בהינתן הנחה זו, חושב ערך הגלום על-בסיס הנחות דמוגרפיות ותפעוליות שהן "הנחות הצפויות באופן מיטבי" ועל-ידי היוון של תזרימי המזומנים בשיעור ריבית חסרת סיכון, ללא הוספת מרווחים להנחות או לשיעור ריבית ההיוון.

2.3. הנחות כלכליות

2.3.1. תשואה, ריבית הוון ואינפלציה

התשואה העתידית וריבית ההיוון נקבעו על-פי עקום ריבית אשר מייצגת ריבית חסרת סיכון צמודת מדד. בשנים קודמות, עקום זה התבסס על התשואה לפדיון של אג"ח ממשלתיות בישראל, עם אקסטרפולציה, ללא התאמה. על-פי ההנחיה של הממונה (מכתב שה. 2017-6306 מיום 23.3.2017), לחישוב שווי התיק לסוף שנת 2016 וה-VNB לשנת 2016, החברה השתמשה בעקום ריבית אשר התפרסם ע"י הממונה לצורך ביצוע חישובים במסגרת ההוראות של סולבנסי 2. עקום זה מבוסס על התשואה לפדיון של אג"ח ממשלתיות בישראל בשילוב הנחת ריבית ארוך טווח (UFR, Ultimate Forward Rate) של 2.6% (ריאלי) ובתוספת של "Volatility Adjustment (VA)" (0.177%) אשר משקפת, לפי הערכת הממונה, פרמיית אי-נזילות ממוצעת בתיקי נכסי החוב של חברות הביטוח. ראה סעיף 2.7.10 לגבי השפעת השינוי מעקום ריבית אשר נקבע לפי הכללים הקודמים - לעקום ריבית לפי הכללים החדשים.

שיעורי הריבית (spot) לפי הוראות סולבנסי 2 נכון לסוף 2016 הינן:

לסוף שנה	שיעור ריבית	לסוף שנה	שיעור ריבית	לסוף שנה	שיעור ריבית
2037	1.47%	2027	0.95%	2017	0.65%
2038	1.51%	2028	1.02%	2018	0.20%
2039	1.54%	2029	1.09%	2019	0.10%
2040	1.57%	2030	1.14%	2020	0.18%
2041	1.60%	2031	1.20%	2021	0.34%
2042	1.63%	2032	1.25%	2022	0.49%
2043	1.66%	2033	1.30%	2023	0.61%
2044	1.69%	2034	1.35%	2024	0.71%
2045	1.71%	2035	1.39%	2025	0.80%
2046	1.74%	2036	1.43%	2026	0.88%

יצוין, כי אין צורך בהנחה מפורשת של אינפלציה עתידית כיוון שכל הסכומים במודל צמודים. כאשר פרמטר מסוים צפוי להשתנות שלא בהתאם לאינפלציה העתידית, נלקחה הנחה מפורשת של החריגה מהאינפלציה העתידית.

2.3.2. מיסוי

החישובים מבוססים על שיעור מס משוקלל (מס חברות ומס רווח) של 35.04% בהתאם לעדכון שיעור מס חברות שנכנס לתוקף החל מ-01/01/2017 ושיעור מס משוקלל של 34.19% הצפוי להיות בתוקף החל מ-01/01/2018.

2.4. הנחות דמוגרפיות ותפעוליות

כל ההנחות להן השפעה מהותית על הערך הגלום נקבעו לפי האומדנים הטובים ביותר של החברה לגבי כל גורם דמוגרפי ותפעולי, ומשקפות את הציפייה של החברה לעתיד בגין גורמים אלה (ראה גם סעיף 1.5).

2.4.1. הנחות דמוגרפיות

ההנחות הדמוגרפיות, הכלולות בחישוב, נלקחו מתוך מחקרים פנימיים של החברה, ככל שישנם, ומסקנות פרי הפעלת שיקול דעת מקצועי, המבוססים הן על ניסיון רלוונטי והן על שילוב של מידע ממקורות חיצוניים ולוחות תמותה ותחלואה שפורסמו. ההנחות הדמוגרפיות לגבי שיעורי העזיבה לפעילים ולמוקפאים, שיעורי ההקפאה ושיעורי הגידול בשכר העמיתים הותאמו בדוח ל 31/12/2016 למחקר מעודכן שנערך לקראת הכנת הדוח.

2.4.2. הוצאות הנהלה וכלליות עתידיות

הוצאות הנהלה וכלליות חושבו בהתאם לתוצאות מודל תמחירי פנימי שנערך בחברה לגבי הוצאות הקשורות לעסקים הכלולים, לרבות: הקצאת ההוצאות למבוטחים "משלמים", מבוטחים שאינם "משלמים" ומקבלי קצבה והעמסת ההוצאות על פעילויות שונות (הפקה, ניהול שוטף, השקעות וכו'). החברה הניחה שההוצאות בעתיד יעלו בשיעור מדד המחירים לצרכן.

2.5. שיטת החישוב

2.5.1. הון עצמי מותאם (ANW)

סכום ההון העצמי נלקח מתוך הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2016. סכום זה הוקטן בסכום הוצאות הרכישה הנדחות לפי היתרה במאזן, בניכוי העתודה למס נדחה שבגינה ובניכוי הטבת המס הצפויה בגין חלק הוצאות הרכישה הנדחות המוכרות למס הכנסה.

2.5.2. ערך נוכחי של רווחים עתידיים (PVFP)

הערך הנוכחי של רווחים עתידיים חושב באמצעות מודל אקטוארי המתבסס על נתוני עמיתי קרנות הפנסיה, ונתונים אחרים המצויים בידי החברה. מודל זה מאפשר ביצוע של תחזית תזרימי מזומנים עתידיים והיונם.

2.5.3. עלות הון נדרש (CoC)

בוצעה תחזית של ההון הנדרש על פי הדרישות הקיימות ובהתאם להתפתחות העתידית הצפויה של העסקים הכלולים. עלות ההון הינה היוון המס על רווחי השקעה על ההון הנדרש בגין העסקים הכלולים.

2.5.4. ערך עסקים חדשים (VNB)

ערך העסקים החדשים מחושב כערך נוכחי של רווחים מעת ההצטרפות של העמית לקרן הפנסיה ועד תום תקופת תשלומי הפנסיה בגינו, ורווחים עתידיים הנובעים מכספים שהועברו מקרנות אחרות בגין מבוטחים קיימים. הערך הנוכחי של הרווחים חושב באמצעות מודל אקטוארי המתבסס על הנתונים האישיים של העמיתים ונתונים אחרים כדי לשקף את תרומת התפוקה של השנה לערך הגלום.

חישוב ה VNB נערך בגין כל העמיתים החדשים שהצטרפו לקרנות הפנסיה בשנת 2016 וכן בגין ניווד שנכנס לקרן במהלך שנת 2016 בגין עמיתים שהצטרפו לקרנות הפנסיה לפני שנת 2016. יובהר כי הערך הנוכחי של הרווחים העתידיים (PVFP) כולל את ערך הרווחים, מסוף שנת 2016 ואילך בגין עסקים חדשים כאמור.

2.6. טיפול באופציות והבטחות פיננסיות

לא קיימות בעסקים הכלולים אופציות והבטחות פיננסיות מהותיות לטובת העמיתים.

2.7. ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV

הטבלה בסעיף 3.4 להלן מציגה את השינוי בערך גלום, מחולק למרכיבי ההון המותאם והשווי תיק (בניכוי עלות ההון), כולל העברות בין שני מרכיבים אלה. כל הסכומים מוצגים לאחר מס. השינוי מפורט לגורמי השפעה השונים שלו, כדלקמן:

1. התאמות ליתרת הפתיחה של ערך הגלום – בסעיף זה נכללו תיקונים ביחס לנתוני הפתיחה.

2. שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות - מדי תקופה החברה מעדכנת את ההנחות לפיהן מעריכים את הערך הגלום. העדכונים בוצעו בהתאם לנתונים חדשים לגבי הניסיון בפועל ולשינויים בציפיות הנהלת החברה לגבי הניסיון העתידי. השינויים העיקריים בהנחות היו בשיעור הירידה העתידית בדמי הניהול שהחברה גובה מלקוחותיה ובשיעורי גידולי השכר. השינויים בהנחות הפחיתו את הערך הגלום ב- 973 מיליון ש"ח.

3. רווח צפוי על ערך הגלום - הערך הגלום צפוי להניב רווחים אף אם החברה לא הייתה מוכרת עסקים חדשים ולא הייתה פועלת בתחומים נוספים שאינם כלולים ב-EV. רווחים אלה נובעים מ- 3 מקורות:

א. תשואה צפויה על שווי התיק בתוקף בסוף התקופה הקודמת – הכנסות צפויות אלו מבוססות על שיעור התשואה הריאלית (מעל למדד) הצפויה בתחילת השנה, כולל מרווחים מעל ריבית חסרת סיכון שהיו צפויים להתקבל (על-פי כללי קביעת ריבית חסרת סיכון שהיו בתוקף בסוף 2015).

ב. תשואה צפויה על ההון העצמי המותאם – ההכנסות מהשקעות הצפויות מהנכסים העומדים כנגד ההון המותאם. הכנסות צפויות אלו מבוססות על שיעור התשואה הריאלית (מעל למדד) הצפויה בתחילת השנה, כולל מרווחים מעל ריבית חסרת סיכון שהיו צפויים להתקבל (על-פי כללי קביעת ריבית חסרת סיכון שהיו בתוקף בסוף 2015).

ג. רווח כולל הצפוי לעבור משווי התיק בתוקף להון העצמי המותאם במהלך שנת 2016 - במהלך שנת 2016 ירד הרווח החזוי לשנת 2016 משווי התיק, והתווסף להון המותאם, כך שבסך הכל מקור זה לא משפיע על סך ערך הגלום בכללותו, אלא מביא להעברה ממרכיב שווי התיק בתוקף למרכיב ההון המותאם. בהתאם לשיטת קביעת ההון העצמי המותאם, רווח זה אינו כולל השפעת הפחתת ה-DAC.

4. השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות במהלך 2016 - מטבע הדברים, הניסיון בפועל לגבי שיעורי הביטולים, ההוצאות וכדומה היו שונים במהלך התקופה מאלו שהונחו לצורך חישוב ערך הגלום. סטיות אלו משפיעות גם על הרווחים הצפויים לאחר השנה וגם על הרווחים של השנה עצמה, וההשפעות מוצגות בסעיף זה בנפרד על השווי תיק בתוקף ועל ההון המותאם בהתאמה. הסטייה בשנה זו, אשר מסתכמת ב- 765 מיליון ש"ח גידול לשווי הערך הגלום, נובעת בעיקר מגידול ריאלי בהפקדות מעל הצפוי ומגידול באחוזי ההפרשות לפנסייה כתוצאה מצו ההרחבה כפי שצוין בסעיף 1.5.2. בנוסף, סעיף זה כולל את ההשפעה ממספר גורמים נוספים כגון השפעת שינויים בהטבות (הנחות בדמי ניהול).

5. רווח מעסקים חדשים - הערך הגלום אינו כולל את הערך הצפוי להתווסף מעסקים חדשים שימכרו בעתיד. על כן, סעיף זה מציג את התוספת לערך הגלום לסוף התקופה הקודמת, עקב הצטרפות עמיתים חדשים לקרנות הפנסיה וניוד כספים לתוך הקרן בגין מבטחים קיימים – במהלך שנת 2016. התוספת מחולקת להשפעה בפועל מהעסקים החדשים על הרווחים בתקופה עצמה (מוצגת תחת ההון המותאם) ולרווחים הצפויים מהעסקים החדשים בעתיד (ומוצג תחת השווי תיק בתוקף). יצוין כי ה-VNB לשנת 2016 חושב לפי עקום הריבית על-פי הכללים החדשים לקביעת עקום הריבית (ראה סעיף 2.3.1).

6. הוצאות פיתוח שלא נכללו ב- EV - כאן מוצגת ההשפעה מעל הרווחים בפועל בשנה, של ההוצאות החריגות שלא נכללו בערך גלום, אלא יוחסו למכירות עתידיות. בשנת 2016 לא היו הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV.

נהוג לכנות את סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 6 "רווח תפעולי על בסיס ערך גלום". סכום זה משקף את הערך שהתווסף לערך הגלום, או הרווח במונחי ערך, הנובע בפעילות השוטפת של החברה, למעט ההשפעה מעסקים שלא כלולים ב-EV ולפני ההשפעה של אינפלציה וגורמים כלכליים לא צפויים, כגון שינויים שלא היו צפויים בשיעורי הריבית בשוק, בשוק ההון ובאינפלציה.

7. רווח מפריטים מיוחדים - בדוח ל 12/2016 אין פריטים מיוחדים.

8. השפעת אינפלציה במהלך 2016 - סעיף זה כולל את השפעת תשואה רעיונית על הון החברה המותאם ועל כל תזרימי ה-VIF, בשיעור האינפלציה בשנת 2016 (-0.3%). בסעיפים הבאים מוצגת ההשפעה של התשואות הריאליות מעל המדד.

9. רווח מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2016 ומשינויים להנחות כלכליות - סעיף זה כולל שני מרכיבים:

א. ההשפעה על שווי התיק משינויים בהנחות הכלכליות. הנחות אלו כוללות את ריבית ההיוון, התשואות הצפויות ושיעורי המס. על-פי הנחיות הממונה, סעיף זה מציג את השפעת השינוי בעקום הריבית לפי הכללים שהיו בתוקף בסוף 2015, ללא השפעת השינוי בכללי קביעת עקום הריבית (ראה סעיף 2.3.1).

ב. ההשפעה מהסטיות של הפרמטרים הכלכליים בפועל במהלך השנה לעומת התשואה שהייתה צפויה בתחילת השנה (על-פי כללי קביעת ריבית חסרת סיכון שהיו בתוקף בסוף 2015), כולל מרווחים מעל הריבית חסרת הסיכון שהיו צפויים להתקבל. ההשפעה הינה בשני מרכיבי ה-EV:

• בהון המותאם - עקב ההשפעה על הרווח בעיקר מתשואות שונות מהצפוי על נכסי החברה העומדים כנגד ההון.

• בשווי התיק - עקב ההשפעה על הרווחים העתידיים כתוצאה מההשפעה על יתרות החיסכון של הפער בין התשואות שהושגו בפועל מעל אלה שנצפו לפני שנה.

ג. השפעת שינוי מס חברות (ראה סעיף 2.3.2).

השפעת הסטיות בשנה זו, אשר מסתכם ב- 361 מיליון ש"ח גידול לערך הגלום, נובעת בעיקר כתוצאה מהשינוי בשיעורי המס.

נהוג לכנות את סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 9 "רווח על בסיס ערך גלום" בגין עסקים כלולים. סכום זה משקף את הערך שהתווסף לערך הגלום, או הרווח במונחי ערך, הנובע מפעילות שוטפת של החברה, כולל ההשפעות מגורמים כלכליים וכולל פריטים מיוחדים, אך ללא ההשפעה של עסקים שלא כלולים ב-EV.

10. שינוי כללים לקביעת הריבית: כאמור בסעיף 2.3.1 שונו הכללים לקביעת עקום הריבית לחישוב הערך הגלום. סעיף זה מייצג את ההשפעה של שינוי העקום כאמור, נכון לסוף 2016, על שווי התיק ללא עסקים חדשים.

11. רווח מעסקים לא כלולים - מתייחס לרווח בשנת 2016 ממגזר הגמל.

2.8 מבחני רגישות

במבחני הרגישות המוצגים בסעיף 3.6 להלן, אומצו הגישות הבאות:

1. הרגישויות מתייחסות לכל העסקים הכלולים אלא אם צוין אחרת.
2. מבחני הרגישות מתייחסים לכל הנחה בנפרד, ללא מדידה של השפעות מצטברות או מתקזזות או שינויים נגזרים על גורמים אחרים וכדומה.
3. הרגישות בגין ערך העסקים החדשים מתייחסת לשינויים מסוף שנת 2016 ואילך, ולא לתקופה מעת המכירה ועד לסוף שנת 2016.
4. ריבית - השפעת שינוי שיעור ריבית המשמש כריבית היוון והתשואה הצפויה מהשקעות נכסי קרנות הפנסיה על ערך נוכחי של הרווחים העתידיים (PVFP).
5. הוצאות הנהלה וכלליות - שינוי של הוצאות הנהלה בשיעור של 10%.
6. עליית שכר - בדיקת השפעת שינוי שיעור הגידול בשכר בשיעור 1%+ או בשיעור של 1%-.
7. גידול בביטולים - בדיקת השפעת שינוי שיעור הפדיונות, העזיבות וההקפאות בשיעור של 10%.
8. ירידה בדמי ניהול מעבר להנחות הקיימות בבסיס המודל (כגון עקב רפורמת קרן ברירת מחדל) - בדיקת השפעת ירידה בדמי ניהול שמשלמים הלקוחות בשיעור של 10%.
9. ירידה בדמי ניהול (כגון ניווד אגב הצטרפות עקב חוזר הצטרפות) - בדיקת השפעת ירידה בדמי ניהול מהצבירה של מוקפאים בשיעור של 10%.

2.9. סקירת דוח הערך הגלום

דוח הערך הגלום ליום 31.12.2016 וערך העסקים החדשים לשנה שהסתיימה באותו תאריך, וכן מבחני הרגישות ביחס אליהם נסקר על ידי רו"ח קוסט פורר גבאי את קסירר (Ernst and Young). דוח הסוקר החיצוני מצורף בנספח א' לדוח זה.

3. תוצאות (במיליוני ש"ח)
3.1. הערך הגלום נכון ל-31/12/2016

מיליוני ₪	EV בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה
הון עצמי מותאם (ראה סעיף 3.3 להלן)	166
ערך נוכחי של רווחים עתידיים בניכוי מס	6,883
בניכוי עלות הון נדרש	(51)
ערך גלום	6,998

3.2. ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2016

מיליוני ₪	EV בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה
ערך עסקים חדשים לפני עלות הון נדרש	368
עלות הון נדרש בגין עסקים חדשים	(5)
סה"כ ערך עסקים חדשים	363

3.3. התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים

טבלה 3.3 - חברה מנהלת

במיליוני ₪	
הון עצמי (מאזן החברה המנהלת)	315
בניכוי הוצאות רכישה נדחות (DAC)	(213)
בתוספת מס בגין DAC	64
הון עצמי מותאם לחברה מנהלת קרנות פנסיה	166

3.4. ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV

טבלה 3.4 החברה המנהלת

ערך גלום	שווי תיק בתוקף	הון עצמי מותאם	ראה סעיף	
6,654	6,443	211		ערך גלום ליום 31/12/2015
44	38	6	2.7.1	התאמת לערך גלום ליום 31/12/2015
6,698	6,481	217		ערך גלום מותאם ליום 31/12/2015
				רווח תפעולי מהתיק בתוקף ליום 31/12/2016
(973)	(973)	0	2.7.2	- שי"ם בהנחות תפעוליות ודמגרפיות
73	74	(1)	2.7.3	- גידול ריאלי צפי
(0)	(129)	129	2.7.3	- רווח כולל (ריאלי) צפי לעבר משווי תיק להון עצמי בשנת 2016
765	759	6	2.7.4	- השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמגרפיות במהלך שנת 2016 ושי"ם אחרים לתיק בתוקף
(135)	(269)	134		סה"כ
363	427	(64)	2.7.5	רווח מעסקים חדשים
0	0		2.7.6	הוצאת פתוח שלא נכללו ב- EV
228	158	70		רווח תפעולי לפי ערך גלום
0	0	0	2.7.7	רווח מפריטים מיוחדים
(20)	(20)	0	2.7.8	השפעת אינפלציה במהלך 2016
361	358	3	2.7.9	רווח מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך שנת 2016 ומשי"ם להנחות כלכליות
(149)	(145)	(4)	2.7.10	שי"ם כללים לקביעת הריבית
420	351	69		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - בגין עסקים כלולים
15	0	15	2.7.11	רווח כולל מעסקים לא כלולים
435	351	84		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - בגין עסקים כלולים והון
(135)		(135)		תמעות בהון (דיבדנד שחולק ב-2016)
6,998	6,832	166		ערך גלום ליום 31/12/2016

**3.5. פירוט הפער בין השינוי בהון העצמי המתואם לבין הרווח הנקי לחברה
(במיליוני ₪)**

במליוני ₪	
103	רווח נקי
0	פריטים שהועברו דרך קרן הון
103	רווח כולל (לאחר מס)
(7)	שמי ב- DAC לפני מס
(6)	מס בגין השמי ב- DAC
0	שמי שיערוך נכסים בשווי הוגן בניכוי מס
0	שמי נטו בשווי תיק / מופטין הרשום במאזן
90	רווח כולל מותאם לבסיס של ערך גלום
(135)	תמעות הון
(45)	סה"כ שינוי בהון העצמי המותאם

3.6. ניתוחי הרגישות בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה

שינוי בערך עסקים חדשים		שינוי בערך הגלום		
ב-%	במליוני ₪	ב-%	במליוני ₪	
	363		6,998	התוצאה הבסיסית
8.0%	29	5.0%	353	ירידה של 0.5% בריבית ההיוון
-7.4%	-27	-5.2%	-361	עלייה של 0.5% בריבית ההיוון
-6.1%	-22	-4.3%	-303	עלייה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות
-12.7%	-46	-7.0%	-492	ירידה של 1% בעליית השכר
15.2%	55	8.2%	571	עלייה של 1% בעליית השכר
-13.8%	-50	-7.1%	-495	עלייה של 10% בשיעור הביטולים (כולל פדיונות והקפאות)
16.5%	60	7.8%	544	ירידה של 10% בשיעור הביטולים (כולל פדיונות והקפאות)
-17.4%	-63	-14.3%	-999	תרחיש - ירידה בהכנסות החברה המנהלת מד"ג וצברה של 10%
-4.7%	-17	-3.8%	-264	תרחיש - ירידה בהכנסות החברה המנהלת מהצברה של המקפאים ב-10%

במידה ולניתוח הרגישות השפעה סימטרית לשני הכיוונים, מוצג לעיל השינוי בכיוון האחד בלבד.

עמית רוזן
אקטואר ראשי

יהודה בן אסאיי
מנכ"ל

28 במאי, 2017

לכבוד הדירקטוריון של

מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ

א.ג.נ.

הנדון : סקירת דוח הערך הגלום ליום 31.12.2016

- א. לבקשתכם סקרנו את המידע, אשר הוכן על ידי מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ (להלן החברה), בדבר הערך הגלום ליום 31.12.2016, ערך העסקים החדשים לשנה שהסתיימה באותו תאריך, ניתוח התנועה בערך הגלום ומבחני הרגישות ביחס אליהם, המתייחסים לעסקי ניהול קרנות פנסיה (להלן – "דוח הערך הגלום").
- ב. סקירתנו כללה, בין היתר:
1. דיונים וביורורים עם הגורמים הרלבנטיים בחברה, ביצוע נהלים אנליטיים בהתייחס לתוצאות המוצגות בדוח הערך הגלום ובהתייחס למידע פיננסי וסטטיסטי אחר.
 2. התאמה בין תוצאות החישוב ומידע פיננסי של החברה.
 3. השוואה של הנחות הדמוגרפיות והתפעוליות, לפיהם נערך דוח הערך הגלום, עם ניסיון העבר בחברה ומידע חיצוני רלוונטי.
 4. בחינת ההתאמה של המתודולוגיה, ההנחות ודרך ההצגה, לפיהם נערך דוח הערך הגלום, לחוזר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון מספר 11-1-2007 על נספחיו ולמכתב שה. 6306-2017 מיום 23.3.2017 (להלן "חוזר הממונה"). חוזר הממונה אימץ את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח וועדה משותפת של חברות הביטוח והממונה (להלן "הוועדה"), אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומח"ל.
- ג. בהתבסס על סקירתנו, ובהסתמך על נתונים ומידע שסופקו על ידי החברה הרינו לציין כדלקמן:
1. המתודולוגיה וההנחות שתוארו בדוח הערך הגלום עומדות, מכל הבחינות המהותיות בחוזר הממונה, בכפוף לאמור בסעיף ד(3) להלן.
 2. אופן הגילוי בדוח הערך הגלום עומד מכל הבחינות המהותיות בחוזר הממונה ובהוראות המפורטות ב- "פורמט גילוי" אשר הוכן על ידי הוועדה בתאום עם הממונה. "פורמט גילוי" זה טרם פורסם על ידי הממונה כתוספת לחוזר הממונה.
 3. לא עלה בסקירתנו דבר המצביע על כך כי ההנחות הדמוגרפיות והתפעוליות אשר הוצגו בפנינו במהלך הסקירה אינן סבירות בהתבסס על ניסיון החברה בעבר ובהווה וציפיות ההנהלה לגבי העתיד, בכפוף לאמור בסעיף ד(2) להלן.
 4. לא עלה בסקירתנו דבר המצביע על כך שהערך הגלום בסך 6,998 מיליון ש"ח, הערך של עסקים חדשים בסך 363 מיליון ש"ח, מבחני הרגישות ביחס אליהם וניתוח התנועה בערך הגלום לא הוערכו כיאות על פי המתודולוגיה וההנחות שתוארו בדוח הערך הגלום ושהוצגו בפנינו במהלך הסקירה.

ד. אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים הבאים :

1. דוח הערך הגלום הוכן על בסיס הנחות שהינן פרי השלכת הניסיון הקיים כלפי העתיד במסגרת הסביבה בה פועלת החברה. מטבע הדברים, היות ומדובר בהערכות עתידיות לזמן ארוך, התוצאות בפועל צפויות להיות שונות מאלה שהוערכו בעת חישוב הערך הגלום.
2. קיימת אי ודאות לגבי השלכות של הרפורמות בענפי החיסכון ארוך טווח והבריאות. חישוב ערך הגלום אינו מתחשב בהשפעות האפשריות של רפורמות אלה כמפורט בסעיף 1.5.2 לדוח הערך הגלום.
3. הערות, הבהרות וסייגים לגבי הטיפול בסיכונים המתוארים בסעיף 1.5.3 לדוח הערך הגלום.
4. פרסומו של הערך הגלום של עסקי ניהול קרנות פנסיה אינו מתחייב על פי הנחיות הממונה.

בכבוד רב,

קוסט, פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון